

HAYAT YENİLENMEKTİR...

TOFAŞ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU 2016

TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.

İÇİNDEKİLER

01 RAPOR HAKKINDA

02 CEO MESAJI

06 YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 06 Kurumsal Yönetim Yapısı
- 07 Risk Yönetimi
- 08 İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele
- 11 İç Kontrol ve İç Denetim
- 12 Sürdürülebilirlik Yönetimi
- 14 Paydaş Katılımı

18 ÜRÜN PORTFÖYÜ

- 18 Tüketici Deneyimi
- 22 Ar-Ge Yönetimi
- 23 Sürdürülebilir Mobilite Çözümleri

28 ÜRETİM

- 28 Dünya Klasında Üretim ve Yönetim Standartları
- 29 İklim Değişikliği
- 30 Enerji Verimliliği ve Emisyon
- 32 Çevre Yönetim Sistemi

36 ÇALIŞMA ORTAMI

- 36 İş Sağlığı ve Güvenliği
- 38 Yetenek Yönetimi

42 DEĞER ZİNCİRİNDE GELİŞİM

- 42 Tedarik Zinciri Yönetimi
- 45 Yetkili Bayi ve Servis Ağı

46 KURUMSAL VATANDAŞLIK

- 46 Yerel Ekonomiye Katkı
- 46 Spor
- 48 Eğitim
- 49 Kültür-Sanat
- 49 Çevre
- 50 Kurumsal Üyeliklerimiz

51 PERFORMANS VERİLERİ

56 GRI İNDEKSİ

63 BAĞIMSIZ GÜVENCE BEYANI

64 SERA GAZI DOĞRULAMA BEYANI

67 TOFAŞ 2016 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU PAYDAŞ GERİ BİLDİRİM FORMU

RAPOR HAKKINDA

Tofaş 2016 Sürdürülebilirlik Raporu'nda yer alan bilgiler Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. olarak gerçekleştirdiğimiz çalışmaları kapsamaktadır.

Tofaş olarak, 2013 yılında başlattığımız sürdürülebilirlik raporlaması uygulamamızla, başta yatırımcı ve hissedarlarımız, çalışanlarımız, bayilerimiz, tedarikçilerimiz, iş ortaklarımız, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere tüm paydaşlarımıza en güncel ve bütüncül bilgiyi sunmayı amaçlıyoruz. Bu yıl dördüncüsünü yayınladığımız sürdürülebilirlik raporumuzla sürdürülebilirlik yolculuğumuzda gerçekleştirdiğimiz çalışmaları, yönetsel yaklaşımlarımızı, faaliyetlerimizin sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerini, performans sonuçlarımızı ve hedeflerimizi paydaşlarımızla şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda bir kez daha paylaşıyoruz.

Bu rapor, GRI Standardı temel seçeneğine uyumlu olarak hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgiler Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. olarak gerçekleştirdiğimiz çalışmaları kapsamaktadır. İştiraklerimiz olan Fer Mas Oto Ticaret A.Ş. ve Koç Fiat Kredi Finansman A.Ş. şirketlerine ait bilgiler, finansal veriler haricinde, aksi belirtilmediği takdirde raporlama kapsamında dahil edilmemiştir.

Rapor içeriğinin belirlenmesinde sürdürülebilirlik önceliklerinin belirlenmesi çalışması neticesinde elde ettiğimiz konu portföyünü temel aldık. Bazı öncelikli konularda şirket bilgilerinin yanında ilgili paydaşlara yönelik performans sonuçlarına da yer verdik. Rapor kapsamında yer alan verilerin hazırlanmasında GRI Raporlama Standardı'nda belirtilen göstergelerin yanında okuyucuya daha kapsamlı ve bütüncül bir analiz olanağı sunmak adına sektör genelinde kabul gören performans değerlendirme kriterlerinden de yararlandık.

Geçmiş raporlama dönemlerine ait veriler de paylaşılacak şekilde birlikte Tofaş 2016 Sürdürülebilirlik Raporu'nda yer alan bilgiler 1 Ocak-31 Aralık 2016 arasında geçen bir yıllık dönemi kapsamaktadır. Gelecek raporlama çalışmalarımızı da aynı rehber metodolojiyi takip ederek yıllık planda gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

Geçmiş dönemlere ait sürdürülebilirlik raporlarına, Tofaş Sürdürülebilirlik Raporu 2016 yayınının PDF versiyonuna ve rapor içeriğine yönelik detaylı bilgiye www.tofas.com.tr adresinden erişebilirsiniz.

Faaliyetlerimiz hakkında en güncel ve bütüncül bilgiyi şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda sunmaya devam ediyoruz.

CEO MESAJI

2016 yılı Tofaş için, yeni model lansmanları, sektörün üretim ve ihracat rekorları ve değerli ödüllerle anılacak başarılı bir yıl oldu. Dünyadaki Fiat Chrysler Automobiles tesisleri içerisinde en yüksek üretim adedini gerçekleştiren fabrika olduk.

Dünyada önemli ekonomik ve politik gelişmelerin yaşandığı zorlu bir yılı geride bıraktık. Yurt dışında ve yurt içinde beklenmedik gelişmelere rağmen, 2016 yılında Türkiye otomotiv sektörü %20 büyümeye kaydederken, Tofaş olarak biz de istikrarlı büyümemizi ve sektördeki öncü konumumuzu korumaya devam ettik.

2016 yılı Tofaş için, yeni model lansmanları, sektörün üretim ve ihracat rekorları ve değerli ödüllerle anılacak başarılı bir yıl oldu. Dünyadaki Fiat Chrysler Automobiles tesisleri içerisinde en yüksek üretim adedini gerçekleştiren fabrika olduk. Büyüyen iş hacmimiz ve Ar-Ge yetkinliklerimizle küresel konumumuzu güçlendirdik. 2016 yılında toplam üretimimizi bir önceki yıla kıyasla %38 oranında artırarak Türkiye otomotiv sanayisinin bugüne kadar gerçekleştirdiği en yüksek üretim adedine ulaştık. Yine dönem içerisinde ihracatta %61 oranında bir artışla, Türkiye toplam otomotiv ihracatında birinci sıraya yükseldik.

Ortaklarımız Koç Holding ve FCA'dan aldığımız güçle, paydaşlarımız için değer üretmeye devam ediyoruz. Sürdürülebilirlik önceliklerimiz doğrultusunda, şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir kurum olarak faaliyetlerimizi sosyal, çevresel ve ekonomik olmak üzere tüm boyutlarıyla ele alıyor ve performansımızı sürekli iyileştirmeye çalışıyoruz.

Kurumsal sürdürülebilirlik performansımızı raporlama döneminde de güçlendirmeye devam ettik. Kurumsal Yönetim kapsamında gerçekleştirdiğimiz çalışmalar değerlendirilerek, SPK kurumsal yönetim notumuz 9,14'e yükseltildi. Bunun yanında, BIST Sürdürülebilirlik

Endeksi'ne EIRIS'in Borsa İstanbul bünyesinde yaptığı değerlendirmede, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer almaya hak kazanan 43 Türk firması arasında yer aldık.

Fiat Egea Projemiz, Türkiye'de geliştirilen küresel bir model ailesi olarak ülkemizin de gurur kaynağı haline geldi. Ar-Ge yetkinliğimizin resmi kurumlar tarafından da ödüllendirilmesinden memnuniyet duyuyoruz. Tofaş Ar-Ge Merkezi, T.C. Bilim Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı tarafından art arda ikinci kez "Otomotiv Sektöründe En İyi Ar-Ge Merkezi" seçildi ve Avrupa Birliği Komisyonu Ar-Ge harcamaları sıralamasında da ikinci kez Türkiye birincisi olduk.

Günümüz dünyasının karşı karşıya olduğu en önemli sorunlardan biri olan iklim değişikliğinin iş alanımız üzerinde yarattığı risklerin farkındalığıyla hareket ediyoruz. Faaliyetlerimizin ve ürünlerimizin iklim değişikliği üzerindeki risklerini azaltmaya odaklanıyoruz.

Üretimde çevre yönetiminin yanı sıra, düşük emisyon değerli araçlar ve alternatif yakıt teknolojileri gibi sürdürülebilir mobilite çözümleri üzerinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Böylelikle çevre üzerindeki etkilerimizi minimum düzeye getirmeye ve en etkin şekilde yönetmeye özen gösteriyoruz.

FCA'nın Dünya Klasında Üretim (World Class Manufacturing) metodolojisinin odaklandığı temel alanlardan biri olan çevresel performansımızı iyileştirmeye raporlama döneminde de devam ettik. 2016 yılında üretim miktarımızdaki kayda değer artışa rağmen araç başına enerji tüketimimizi %17

azaltarak 3,90 GJ, araç başına emisyon miktarını ise %16 azaltarak 0,400 ton CO₂e düzeyine düşürdük. Yürüttüğümüz enerji verimliliği projelerimiz sayesinde 60.169 GJ enerji ve 4.213 CO₂e emisyon tasarrufu elde ettik. Buna ek olarak, operasyonlarımızı minimum düzeyde su tüketimi ile gerçekleştirmeyi ve kullandığımız suyun geri kazanımını sağlamayı sürdürdük. 2016 yılında 63.397.013 su geri kazanımı gerçekleştiren, 1 milyon m³'ün üzerinde atık suyunu deşarjını sağladık.

Sürdürülebilir iş başarımızın önemli bir parçası olan tedarikçilerimizi de çevre, iş sağlığı ve güvenliği, kalite, verimlilik, çalışan gelişimi konularında izlemeye devam ediyoruz. Raporlama döneminde tedarikçilerimizin WCM metodolojisini iş modellerine entegre etmeleri adına yürüttüğümüz WCM Yaygınlaştırma Projesi kapsamında 24 tedarikçi ile çalıştık. Bunun yanında Tofaş Akademi aracılığı ile sahip olduğumuz teknik bilgi birikimini tedarikçilerimizle paylaşıyoruz. Bu kapsamda eğitim modüllerimizden 60 tedarikçimizin 808 çalışanı yararlandı.

En değerli sermayemiz olan çalışanlarımız için bireysel ve mesleki yeteneklerinin geliştirildiği, katılımcı bir iş ortamı yaratmak temel hedeflerimiz arasında yer alıyor. 2016 yılında Tofaş Akademi'de 8.113 kişi 665.629 kişi*saat eğitim aldı. Bunun yanında çalışanlarımızın iş süreçlerine katılımını destekleyici uygulamalar yürüttük.

"Sıfır kaza" hedefimizle ve "Adım Adım İş Güvenliği" yaklaşımımızla, İş Sağlığı ve Güvenliği performansımızı iyileştirmeye yıl içerisinde devam ettik. Dünya Klasında İş Güvenliği faaliyetlerine başladığımız 2006 yılından bu yana, Kayıp Günlü Kazalanma (LTA) frekansını %96 oranında azalttık. İş Sağlığı ve Güvenliği alanındaki örnek uygulamalarımızla, MESS tarafından düzenlenen yarışmada şirketler kategorisinde "Altın Eldiven", bireysel kategoride ise "Altın Öneri" olmak üzere iki ödüle layık görüldük.

Sosyal sorumluluk projelerimizle kurumsal bir vatandaş olarak içinde yaşadığımız toplum için değer yaratmayı sürdürüyoruz. Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışımız da şirket kültürü ve politikaları ile bütünlük taşıyor. Uzun yıllardır süregelen ve sürdürülebilir sosyal sorumluluk projelerine öncelik veriyoruz. Eğitim, spor, kültür-sanat ve çevre alanlarında hayata geçirdiğimiz projelerimize hız kesmeden devam ediyoruz. Raporlama döneminde 23 milyon TL'nin üzerinde kaynağı kurumsal vatandaşlık çalışmalarımıza ayırdık.

2016 yılında sergilediğimiz performansımızda katkısı bulunan başta çalışanlarımız, hissedarlarımız, tedarikçilerimiz ve iş ortaklarımız olmak üzere tüm paydaşlarımıza bizlere duydukları güven ve verdikleri destek için teşekkürlerimizi sunarız.

Cengiz Erol
CEO

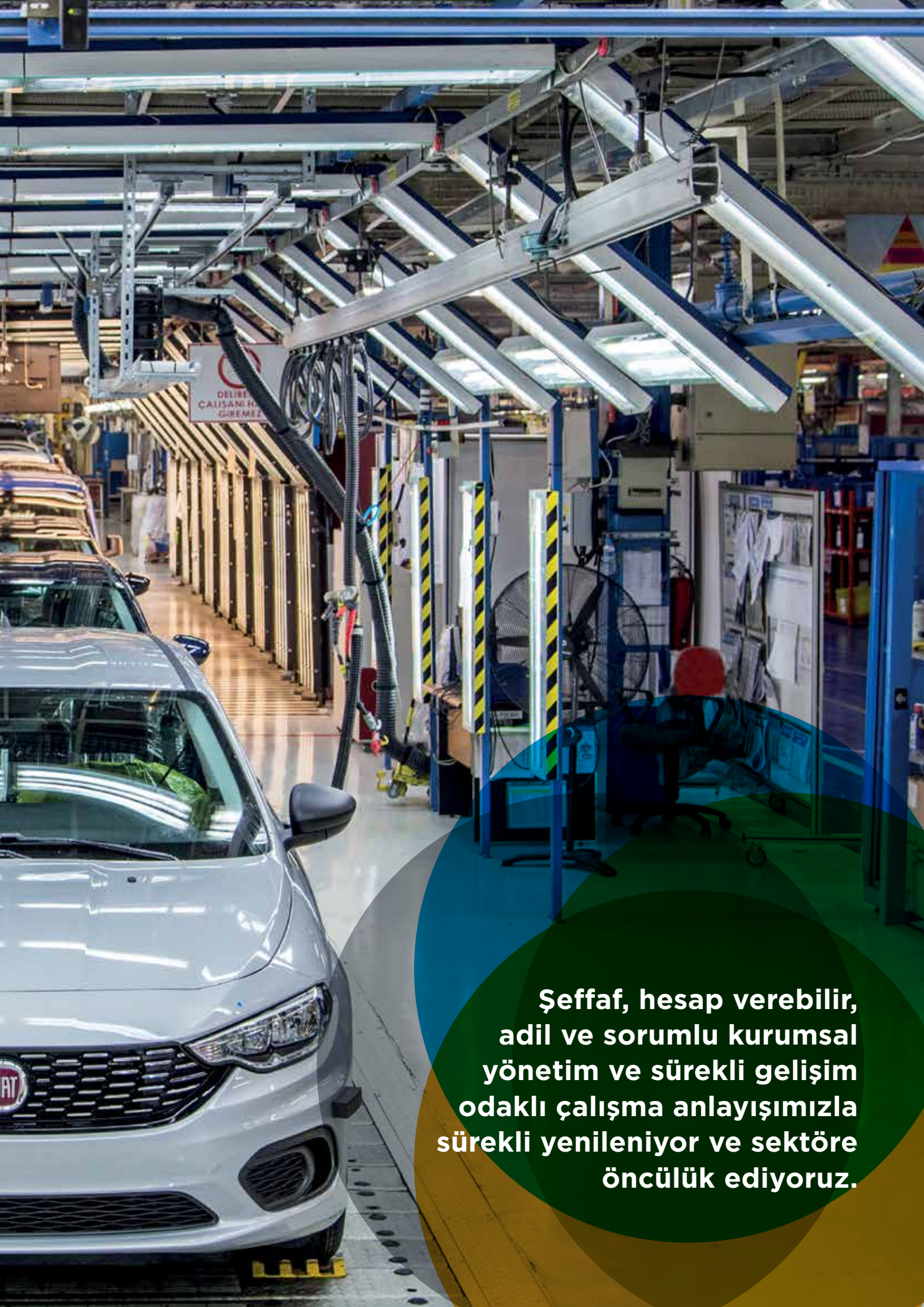

DELİBERA
CALISANI HARICI
GİREMEZ

UNAY
DLGE

**Şeffaf, hesap verebilir,
adil ve sorumlu kurumsal
yönetim ve sürekli gelişim
odaklı çalışma anlayışımızla
sürekli yenileniyor ve sektöre
öncülük ediyoruz.**

YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Tofaş Kurumsal Yönetim uygulamalarını, Kurumsal Yönetim İlkeleri doğrultusunda şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir anlayışla yönetiyoruz.

Yönetim anlayışımızın temelini, ana hissedarlarımız Koç Holding ve Fiat Chrysler Automobiles'den aldığımız değer ve ilkeler oluşturmaktadır. İş etiği normlarına olan bağlılığımız, sorumluluk ve sürekli gelişim odaklı çalışma anlayışımızla sürekli yenileniyor ve sektöre öncülük ediyoruz.

KURUMSAL YÖNETİM YAPISI

Tofaş olarak şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir kurumsal yönetim anlayışı benimsiyoruz. Uluslararası kriterleri karşılayan çağdaş ilke ve düzenlemeleri takip ederek uygulamalarımızı sürekli geliştiriyoruz. Kurumsal yönetim alanındaki performansımızı ölçümleyerek raporlamalar yoluyla paydaşlarımızı sunuyoruz. Kurumsal yönetim faaliyetlerimizi Kurumsal Yönetim İlkeleri doğrultusunda yönetiyor ve bu ilkelerin her düzeyde hayata geçirilmesini hedefliyoruz.

2007 yılından bu yana ilk 5 şirketten biri olarak girdiğimiz BIST Kurumsal Yönetim Endeksi'nde yer alırken, Kurumsal Yönetim İlkelerine verdiğimiz önem kapsamında bunu sürekli ve dinamik bir süreç olarak yürütüyoruz. Her yıl Endeks kriterleri için gereken çalışmaları periyodik olarak yürütüyoruz. 2016 yılında yapılan değerlendirme sonucunda kurumsal yönetim derecelendirme notumuz 9,14 olarak belirlenmiştir. Şirketimiz ayrıca, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne EIRIS'in Borsa İstanbul bünyesinde yaptığı kapsamlı değerlendirmede, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer almaya hak kazanan 43 firma arasındadır.

Tofaş Yönetim Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim Tebliği kapsamında, Genel Kurul tarafından seçilen ve SPK düzenlemelerine uygun olarak, ikisi bağımsız olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır. Şirketimiz, Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatı kapsamında, II-17.1 SPK Kurumsal Yönetim Tebliği hükümlerine tabi olup, söz konusu

Tebliğ kapsamında, Ortaklığın yönetim kontrolünü sözleşme ile eşit olarak paylaşan iki gerçek veya tüzel kişiden oluşan İş Ortaklıkları (JV Şirketleri) için, Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı'nın 2 olmasının yeterli olacağı düzenlendiğinden, SPK'dan izin almak kaydıyla, Yönetim Kurulu'nda 2 Bağımsız Üye bulunması Şirketimiz için de geçerli bir düzenlemedir. Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO görevlerinin farklı kişilerce yürütüldüğü Yönetim Kurulu'muzda, icradan sorumlu tek Yönetim Kurulu üyesi Şirket CEO'sudur. Yönetim Kurulu, stratejik eğilimlerin tespiti ve yönetilmesi, risk yönetimi, erken uyarı ve kontrol sistemlerinin işlerliğinin sağlanması, kurumsal hedeflerin belirlenmesi, kurumsal yönetim ilkelerine uyumun sağlanması ve bu alanda beklenen performans ve sonuçların elde edilmesine yönelik çalışmaların yürütülmesinden sorumludur. Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Şirket Esas Sözleşme hükümleri çerçevesinde sevk ve idare edilir. Hedeflenen performansın gerçekleştirilmesi ve bu yönde çalışmaların yürütülmesi, CEO ve şirket üst yönetiminin sorumluluğunda olup, doğrudan Yönetim Kurulu'na raporlanır.

Çalışmalarını Yönetim Kurulu'na bağlı olarak yürüten Kurumsal Yönetim Komitesi, Denetim Komitesi, Riskin Erken Saptanması ve Risk Yönetimi Komitesi, Yönetim Kurulu'nun faaliyet etkinliğinin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Aday Gösterme Komitesi ve Ücretlendirme Komitesi görevleri de Kurumsal Yönetim Komitesi tarafından yerine getirilir.

Tofaş kurumsal yönetim yapısı hakkında detaylı bilgiye www.tofas.com.tr adresinden ya da <http://ir.tofas.com.tr> adresi üzerinden interaktif olarak da yayınladığımız 2016 Tofaş Faaliyet Raporu'ndan ulaşabilirsiniz.

RİSK YÖNETİMİ

Tofaş'ta risk yönetimi konusunda sorumluluk Yönetim Kurulu'na aittir. Bu alandaki görev ve faaliyetler ilgili yasal mevzuata uygun olarak Denetim Komitesi ve Riskin Erken Saptanması ve Risk Yönetimi Komitesi tarafından yerine getirilir. Kurumsal risk politikalarının belirlenmesi, risklerin ölçüm ve yönetimine dair olasılıkların belirlenmesi, uygun risk limitlerinin oluşturulması, izlenmesi ve raporlanması Riskin Erken Saptanması ve Risk Yönetimi Komitesi'nin sorumluluğundadır. Komite'nin Yönetim Kuruluna yaptığı raporlamalar doğrultusunda kurumsal risk stratejileri belirlenir. Risk yönetimi konusu yıllık hedef yayılımı ve performans değerlendirme sisteminin de bir parçasıdır.

Risk yönetimini, dünya genelinde kabul görmüş prensip ve adımların uygulanmasına ve yaygınlaştırılmasına dayalı olarak benimsediğimiz metodoloji kapsamında 5 ana adımda takip ederiz.

- 1. Riskin tanımlanması:** Gelecekte oluşması muhtemel olayların şirketimiz hedeflerine ne şekilde etki edebileceğini öngörmeye çalışır, risklerin ne zaman, nerede ve nasıl ortaya çıkacağına yönelik görüş oluştururuz.
- 2. Riskin ölçümlenmesi:** Tespit edilen riskleri büyüklük ve önem derecesine göre sıralarız. Riskler arası ilişkiyi görmeye ve risklerin büyüklüğünü tespit etmeye çalışırız.
- 3. Riskin değerlendirilmesi:** Tespit ettiğimiz risklerin yol açabileceği olumlu ve olumsuz sonuçlar arasındaki denge ve etkiyi analiz ederiz. Yine bu aşamada risk seviyesinin azaltılması için riskler arasında öncelik sıralaması yaparak odaklanmamız gereken konulara karar veririz.
- 4. Risklerin hafifletilmesi veya transferi:** Kritik derecesini yüksek gördüğümüz risklerin potansiyel olumsuz etkilerinin azaltılması için gerekli eylem ve tedbirleri içeren hareket planlarını hayata geçiririz.

- 5. Risklerin sürekli izlenmesi:** Risk yönetim sistemimizin etkinliğini ve işlerliğini kontrol ederiz. Gerekli önlemlerin zamanında alınarak etkili olup olmadığını değerlendirir ve süreçte gerekli iyileştirmeleri yaparız.

Risk yönetimi organizasyonumuz yasal düzenlemelere ve mevzuata uygun olarak şekillendirilmiş olup, bu çerçevede temeli "şirket varlıklarının ve değerlerinin korunması", "ticari, finansal ve operasyonel güvenin sağlanması" ve "kurumsal risk yönetiminde sürdürülebilirlik esaslarına dayanmaktadır. Sürdürülebilirlik riskleri Tofaş risk yönetim portföyünün 6 ana alanından birini oluşturmakta ve şirketin sürdürülebilirlik performansı üzerinde etkisi bulunan tüm konuları kapsamaktadır. Sürdürülebilirlik risklerini önleyici yaklaşımlarla belirlenerek elde edilen sonuçlar Risk Yönetim Politikası kapsamında raporlanır.

Tofaş kurumsal risk yönetimi politikası, ilke, organizasyon ve çalışmaları hakkında detaylı bilgiye www.tofas.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Tüm faaliyetlerimizde iş etiği kurallarına bağlılık, yolsuzluk ve rüşvete karşı “sıfır tolerans” gösterilmesi temel ilkelerimizdendir.

102-44

İŞ ETİĞİ VE YOLSUZLUKLA MÜCADELE

Tofaş olarak tüm faaliyetlerimize, kurum kültürümüzün temel taşlarını oluşturan iş etiği kurallarına bağlılık ile yolsuzluk ve rüşvete karşı “sıfır tolerans” anlayışı yön veriyor. Etik değerlerimizi ve uymamız gereken kuralları Tofaş Etik Kuralları dokümanı ile düzenliyoruz. Yolsuzlukla mücadeleye bakış açımızı ise Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikamızda tanımlıyoruz.

Söz konusu kural ve politikalarımızda, iş etiğine uygun davranılması, her türlü şirket varlığının ve bilgisinin korunması, çıkar çatışmasının önlenmesi, iş ortaklıklarının kurulmasında dikkat edilmesi gereken hususlar, iş sağlığı ve güvenliği, rüşvet ve yolsuzlukla mücadele konuları ele alınmaktadır. Bunun yanında ihlallerin bildirim için oluşturulan mekanizmalar ve ihlal halinde uygulanacak disiplin kuralları ve yaptırımlar da söz konusu dokümanların yapıtaşları arasında yer almakta ve süreç hassasiyetle takip edilmektedir. Ana hissedarlarımızdan Koç Holding’in imzacısı olduğu Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi’nin (UNGCI) yolsuzlukla mücadele başlıklı 10. ilkesini de iş etiği ve yolsuzlukla mücadele yaklaşımımızın ayrılmaz bir parçası olarak kabul ederiz.

İş etiği ve yolsuzlukla mücadele kapsamında, Tofaş Etik Kurulu ve İç Denetim Departmanı koordinasyonunda risk bazlı değerlendirme, izleme, denetleme, raporlama ve eğitim faaliyetlerini içeren bir uyum programı takip ediyoruz.

Tofaş Yönetim Kurulu, şirket faaliyetlerinin yasal mevzuata, Tofaş İş Etiği Kurallarına ve Tofaş Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikasına uyumlu olarak yürütülmesinden birinci derecede sorumludur. Bu sorumluluk Yönetim Kurulumuzun tespit ettiği Tofaş Etik Kurulu aracılığıyla yürütülür. Etik Kurul, CEO, Baş Hukuk Müşaviri, İnsan Kaynakları Direktörü ve ilgili diğer direktörlerden oluşmakta olup, 6 ayda bir ya da üyelerden herhangi birinin çağrısı üzerine toplanır. Tofaş Etik Kurulu, etik ilkelerin şirket içinde yayılmasından ve anlaşılmasından, iç ve dış paydaşlarla iletişimden, gerekli durumlarda revizyonundan, etkin yönetiminden, çalışan ve üçüncü kişilerin ihlal bildirimlerinin incelenmesi ve karara bağlanmasından, gerekli durumlarda soruşturma komisyonlarının kurulmasından ve kararların disiplin prosedürüne uygun olarak uygulanmasından ve ilgili mercilerin bilgilendirilmesinden sorumludur. İhlal hallerinde uygulanacak, sözleşme iptaline kadar varan yaptırımlar Tofaş Disiplin Prosedüründe düzenlenmektedir.

Tofaş Etik Kurulu aynı zamanda belirlenen rüşvet ve yolsuzlukla mücadele politikası ve etik kurallara uyumun gözlenmesi ve denetiminden sorumludur. Söz konusu kural ve politikalara uyumla ilgili denetleme faaliyetleri Tofaş Etik Kurulu adına iç denetim departmanı tarafından periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Etik kurallar, yolsuzluk ve rüşvet ile ilgili risklerin belirlenmesinde risk bazlı değerlendirme esas alınmaktadır. Risk bazlı değerlendirmelerde, gerçekleştirilen faaliyetin niteliği, gerçekleştirildiği yer, maruz kalınan iç ve dış riskler ve hâlihazırdaki iç kontroller gibi birçok unsur göz önünde tutulmaktadır. Maruz kalınan iç ve dış risklerin tespitinde yolsuzluk ve rüşvet riski önemli kriterler arasındadır. Örneğin tedarikçi ve müşterileriyle doğrudan işlem yapan birimler daha riskli addedilmektedir.

102-44

İç denetim departmanı tarafından hazırlanan risk değerlendirmesi sonucuna göre gerekli görülen noktalarda iç kontrollerin güçlendirilmesi için denetim planı hazırlanmaktadır. Hazırlanan denetim planı Yönetim Kurulu Komitesi'nin görüş ve onayına sunulmaktadır. Diğer taraftan hazırlanan risk bazlı değerlendirme sonucu nispeten daha riskli görülen departmanlar öncelikli olarak denetim planına dahil edilmekte veya rutin olarak kontrole tabi tutulmaktadır. Gerçekleştirilen denetim faaliyetlerinde yolsuzluk ve rüşvet riskleri ele alınmakta, bu riskleri bertaraf edici kontroller değerlendirilmektedir. Mevcut risklerle ilgili kontrollerin yetersiz görülmesi durumunda ilgili departmanlar tarafından düzeltici aksiyonlar devreye alınmaktadır. Önemli şikâyet, problem ve inceleme sonuçları İç Denetim Departmanı ve Etik Kurul aracılığı ile yılda en az dört kere toplanan ilgili Yönetim Kurulu Komitelerinde değerlendirilerek gözden geçirilir. 2016 yılında yapılan denetimlerde herhangi bir rüşvet vakasına rastlanmamıştır.

Değerlerimizi ve etik ilkelerimizi korumayı, çalışma ilkelerine uygun hareket etmeyi tüm çalışanlarımızın sorumluluğu olarak görüyor ve yazılı taahhütlerini alıyoruz. Bu kapsamda tüm çalışanlarımızla etik kurallarımız ile rüşvet ve yolsuzlukla mücadele politikamızın iletişimi gerçekleştirilmiştir. Mevcut çalışanlarımızdan almış olduğumuz yazılı taahhütlere ek olarak, aramıza katılan yeni çalışma arkadaşlarımıza etik kurallar ile rüşvet ve yolsuzlukla mücadele politikası imza karşılığı takdim edilmektedir. Etik kurallara gerekli önemin verilmesi ve çalışanların uyumunun sağlanması tüm üst ve orta düzey yöneticilerin asli sorumlulukları arasındadır. Tofaş çalışanlarının, etik kurallara uygun davranmamaları nedeniyle şirketin uğrayacağı herhangi bir zarardan şirketin sorumlu tutulmayacağı Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikamızda açıkça belirtilmiştir. Çalışanlarımızın yanı sıra Yönetim Kurulu üyelerimizin, tedarikçi ve bayilerimizin kısaca tüm iş ortaklarımızın ve tüm paydaşlarımızın söz konusu kural ve politikalarımıza tam uyum göstermesi zorunludur. İş etiğine uyum ve yolsuzlukla mücadeleyi faaliyetlerimizin ayrılmaz bir parçası olarak görürüz ve sürekli iyileştirme için çaba harcarız.

İş etiği ve yolsuzlukla mücadele ile ilgili kural ve politikalarımızın iş ortaklarımızla iletişimini web sitemiz, süreli yayınlarımız gibi platformlar vasıtasıyla kesintisiz bir şekilde gerçekleştiriyoruz. Yolsuzlukla ve rüşvetle mücadele mekanizmalarımızın etkinliği ve geliştirilmesi için paydaşlarımızla sürekli bir diyalog kuruyoruz. Tofaş, Etik ve İtibar Derneği (TEİD) üyesidir. İş etiği ve yolsuzlukla mücadele alanındaki yeni bakış açılarını ve güncel uygulamaları TEİD aracılığıyla takip ederiz. TEİD'den alınan destekler için üyelik ücreti haricinde ilave bir ücret ödenmemektedir. Etik

davranış kuralları ve rüşvet konularını kapsayan online eğitimimizi alan tedarikçilerimiz ve bayilerimizden topladığımız geri bildirimlerle online eğitim programımız geliştirilmiştir. Ayrıca raporda yer alacak konuların önceliklendirilmesi aşamasında bayi, tedarikçi ve sivil toplum kuruluşlarına da danışılmıştır. Buna göre ilgili paydaşlarımız iş etiği ve yolsuzlukla mücadele konularını %95 oranında en öncelikli konu olarak tespit etmişlerdir.

Çeşitli ticari iş ortaklıklarının kurulması, tedarikçi ve bayi gibi iş ortaklarının seçiminde rüşvet ve yolsuzlukla mücadele konularını da içeren durum tespiti çalışmaları yürütüyor, ilgili kural ve politikalarımıza uyum gösterebilecek iş ortaklarını seçiyor ve ortaklığın kurulmasından önce etik uyum kriterlerini de içeren değerlendirmelere tabi tutuyoruz.

Mal ya da hizmet alınacak ya da temsil yoluyla iş göreceği olan firma seçimlerinde, şirket içi prosedürlerde belirlenmiş objektif kriterler gözetilmektedir. Söz konusu kriterler yolsuzluk ve rüşvet riski gibi konuları da içermekte olup ön değerlendirmeler ilgili iş birimi ve satın alma birimi tarafından ortaklaşa yapılmaktadır. Kriterleri sağlayan firmalar arasından seçim yapılması ve ücretinin belirlenmesi aşamasında satın alma birimi tarafından alternatifler değerlendirilmekte ve Tofaş açısından en avantajlı olan firma ile çalışılmaktadır. Söz konusu firmalara yalnızca Tofaş kural ve politikaları ile ilgili yasal düzenlemelere uygun hizmetleri karşılığında ödeme yapılmaktadır. İş ortaklarımız ile yaptığımız sözleşmelerde yasalara, etik davranış kuralları ve uygulama prensiplerine yer veriyor, uyulmaması halinde bunun bir fesih nedeni olacağını ifade ediyoruz. Buna ek olarak iş ortaklarının yolsuzluk

YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

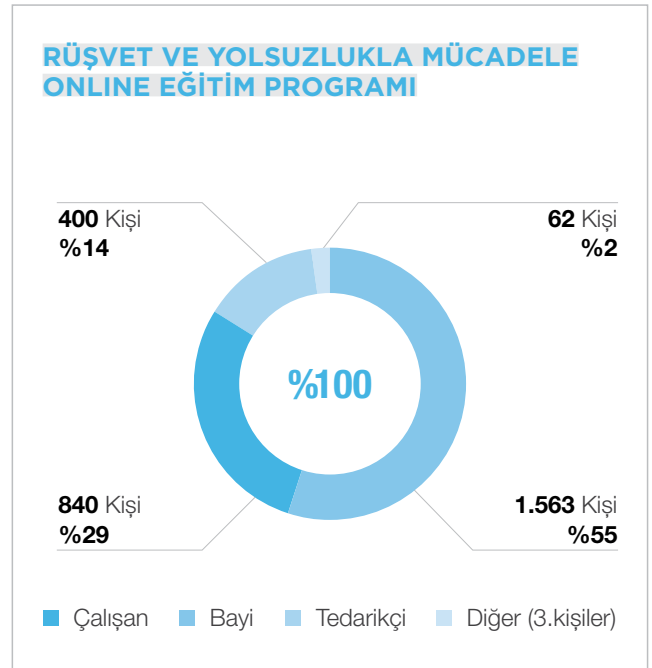
Tofaş Etik Kurallarının tanınması ve benimsenmesi amacıyla Etik Kurallarımız ile Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikamızı kapsayan online eğitim ve hatırlatma faaliyetleri gerçekleştiriyoruz.

102-44

ve rüşvetle ilgili performansını takip ediyoruz. 2016 yılında iş ortaklarımızla ilgili tarafımıza ulaşan herhangi bir rüşvet ya da yolsuzluk vakası bulunmamaktadır.

Tofaş Etik Kurallarının tanınması ve benimsenmesi amacıyla Etik Kurallarımız ile Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikamızı kapsayan online eğitim ve hatırlatma faaliyetleri gerçekleştiriyoruz. Teorik bilgilerin yanında iş yaşamında karşılaşılabilecekleri vaka örneklerine de yer verdiğimiz eğitim programımız, sadece çalışanlarımızı değil, tedarikçi ve bayilerimizi de kapsamaktadır. 2016 yılında 840'ı çalışanlara olmak üzere toplam 2.865 kişiye online eğitim verilmiştir. Yıl içerisinde devreye aldığımız online eğitimler sayesinde rüşvet ve yolsuzlukla mücadele anlayışı konusundaki farkındalığın bir önceki raporlama dönemine göre daha da iyileştirildiği kanaatindeyiz. 2016 yılında tüm çalışanlarımızdan çıkar çatışmasına sebep olacak bir durum içinde olup olmadıklarına dair beyanlarının yenilenmesi çalışması yapılmıştır.

Şirketimizin rüşvet ve yolsuzlukla mücadele politika, mekanizma ve raporlamalarının yeterliliği yılda en az bir kere Yönetim Kurulu Komiteleri tarafından bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Rüşvet ve yolsuzlukla mücadele konularında geliştirdiğimiz mekanizma, sistem ve prosedürler bu bağlamda Tofaş Yönetim Kurulu'na bağlı Denetim Komitesi tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiş ve uygun bulunmuştur. Değerlendirme sonucuna web sitemizde kamuya açık olarak yayımlanmış olan 20.02.2017 tarihli komite toplantı tutağında yer verilmiştir.

Yürürlükteki düzenlemelere ve şirketin kendi kurallarına uyumun sağlanması amacıyla kamu otoritelerinden, uluslararası veri sağlayıcı kuruluşlardan ve sosyal medya kaynakları gibi çeşitli kanallardan alınan bilgiler doğrultusunda oluşturulan kara listeye alınmış kişileri ve şirketleri takip ediyoruz. Prosedürlerimize göre rüşvet verdikleri bilinen veya şüphelenilen aracı, tedarikçi, yüklenici ve müşterilerin tespitini sağlıyor ve söz konusu tedarikçilerle devam eden sözleşmelerin fesih sürecini başlatıyoruz.

102-44

Etik Davranış Kuralları ve Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikasına aykırı durumların tespiti için kolay erişilebilir ve açık bildirim kanalları oluşturulmuştur. Çalışan farkındalığı yaratmak adına, iletişim kanalları, belirli aralıklarla çalışanlara ve tedarikçilere hatırlatılmaktadır. Söz konusu kural ve politikalarımıza uymadığına inandıkları her türlü durumda çalışanlarımız, iş ortaklarımız ve diğer tüm paydaşlarımız etikkurul@tofas.com.tr adresine isim belirterek veya anonim olarak bildirimde bulunabilmektedir. Bunun yanında şirketin kurumsal adresleri veya çalışanlarla ile paylaşılan bildirimler de değerlendirilmeye tabi tutulmaktadır. Paylaşılan bilgilerin ve ilgili soruşturmanın gizliliği Etik Kurulun güvencesi altındadır. Etik Kurul ayrıca rüşvet ve yolsuzluk bildiriminde bulunan çalışanların herhangi bir negatif duruma maruz bırakılmayacağını garanti eder.

2016 yılı içinde Şirketimizde rüşvet ile ilgili herhangi bir vaka yaşanmamıştır. Bildirim kanallarımızdan yapılan bildirimlerde de rüşvet ile alakalı bir konu tarafımıza aktarılmamıştır. 2016 yılında iletişim kanalları üzerinden Tofaş'a çeşitli konularda 9 adet bildirimde bulunulmuştur. Alınan bildirimlerin inceleme sonucu aşağıdaki gibidir.

İLETİŞİM KANALLARINA ULAŞAN BİLDİRİMLER	2016	2015
Disiplin Kararı Alınanlar	3	2
Uyumsuzluk Tespit Edilmeyenler	6	3
TOPLAM	9	5

Etik Kurallarımızda açıkça belirtildiği üzere, Tofaş olarak hiçbir siyasi veya ideolojik düşünce, eğilim ya da örgütlenmenin tarafı olmaz; siyasi parti, politikacı ve adayların faaliyet veya kampanyalarına doğrudan ya da dolaylı olarak destek vermeyiz. Kamu kuruluşlarıyla kurduğumuz şeffaf ilişkiler çerçevesinde karşılıklı bilgi alışverişinde bulunur ve sektörümüz hakkındaki bilgi taleplerine açık bir şekilde yanıt veririz. Bunun yanında, sektörel sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları aracılığıyla sektör geneline yönelik sorunları dile getirmek için çaba harcarız. Kamu kuruluşlarının müşteri konumunda olduğu ya da ihale alımının söz konusu olduğu durumlarda ise yasalara ve prosedürlere tam uyum prensibinden ödün vermeden serbest rekabet kuralları çerçevesinde hareket ederiz.

İÇ KONTROL VE İÇ DENETİM

Tüm süreçlerimizde etkin bir iç kontrol mekanizması oluşturmak, sorumlu ve sürdürülebilir yönetim anlayışımızın temel unsurlarından biridir. İç kontrol sistemlerimiz ile koyduğumuz hedeflere ulaşılmasını güvence altına alır, faaliyetlerimizin etkinliği ve verimliliği, raporlamaların güvenilirliği, mevzuata uyum ve varlıkların korunması için gerekli önlemleri alırız.

İç kontrol sistemimiz uluslararası standartlar ve en iyi uygulamalar göz önünde bulundurularak tasarlanmış ve tanımladığımız politika, prosedür, talimatlar ile iş süreçlerimize entegre edilmiştir. Çalışanlarımızın da iç kontrol süreçlerine yönelik sorumluluğa, bilgiye, yeteneğe ve yetkiye sahip olmasına önem veririz.

İç kontrol sistemlerinin etkinliği Tofaş İç Denetim Departmanı ve dışardan alınan denetim hizmetleri vasıtasıyla değerlendirilmektedir. Dışarıdan alınan denetim hizmetleri içinde Koç Holding ve FCA'ya bağlı denetim ekipleri tarafından yapılan denetimler, Genel Kurul tarafından belirlenmiş bağımsız denetim şirketleri ve konu bazlı alınan diğer hizmetler yer almaktadır. Yapılan denetimler neticesinde, iç kontrol sistemimizde iyileştirme alanları tespit edilmesi halinde, gerekli geliştirme faaliyetleri ilgili departmanlar tarafından hızlı bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilir ve değer üreten bir yönetim modeli oluşturmayı temel sorumluklarımızdan biri olarak kabul ederiz.

102-46
102-47

İç Denetim Departmanının amaç, yetki ve sorumlulukları İç Denetim Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Doğrudan CEO'ya bağlı olan departmanın şirket içindeki diğer birimler ile hiyerarşik bağı bulunmamaktadır. Bu sayede denetçilerin bağımsızlığı ve objektifliği güvence altına alınmaktadır. İç denetçilerin analitik düşünme yetisine ve mesleğin gerektirdiği ahlaki değerlere sahip olmalarına, güçlü iletişim becerileri ve denetim tekniklerine hakim olmalarına özen gösterilir. İç denetçilerin bilgi, beceri ve vasıfları mesleki gelişim çalışmalarısıyla sürekli güçlendirilmektedir.

Yönetim Kurulu'na bağlı Denetim Komitesi, iç denetim sistemlerinin etkinliğinden, işleyişinin değerlendirilmesinden ve geliştirmeye yönelik alınacak aksiyonların Yönetim Kurulu'na raporlanmasından sorumludur.

Denetim faaliyetleri kapsamında birimler arası denetim de söz konusudur. Departman temsilcileri belli konularda uzmanlaşarak diğer birimleri uzmanlık alanları doğrultusunda değerlendirmektedirler. Şirket içi denetimlerin yanı sıra bayi ve tedarikçi faaliyetlerine yönelik düzenli denetim çalışmaları yürütürüz. Çevre, çalışma ve üretim koşulları, etik ve kalite gibi sürdürülebilirlik konularına yönelik denetimler gerçekleştiririz.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK YÖNETİMİ

Sürdürülebilir ve değer üreten bir yönetim modeli oluşturmayı temel sorumluklarımızdan biri kabul ederiz. Tofaş'ta sürdürülebilirlik yönetimi kurumsal risk yönetiminin altı ana başlığından biri olup, Riskin Erken Saptanması ve Risk Yönetimi Komitesi sorumluluğundadır. Çalışmalara yönelik raporlama Kurumsal Yönetim Komitesi'ne yapılarak sürdürülebilirlik faaliyetlerimiz hakkında Yönetim Kurulu düzeyinde bilgi akışı sağlanır. Böylece, sürdürülebilirlik konusu Yönetim Kurulu'nun gündeminde olup Yönetim Kurulu üyelerince değerlendirilir. Buna bağlı olarak, başta CEO olmak üzere üst yönetimin sürece dahil olduğu ve ilgili direktörlükler ve birimler uhdesinde yürütülen faaliyetler Sürdürülebilirlik Ekibi tarafından koordine edilerek söz konusu Yönetim Kurulu Komitelerine de raporlama yapılır.

Sürdürülebilirlik konusu, sürdürülebilirlik yaklaşımımızın genel ilkelerini içeren "Tofaş Sürdürülebilirlik Politikamız" çerçevesinde yönetilmektedir. Sürdürülebilirlik stratejilerimiz Tofaş Sürdürülebilirlik Komitesi tarafından belirlenmekte ve takip edilmektedir. Sürdürülebilirlik yönetimine yönelik stratejik planların hayata geçirilmesinden, performans sonuçlarının sürdürülebilirlik raporu vasıtasıyla raporlanmasından Sürdürülebilirlik Çalışma Grubu sorumludur.

Tofaş Sürdürülebilirlik Önceliklerinin Belirlenmesi çalışması, GRI G4 Standardı'nda yer alan rapor içeriğini belirlemeye yönelik prensipler temel alınarak hazırlanmıştır. GRI Standardı'nda yer alan unsurlar konu evrenimizin büyük bir kısmını oluştururken, sektörümüzü yakından ilgilendiren konulara da yer verilmiştir.

102-46

102-47

Sürdürülebilirlik önceliklerimizi belirlemek amacıyla, raporlama döneminde öncelikle şirket yöneticilerine yönelik bir anket düzenlenmiştir. Daha sonra tedarikçi ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere paydaş gruplarımızın katıldığı ikinci bir anket düzenlenerek konu evrenimiz son haline getirilmiştir. Öncelikli konularımızı güncellerken dünyamızın karşı karşıya olduğu acil çevresel, siyasi ve ekonomik sorunları ele alan evrensel hedefler kümesi olarak tanımlanan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri de (Sustainable Development Goals) göz önünde bulundurulmuştur.

Bu kapsamda, 40 konudan oluşan konu evreni ve 17 farklı hedefi Tofaş orta ve üst yöneticileri tarafından yürütülen iki ayrı çalışma ile tek tek değerlendirmiştir. Ardından çalışmalar konsolide edilerek belirlenen konuların ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin Tofaş'ın iş başarısı üzerindeki etkisi tespit edilmiştir. Son aşamada ise konular Tofaş iş başarısına etkisi ve paydaş beklentisi parametrelerinde önceliklendirilmiştir. Tüm bu çalışmalar sonucu ortaya çıkan tablo paydaşlarımızın görüşlerine göre, anket sonucunda belirlenen öncelikli konular ile ilişkili Tofaş ana süreçlerini göstermektedir.

	TOFAŞ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÖNCELİKLERİ	TEDARİK SÜREÇLERİ	ÜRETİM SÜREÇLERİ	DAĞITIM SÜREÇLERİ	PAZARLAMA VE SATIŞ SÜREÇLERİ	SATIŞ SONRASI SÜREÇLERİ
Yönetim Öncelikleri	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele	■	■	■	■	■
	Değer Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi	■	■	■	■	■
Çevresel Öncelikler	İklim Değişikliği	■	■	■		
	Enerji Tüketimi	■	■	■		
	Sera Gazı ve Diğer Emisyonlar	■	■	■		
	Çevre Dostu Malzeme Kullanımı ve Atık Yönetimi	■	■	■		
	Ürün, Süreç, Mobilite Modeli İnovasyonu		■			
	Elektrikli/Alternatif Yakıtlı Araçlar		■		■	■
	Araç Yakıt Tüketimi		■		■	■
Ekonomik Öncelikler	Dijitalleşme		■		■	■
	Müşteri Memnuniyeti		■		■	■
	Ürün ve Hizmet Kalitesi		■		■	■
	Marka Algısı		■		■	■
	Tedarikçi ve Bayi İş Başarısı	■			■	■
Sosyal Öncelikler	İş Sağlığı ve Güvenliği	■	■			
	Yetenek Yönetimi ve Mesleki Eğitim	■	■			
	İşyerinde İnsan Hakları	■	■			
	Kadın İstihdamı, Çeşitlilik, Eşit Fırsatlar		■			
	İş Hayatı - Özel Hayat Dengesi		■			
	Araç ve Trafik Emniyeti		■		■	■

YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Birlikte çalışacağımız paydaş grubunun seçiminde Tofaş ile benzer etik çalışma ilkelerini ve çalışma kültürünü benimseyen, ortak hedeflere yönelik ve çözüm odaklı kurum ve kuruluşları öncelikli olarak tercih ediyoruz.

102-42

PAYDAŞ KATILIMI

Etki alanımızda yer alan paydaş grupları ile şeffaflık ve hesap verebilirliğe dayalı bir iletişim kurarız. Sorumlu yönetim anlayışımız gereği, faaliyetlerimize ilişkin olarak paydaşlarımızın görüşlerine başvuruyor ve faaliyetlerimiz hakkında paydaşlarımızı bilgilendiriyoruz. Ortak amaçlarımız doğrultusunda paydaşlarımızla birlikte hareket etmeye yönelik uygulamalar yürütüyoruz. Bu uygulamaları hedef paydaş grubunun niteliklerini göz önünde bulundurarak en doğru kanallarla oluşturmaya çalışıyoruz.

Birlikte çalışacağımız paydaş grubunun seçiminde Tofaş ile benzer etik çalışma ilkelerini ve çalışma kültürünü benimseyen, ortak hedeflere yönelik ve çözüm odaklı kurum ve kuruluşları öncelikli olarak tercih ediyoruz. Sivil toplum kuruluşları ve meslek kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde hareket ediyor, bu kuruluşların üyesi oluyor ve yönetimlerinde görev alıyoruz.

102-40

102-43

PAYDAŞ GRUBU	UYGULAMA TÜRÜ VE SIKLIĞI
Çalışanlar	Anket ve Araştırmalar (çeşitli aralıklarla); Eğitim Faaliyetleri, Tofaş Etik İlkeleri, Kurumsal Portal, Duyuru ve İlanlar (sürekli); Öneri ve Ödüllendirme Sistemi (anlık); İSG Komiteleri, Çalışma Grupları ve Komiteler (değişen aralıklarda); Süreli İç Yayınlar (yılda üç kez); Performans Yönetimi ve Kariyer Gelişimi Toplantıları, Sosyal Etkinlikler (yılda en az iki kez); Yönetim Toplantıları, İletişim Toplantıları, Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu, Çevre Günü (yılda bir kez); Çalışma Hayatı Değerlendirme Anketi (yılda bir kez)
Ana Hissedarlar	Genel Kurul Toplantıları, Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez); Yönetim Kurulu Toplantıları, Finansal Performans Raporları (yılda dört kez); Özel Durum Açıklamaları (ihtiyaç durumunda)
Azınlık Hissedarları	Yatırımcı Sunumları, Birebir Görüşmeler (talep üzerine); Genel Kurul Toplantıları, Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez); Finansal Performans Raporları (yılda dört kez); Özel Durum Raporları (ihtiyaç durumunda)
Bayiler	Birebir Görüşmeler (talep üzerine); Yurtdışı Bayi Toplantısı, Yurtiçi Bayi Toplantısı, Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez); Süreli İç Yayınlar (yılda üç kez), Bayi Eğitimleri (sürekli); Müşteri Memnuniyet Araştırmaları (yılda bir kez)
Tedarikçiler	Birebir Görüşmeler (Talep Üzerine); İSG Komiteleri (ayda bir kez); Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez); Tedarikçi İş Etiği İlkeleri (sürekli); Süreli İç Yayınlar (yılda 3 kez), Eğitim ve Gelişim Programları (sürekli);
Ürün Son Kullanıcıları	Ürün Etiketleri ve Kullanma Kılavuzları (sürekli), Pazarlama İletişimi Çalışmaları (sürekli); Fuar Katılımı, Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez)
Yerel Halk	Şikayet Sistemi, Toplumsal Proje, Bağış ve Sponsorluklar (talep üzerine); Bilgilendirme Toplantıları (ihtiyaç durumunda); Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez);
Sektörel Aktörler	Toplantı ve Görüşmeler, Proje ve İnsiyatifler (talep üzerine); Fuar Katılımı (yılda birkaç kez); Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez)
Yerel Yönetimler	Toplantı ve Görüşmeler, Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez),
Kamu Kuruluşları	Toplantı ve Görüşmeler (talep üzerine); Bilgilendirme Raporları (çeşitli aralıklarla); Kamu Denetimleri (çeşitli aralıklarla/anlık); Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez);
Sivil Toplum Kuruluşları	Üyelikler (sürekli); Çalışma Grupları, Komite ve Yönetim Kurulu Üyelikleri (dönemsel); Ortak Proje ve İnsiyatifler, Toplantı ve Görüşmeler (talep üzerine); Faaliyet Raporu; Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez)
Üniversiteler ve Akademisyenler	Burs ve Staj Olanakları, Akademik Kongre ve Seminer Katılımı (sürekli); Ar-Ge Proje Ortaklıkları, Sponsorluk ve Destekler; Akademik Araştırma ve Yayınlar Destek; Toplantı ve Görüşmeler (talep üzerine); Faaliyet Raporu; Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez);
Çalışan Aileleri	Bilgilendirme Çalışmaları (sürekli); Süreli İç Yayınlar (yılda üç kez); Sosyal Etkinlikler (yılda en az iki kez); Çevre Günü (yılda bir kez)
Fikir Önderleri	Toplantı ve Görüşmeler (talep üzerine); Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez)
Medya	Röportaj ve Söyleşiler, Toplantı ve Görüşmeler (talep üzerine); Basın Bültenleri, Özel Durum Açıklamaları (ihtiyaç durumunda); Faaliyet Raporu, Sürdürülebilirlik Raporu (yılda bir kez)

**Ar-Ge vizyonumuz
doğrultusunda dünyanın
her bölgesinde müşteri
ihtiyaçlarını tam anlamıyla
karşılamanın heyecan verici
araçlar ve teknolojiler
üretmeyi hedefleyerek
çalışıyoruz.**

ÜRÜN PORTFÖYÜ

Tofaş şirket politikaları ve yasal uygulamalar çerçevesinde müşterilerimize çözümler sunmaya, müşteri ihtiyaçlarını karşılamaya ve müşteri haklarını her koşulda korumaya özen gösteriyoruz.

102-44

Tofaş, Türkiye'nin aynı anda hem binek otomobil hem de hafif ticari araç üreten tek otomotiv şirkettir. Fiat Linea ve Egea ile Dodge Neon otomobil modellerinin yanı sıra, Minicargo projesi kapsamında Fiat, Citroen ve Peugeot markalarına, Yeni Doblò projesi kapsamında ise Fiat, Opel, Vauxhall ve RAM markalarına üretim yapıyoruz. Aynı zamanda altı markanın (Fiat, Alfa Romeo, Jeep®, Lancia, Maserati, Ferrari) yurt içi temsilciliğini yürütüyoruz.

FCA'nın küresel ürün portföyü stratejisi doğrultusunda, müşteri beklenti ve ihtiyaçlarına en uygun yanıt veren, yakıt tüketimi ve emisyon değerleri düşürülmüş araçlar üretmek üzere çalışıyoruz. FCA'nın küresel stratejik ortaklarından biri olarak hedef pazarların gereksinimlerine göre belirlenen marka ve model çeşitliliğine uygun olarak yüksek kalite standartlarında üretimini sağlamayı ilke ediniyoruz.

Güncel ürün portföyümüz hakkında detaylı bilgiye 2016 Tofaş Faaliyet Raporu'ndan ulaşabilirsiniz.

TÜKETİCİ DENEYİMİ

Temel ürün stratejisinin en önemli unsurlarından biri müşteri beklenti ve ihtiyaçlarına yanıt veren ürün ve hizmetlerle üstün tüketici deneyimi sunmaktır. Ürün ve hizmetlerimizi tasarlarken müşteri beklenti ve gereksinimlerini göz önünde bulunduruyoruz. Türkiye pazarının ihtiyaçlarını ve müşteri beklentilerini aktararak FCA'nın küresel strateji belirleme süreçlerine yerel girdilerle destek veriyoruz. Hedef pazarların gereksinimlerine sahip araçların, belirlenen marka ve model çeşitliliğine uygun olarak, yüksek kalite koşullarında üretimini sağlamak üzere çalışıyoruz.

Tüketici deneyimini sürekli iyileştirerek araçlarımızın değerini tüketim süresince de korumasını sağlıyor ve böylece müşterilerimiz için katma değer üretiyoruz.

MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ

Tofaş şirket politikaları ve yasal uygulamalar çerçevesinde müşterilerimize çözümler sunmaya, müşteri ihtiyaçlarını karşılamaya ve müşteri haklarını her koşulda korumaya özen gösteriyoruz. Satış sonrası hizmet kalitemiz ve sağladığımız üstün tüketici deneyimiyle Avrupa Müşteri Memnuniyeti Araştırması'nın üst sıralarında yer alma hedefiyle çalışıyoruz. Müşteri memnuniyetini satış ve satış

sonrası süreçlerde de devam ettirmek, müşterilerimize daha yüksek hizmet kalitesi sunmak amacıyla bayi ve yetkili servislerimizle birlikte çalışarak gelişim planları hazırlıyoruz.

Müşterilerimizin hizmetlerimize yönelik memnuniyet düzeyini müşteri ilişkileri yönetim sistemlerimizle takip ediyoruz. Müşteri memnuniyetsizliğinin yaşandığı durumlarda müşterilerimizle iletişime geçerek çözüm üretmek için çalışıyoruz. Müşteri memnuniyetini sürekli iyileştiriyor ve tarafsız araştırmalarla memnuniyet düzeyini ölçümlüyoruz.

MARKA ALGISI

FCA, müşterilerin beklenti ve ihtiyaçlarını anlamak, ürün portföyüne yönelik memnuniyet düzeyini öğrenmek amacıyla küresel ölçekte müşteri pazar araştırmaları yürütmektedir. Tüketici Tavsiye Skoru ve Net Tavsiye Skoru ölçümlerinin değerlendirildiği süreçleri Tofaş olarak yerel pazar müşteri geri bildirimlerinden elde ettiğimiz sonuçlarla destekliyoruz. Bu sayede, müşterilerimizin Tofaş algısını, ürün yelpazemize yönelik görüşlerini bütünlüklü bir çerçevede değerlendiriyoruz.

Ürettiğimiz araçların binek otomobil kategorisinde düşük kullanım maliyetlerine sahip, aile kullanımına uygun ve çevreci olması; hafif ticari araç kategorisinde ise teknik açıdan gelişmiş, yenilikçi, iş hayatına uygun ve fiyat fayda dengesi öne çıkan özellikte olması tüketiciler açısından Fiat markasını ön plana çıkaran unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

SATIŞ SONRASI MARKA VAADI

Satış sonrası marka vaadimizi 3 ana başlıkta topladık; kusursuz hizmet, merak ettirmeme ve kolaylık. Verdiğimiz hizmetleri bu üç başlık çerçevesinde ele aldık ve buna uygun projeler geliştirdik.

Acil Yol Yardım İzleme Projesi

Acil yol yardım hizmetimizde müşteri anketlerinde yolda kalan müşterinin gelecek yardımın tam ne zaman ulaşacağını bilmemesi dolayısıyla sıkıntı yaşadığı tespit edilmiştir. Bu konuda müşterilerimize çözüm yaratmak adına servislerimizdeki acil yol yardım araçlarının konumunun anlık olarak müşterimize bildirilmesini sağlıyoruz. Müşterilerimizin, gelen aracı izleyebilmesini sağlayan uygulama ile markamıza olan güvenini artırmayı hedefliyoruz.

Yedek Araç Projesi

Proje ile mekanik perakende müşterilerimizin araçlarını her ne sebeple olursa olsun aynı gün içinde teslim edemediğimiz noktada, onlara yedek araç verip hayatlarına kesintisiz devam etmelerini hedefledik. 2016 yılında tüm Fiat yetkili servislerinde devreye alınan proje kapsamında 350 adet araç, bayilerin sahiplenme modeli ile müşterilerimizle buluştu. Bugüne kadar 12 bin müşteri bu hizmetten faydalandı. Müşteri Memnuniyet Endeksi'nde işlemi ertesi güne kalan müşterilerin memnuniyet skoru %79,2 iken bu grupta yedek araç sağladığımız müşterilerin skoru %82,6 olarak ölçümlendi.

12 SORUMLU TÜKETİM
VE ÜRETİM

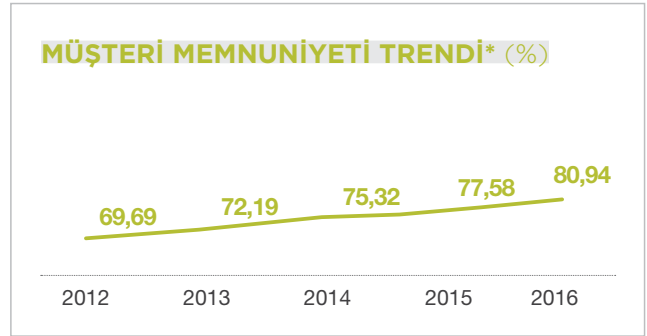
ÜRÜN PORTFÖYÜ

Ürün ve hizmetlerimizin ilgili yasal ve sektörel mevzuata uygun niteliklere sahip olmasını, fiziki normlar açısından güvenilir, performanslarının rakiplerine kıyasla yüksek olmasını amaçlıyoruz.

ÜRÜN VE HİZMET KALİTESİ

Müşteri memnuniyetini merkeze alan bir kalite kültürüne sahibiz. Çalışanların kalite yönetimine katılımını ve gelişimini de ilke ediniyor ve bu alandaki çalışmalarımızla dünya klasında üretimde rekabet avantajı sağlıyoruz. Tüm ürün ve hizmetlerimizin kalite seviyesini geliştirmek ve en rekabetçi düzeye yükseltmek için çalışıyoruz. Kalite stratejilerimize yön verirken FCA'nın ürün ve hizmetlerin üstün kalite normlarında gerçekleştirilmesini hedefleyen Küresel Kalite Sistemi'ni temel alıyoruz. Değişen müşteri beklentilerine göre kalite yönetim sistemini düzenli olarak güncelliyor ve geliştiriyoruz.

Ürün ve hizmetlerimizin ilgili yasal ve sektörel mevzuata uygun niteliklere sahip olmasını, fiziki normlar açısından güvenilir, performanslarının rakiplerine kıyasla yüksek olmasını amaçlıyoruz. Ürünlerimizin mühendislik kalitesi, tasarım, ergonominin yanı sıra satış öncesi ve sonrası süreçlerde bayi ve yetkili servis hizmetleriyle de müşteri beklentilerini karşılmasına özen gösteriyoruz. ISO 9001 Sistem Standardı çerçevesinde oluşturduğumuz iş akışlarıyla satış ve satış sonrası hizmetler sunuyoruz.

* Bayi tavsiye etme skoru

PAZAR GÖRÜNÜMÜ

TÜRKİYE PAZARI TOPLAM SATIŞLAR
(ADET)

Otomobil

Hafif Ticari Araç (LCV)

Toplam

TOFAŞ PERAKENDE SATIŞLAR
(ADET)

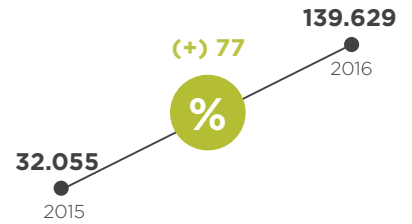
Otomobil

Hafif Ticari Araç (LCV)

Toplam

TOFAŞ İHRACAT
ADEDİ

Otomobil

Hafif Ticari Araç (LCV)

Toplam

ÜRÜN PORTFÖYÜ

Tofaş Ar-Ge Merkezi'nde teknolojik üstünlüklerinin yanı sıra, yenilikçi mühendislik tasarım detaylarıyla da öne çıkan binek ve ticari araçlar geliştirerek ülke ekonomisine katkıda bulunmayı hedefliyoruz.

AR-GE YÖNETİMİ

Ar-Ge vizyonumuz doğrultusunda dünyanın her bölgesinde müşteri ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayan heyecan verici araçlar ve teknolojiler üretmeyi hedefleyerek çalışıyoruz. Tofaş Ar-Ge Merkezi'nde teknolojik üstünlüklerinin yanı sıra, yenilikçi mühendislik tasarım detaylarıyla da öne çıkan binek ve ticari araçlar geliştirerek ülke ekonomisine katkıda bulunmayı hedefliyoruz.

Toplam 18.090 m²'lik laboratuvar ve ofis alanına sahip olan Tofaş Ar-Ge Merkezi; 700'e yakın çalışanı, bünyesindeki laboratuvarların yüksek teknolojisi ve çeşitliliğiyle FCA'nın Avrupa pazarlarına hizmet veren İtalya dışındaki tek Ar-Ge merkezi olup Avrupa ile rekabet edebilir bir alt yapıya sahiptir. Tofaş Ar-Ge Merkezi, 2008 yılı itibarıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından Ar-Ge Merkezi olarak tescil edilmiştir.

Tofaş Ar-Ge Merkezi; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2016 yılında düzenlenen 5. Özel Sektör Ar-Ge Merkezleri Zirvesi'nde üst üste ikinci yıl otomotiv sektöründe En Başarılı Ar-Ge Merkezi Ödülü'nü aldı. Ar-Ge Merkezimiz Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi'nin 2016 Ar-Ge Yatırımları Skor Listesi'nde 547. sırada yer alarak 27 basamak yükseldi ve Türkiye'den listeye giren firmalar arasında iki yıl üst üste birinci oldu.

Türkiye'nin ürün geliştirme merkezi olarak uluslararası tanınırlığının artması ve gelişebilmesi için ön koşullardan birinin Ar-Ge değer zincirinin tüm unsurlarının birlikte ele alınması gerektiğine inanıyoruz. Bu doğrultuda ortak tasarım geliştirme, yerel mühendislik firmalarının örgütlenmesi ve üniversitelerle iş birlikleri konularına özel önem veriyoruz. 2006-2016 yılları arasında 15 farklı üniversiteyle yaklaşık 117 projede ortak çalıştık. Tofaş çalışanlarının yenilikçi fikirlerinin hayata geçirilmesi ve işbirliği geliştirmeyi teşvik etmek amacı ile 2011 yılından bu yana düzenlenen "Benim Projem" kapsamında farklı üniversiteden yaklaşık 20 öğrencinin lisans bitirme projesini seçerek projeyi üniversitelerde de yaygınlaştırdık.

TÜBİTAK ve Avrupa Birliği destekli olarak yürütülen pek çok araştırma projesinde yer alıyoruz. 2016 yılı itibariyle 12 AB Araştırma Projesi'nde (FP7 ve EUREKA) çalışıyoruz. Projeler kapsamında bugüne kadar 100'den fazla uluslararası proje ortağı ile çalıştık. Robopartner (Geleceğin Montaj Fabrikalarında Akıllı, Esnek ve Güvenli Operasyonlar İçin İnsan-Robot İşbirliği Teknolojileri) projesiyle, Üretim Teknolojileri alanında proje liderliğini üstlenen ilk ve tek Türk firması olma başarısını gösterdik.

Katma değer sağlayan yeni projeler ve yenilikçi fikirlerle patent başvuru sayısını her yıl artırmayı hedefliyoruz. Tofaş Ar-Ge Merkezi tarafından yürütülen yenilikçi çalışmalar sonucunda, 2016 yılında

bir önceki yıla oranla patent başvurusu sayısında %33 artış sağladık ve 141 adet yeni patent başvurusu gerçekleştirdik.

2016 yılında Ar-Ge çalışanlarının yaratıcılık ve buluş yapma tekniklerini geliştirmek amacıyla, yaratıcı problem çözme yöntemi olan TRIZ metodu çalışmalarına devam ettik. Çalışma kapsamında 308 öneriden patentlenebilir ve uygulanabilir 76 önerinin 65'i için patent başvurusu gerçekleştirildi. 11 öneri üzerindeki çalışmalar ise devam etmektedir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR MOBİLİTE ÇÖZÜMLERİ

Günümüz dünyasındaki değişikliklerle ve gelişen teknolojiyle birlikte müşterilerimizin yeni mobilite ihtiyaçlarına cevap veren teknolojiler geliştiriyor ve çözümler üretiyoruz. Kişilerin seyahat özgürlüğünün ve farklı mobilite ihtiyaçlarının sürdürülebilir yöntemlerle sağlanması için çalışıyoruz.

FCA'nın küresel stratejisinin en önemli bileşenlerinden biri olan sürdürülebilir mobilite çözümleri üretilmesi kapsamında araç çeşitliliğinin ve alternatif yakıt sistemlerinin artırılması, konvansiyonel motorlu araçların çevresel etkilerinin azaltılması, yeni mobilite ihtiyaçlarını karşılayan hizmetlerin başlatılması, tüketicilerde enerji tüketimine duyarlı davranışın oluşturulması konularında araştırma ve çalışmalar yürütülmektedir. Tofaş olarak biz de bu çalışmalara destek veriyoruz. Bunun yanı sıra, ürünlerimizin

ÜRÜN PORTFÖYÜ

FCA'nın "tüm yolcular için emniyet" vizyonunu benimsiyoruz. Müşteri odaklı teknolojik araştırma faaliyetlerimiz kapsamında, konfor ve güvenlik yönünden sürücüye hizmet ve destek sunan akıllı taşıtlar geliştirmeye odaklanıyoruz.

çevresel etkilerinin azaltılmasına, araç bilgilendirme ağları ve sürücü destek sistemlerinin geliştirilmesine, araç, sürüş ve yolcu konforunun sağlanmasına, ürün ve süreçlerin dijital hale getirilmesine, elektrikli ve alternatif yakıtlı araçların geliştirilmesine yönelik iş modelleri üzerinde çalışmalar yürütüyoruz.

Araç Emniyeti, Sürüş ve Yolcu Konforu

FCA'nın "tüm yolcular için emniyet" vizyonunu benimsiyoruz. Müşteri odaklı teknolojik araştırma faaliyetlerimiz kapsamında, konfor ve güvenlik yönünden sürücüye hizmet ve destek sunan akıllı taşıtlar geliştirmeye odaklanıyoruz. Satışa sunduğumuz araçların ilgili pazarlardaki yasal düzenlemelere ve diğer gerekliliklere uyumunu sağlamak adına çalışmalar yürütüyoruz.

Müşterilerimizin emniyetli bir sürüş deneyimi yaşamaları ve herhangi bir kaza durumunu zarar görmeden atlatalmaları için araçlarımızı çok sayıda pasif emniyet sistemiyle donatıyoruz. Bundan önce, kazanın olmasını engellemek amacıyla araçlarımıza aktif emniyet sistemleri yerleştiriyoruz. Böylece sadece sürücü ve yolcuların değil araç dışı ortamda trafikte seyreden diğer araç, yolcu ve yayaların da güvenliğini gözetiyoruz.

Dijitalleşme

Dijitalleşme konusunu üst yönetim düzeyinde yönetiyoruz. Üründe dijitalleşme, endüstriyel süreçlerde dijitalleşme ve ticari alanda dijitalleşme olarak belirlediğimiz üç ana alanda geliştirilen stratejiler ve yürütülen projeler aylık toplantılarda üst yönetime sunulmaktadır. Raporlama döneminde düzenlenen anket çalışmasının sonuçları doğrultusunda öne çıkan iyileştirme alanları, dijital inisiyatiflerin uygulama hızı, şeffaflık, müşteri yolculuğunda dijital verilerin daha etkin kullanımı olarak belirlenmiştir.

Let Me Drive

Tofaş'ta geliştirilen sürücüsüz otonom araç "Let Me Drive" test sürüşüne başlamıştır. Prototip Doblò aracı GPS koordinatlarındaki bir parkuru takip edebilen, yol üstü cisim ve kaldırımlardan kaçabilen, gaz, fren ve direksiyonun tüm kontrolüne sahip otonom gidebilen bir araç haline dönüştürülmüştür.

2016 yılında, endüstriyel alanda iç dijital inisiyatif olarak başlatılan kalite kontrol amaçlı çok kameralı yapay görme sistemi, 3D yazıcılarla ekipman yedek parçalarının üretimi ve "artırılmış gerçeklik gözlüklerinin" manuel lojistik operasyonlarında operatör yönlendirme sistemi olarak kullanımı projelerini pilot alanlarda devreye aldık. AB Çerçeve Programı projelerinde insanlarla ortak alanda çalışabilecek orta yük kapasiteli işbirlikçi robotlar ve iç lojistiğe yönelik otonom mobil robotlar geliştirilmesi çalışmalarına katkıda bulduk. Ticari alanda ise "Dijitalleştirilmiş Showroom" projesinin pilot çalışmalarını gerçekleştirerek yayılımını başlattık. Müşterilerimizin servisteki araçlarının durumunu

online olarak takip edecekleri acil yol yardım projesini hayata geçirdik. Bunlara ek olarak Koç Üniversitesi Kuluçka Merkezi ile "Aklim Fikrim Fiat" projesi kapsamında dış kaynaklardan gelen 100'e yakın iş fikrinin 30'u ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirerek 5 adet proje için süreci başlattık.

Düşük Yakıt Tüketimli ve Emisyon Değerli Araçlar

İklim değişikliğinin giderek önem kazanmasıyla beraber FCA bünyesinde gerçekleştirilen düşük yakıt tüketimli ve emisyon değerli araçlar geliştirilmesinin sürdürülebilir mobilite çözümleri içerisindeki payı artmaktadır. FCA bünyesinde üretilen araçların yakıt tüketim ve emisyon değerlerinde önemli oranda düşüşler yaşanmıştır. Tofaş olarak, bu çalışmalara destek veriyor ve konuyu sürekli bir gelişim alanı olarak görüyoruz.

Araçların yakıt tüketimi, emisyon değerleri ve alternatif yakıt sistemleri dışında diğer çevresel etkilerini de azaltmaya yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Bu kapsamda, üretimde kullanılan hammadde miktarını, araç emniyetini riske etmeyecek şekilde azaltarak daha verimli kaynak kullanımı ve daha az atık tüketimi sağlıyoruz. Ayrıca, araçlarda kullanılan parçaların geri dönüşüm niteliklerini artırma çalışmalarımızla çevresel etki ve malzeme verimliliği bakımından kazanımlar sağlıyoruz.

2016 yılında 440 milyon TL'lik Ar-Ge harcamalarımızın 30 milyon TL'lik kısmı emisyon azaltımı projelerine harcanmıştır.

Elektrikli ve Alternatif Yakıtlı Araçlar

Sürdürülebilir mobilite çalışmalarımız kapsamında odaklandığımız alanlardan biri de elektrikli ve alternatif yakıtlı motorlara sahip araçların geliştirilmesidir. Dünyadaki elektrikli taşıt teknolojilerini yakından takip ediyoruz. Bu çerçevede, geliştirilen yenilikçi çözüm ve uygulamalarla bu teknolojilerin bütünleştirilmesi, elektrikli taşıt sistem ve bileşenlerinin yerli üretiminin sağlanması hedefiyle çalışmalar yürütüyoruz. Gelecekte yaygın kullanım alanı bulabilecek bu araçların geliştirilmesi adına FCA bünyesinde yürütülen Ar-Ge çalışmalarına dahil oluyoruz. Elektrikli araç motorları, ara yüzler ve çeşitli sistemlerin, CNG ve ANG yakıt sistemleri ile donatılmış araçlarda kullanılacak parça ve aksamaların geliştirilmesine yönelik projeler hayata geçiriyoruz.

Tofaş'ın
Ar-Ge Bütçesi

440

Milyon TL

2016 yılında toplam üretimimizi bir önceki yıla kıyasla %38 oranında artırırken, araç başına enerji tüketimimizi %17 azaltarak 3,90 GJ düzeyine düşürdük.

ÜRETİM

WCM (World Class Manufacturing- Dünya Klasında Üretim) metodolojimizi dış paydaşlarımıza yönelik alanlarda da yaygınlaştırmak üzere çalışmalar yürütüyoruz.

FCA'nın en önemli stratejik Ar-Ge merkezlerinden biri ve Türk otomotiv sektörünün öncü kuruluşu olarak, dünya klasında verimli kaliteli ve sürdürülebilir üretim süreçlerini takip ediyoruz. Üretim süreçlerimizde en yeni teknolojileri kullanıyor, süreçlerimizin verimliliğini kalite sistem ve standartlarıyla izleyerek sürekli iyileştirmeyi hedefliyoruz. Ürün ve hizmetlerimizin yaşam döngüsü boyunca yarattığı etkileri üretim sürecinden başlayarak hesaplıyor ve değerlendiriyoruz.

DÜNYA KLASINDA ÜRETİM VE YÖNETİM STANDARTLARI

WCM (World Class Manufacturing-Dünya Klasında Üretim), üretimde rekabet gücünüzü sistematik biçimde iyileştirmek ve geliştirmek için kullandığımız metodolojidir. Sıfır iş ve çevre kazası, sıfır kalite hatası ve sıfır kayıp hedefleyen program bugün dünya çapında 210 FCA fabrikasında ve 370 tedarikçisinin fabrikasında uygulanmaktadır.

2006 yılında WCM çalışmalarına başlayarak “En Hızlı İlerleyen Fabrika” ödülüne layık görüldük ve ardından 2009’da Gümüş seviyeye ulaşan ilk Fiat fabrikası olduk. 2013 yılında gerçekleştirilen denetim sonucunda ise FCA dünyasında “Altın Seviye”ye erişen ilk üç fabrikadan biri olma başarısını gösterdik. 2016 yılında 76 puana ulaşarak bu alanda gelişmeye ve iyileşmeye devam ettik. Çalışanlarımızın da katkısıyla WCM yolculuğumuzda iş kazalarını ve makine arızalarını azaltmaya, üretkenliğimizi ve dış kalite göstergelerini artırmaya devam ediyoruz. 2016 yılında her operatörümüz ortalama 24 adet öneride bulunarak çalışmalarımıza yönelik yaratıcı çözümler getirdi.

WCM metodolojisini yalnızca kendi operasyonlarımızda uygulamakla kalmıyor, aynı zamanda dış paydaşlarımıza yönelik alanlarda da yaygınlaştırmaya çalışıyoruz. 2009 yılından bu yana WCC (World Class Company-Dünya Klasında Tedarikçi) programı kapsamında WCM metodolojisinin tedarikçilerimizde de uygulanmasına önderlik ediyoruz. Çalışmalarımızı 2016 yılı sonu itibariyle 24 tedarikçi ile sürdürüyoruz.

WCM metodolojisinin yanı sıra üretim süreçlerimiz kapsamında çok sayıda yönetim kalite ve sistem standardı takip ediyoruz. Böylelikle üretim alanında meydana gelebilecek risklere müdahale kapasitemizi ve yönetim kalitemizin üst düzeyde tutulmasını sağlıyoruz. ISO 9001 Toplam Kalite Sistem Standardı, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Sistem Standardı, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistem Standardı, ISO 50001 Enerji Yönetim Sistem Standardı, ISO 14064 Sera Gazları Hesaplama ve Denetim Sistem Standardı, ISO 20000 Hizmet Yönetim Sistem Standardı bu alanda takip ettiğimiz temel standartlardır.

İlk 3
Dünya Klasında
Üretim Yapan
Fabrikalar İçinde
İlk 3'te

Uyguladığımız bir diğer metodoloji olan WPI (Work Place Integration-İş Yeri Entegrasyonu) ile tüm süreçlerimizi baştan sona izleyerek potansiyel risklerin önüne geçiyoruz. Bunun yanında, IMDS Programı'nı uygulayarak tedarik zincirimizde kimyasalların kontrolünü ve yasaklı hammaddelerin kullanılmamasını garanti altına alıyoruz.

Periyodik bağımsız dış denetim, sertifikasyon ve doğrulama çalışmalarısıyla takip ettiğimiz yönetim sistem ve standartlarına yönelik performans düzeyimizi, çalışanlarımızın konuya yönelik farkındalığını ve motivasyonlarını artırıyoruz.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İklim değişikliği, günümüzde dünyanın yüzleştiği önemli sorunların başında gelmektedir. Dünya genelinde tedbirler alınmaya, iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasına yönelik kontrol mekanizmaları ve yasal düzenlemeler oluşturulmaya başlanmıştır. İklim değişikliği konusunda otomotiv sektörüne de önemli sorumluluklar düşmektedir. Tofaş olarak, iklim değişikliğinin yaratabileceği çevresel, sosyal ve ekonomik risklerin ve üzerimize düşen sorumluluğun bilinciyle hareket ediyoruz.

İklim değişikliği konusu, Sürdürülebilirlik Komitesi ve Sürdürülebilirlik Çalışma Grubu'nun sorumluluğunda olup, CEO'ya raporlama yapılmaktadır. İklim değişikliğinden sorumlu yöneticilerimizin performans

değerlendirmesinde sera gazı emisyon hedeflerini dikkate alıyoruz. İklim değişikliğini, emisyon limitleri gibi yasal düzenleme boyutu, hava şartlarındaki radikal değişiklikler gibi fiziki ve operasyonel boyutu ve emisyon ticareti gibi finansal boyutu bulunan bir alan olarak değerlendiriyoruz. Ayrıca tüm bu boyutların ortaya çıkarabileceği risklere, kurumsal risk yönetimi kapsamında erken yanıtlar oluşturarak fırsatlar doğurmayı amaçlıyoruz. İklim değişikliği risklerini ürün stratejimizi belirlerken de göz önünde bulunduruyoruz.

İklim değişikliği konusuna yönelik olarak kamu kuruluşları ile düzenli iletişim ve işbirliği içerisinde çalışıyoruz. Bu kapsamda, Bölgesel Çevre Merkezi (REC) ve TÜSİAD tarafından kurulan İklim Platformu'na üyeyiz. Bunun yanı sıra, Otomotiv Sanayi Derneği üyesi olarak otomotiv sektörüne yönelik düzenlemelerin ve standartların geliştirilmesine katkıda bulunuyoruz.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında da yer alan iklim değişikliği konusunda uluslararası gündemi takip ediyoruz. Alınan uluslararası kararların ülkemizde uygulanması süreçlerine destek veriyor ve aktif katılım sağlıyoruz. İklim değişikliğiyle mücadele için küresel politikaların devreye alınması ve küresel çapta harekete geçilmesi için çağrıda bulunan uluslararası bir şirketler beyanı olan "2° C Challenge Communique"nin imzacıları arasında yer alıyoruz.

ÜRETİM

Üretim kaynaklı sera gazı emisyonu salınımımızı 2020 yılına gelindiğinde %30 düşürmeyi hedefliyoruz.

2014 yılında CDP Climate Change programının A listesinde yer alan ilk Türk şirketi olarak, 2016 yılında yapılan değerlendirme sonucunda "CDP Türkiye İklim Liderleri" ödülünü almaya hak kazanan şirketlerden biri olduk. Geçtiğimiz yıl ilk kez yanıt verdiğimiz CDP Water Programı'na 2016 yılında da yanıt verdik. Değerlendirme sonucunda su performansımız "B Management" seviyesine yükseldi.

Tofaş olarak paydaşlarımızın iklim değişikliği kapsamındaki önemli beklentisinin, daha düşük emisyon değerlerine sahip ya da alternatif yakıtların kullanıldığı araçlar geliştirmek ve bir insan hakkı olan seyahat özgürlüğü ve taşımacılık operasyonlarının daha sürdürülebilir yöntemlerle gerçekleştirilmesine yönelik araçlar üretmek olduğunun bilincindeyiz. Operasyonlarımızı yürütürken paydaşlarımızın bu konudaki beklentilerini göz önünde bulunduruyoruz. En önemli emisyon kaynaklarından olan arabaların yakıt tüketiminin azaltılması çalışmalarımızla enerji tasarrufu sağlayarak emisyon salımının önüne geçmeye çalışıyoruz. Aynı şekilde, dağıtım süreçlerimizde de enerji verimliliği sağlayacak çalışmalar yürütüyoruz. Bunun yanında FCA'nın yürüttüğü konvansiyonel motorlu araçlarda verimliliğin artırılmasına, elektrikli ve hibrid araçların geliştirilmesi çalışmalarına önde gelen Ar-Ge ve üretim merkezlerinden biri olarak destek veriyoruz. 2011 yılını baz alarak üretimden kaynaklanan sera gazı emisyonu salımımızı 2020 yılına gelindiğinde %30 düşürmüş olmayı hedefliyoruz.

Çevre ve iklim sorumluluğu bilincini tüm değer zincirimizde yaygınlaştırmayı amaç ediniyoruz. Bu doğrultuda, tedarikçi ve bayilerimize yönelik gelişim uygulamaları yürütüyor ve müşterilerimize konuya yönelik bilgilendirme hizmetleri sunuyoruz.

Dikey Bahçe Uygulamaları (Greenwall)

İklim değişikliği ile mücadelede bitki örtüsünün son derece önemli bir rolü bulunmaktadır. Fotosentez yoluyla her yıl yaklaşık 200 ila 500 ton CO₂ dönüşüme uğratılmaktadır. Greenwall, iklim değişikliği ile mücadeleye katkısı yüksek bitki çeşitliliği gözetilerek oluşturulmuş bir dikey bahçe uygulamasıdır. Greenwall, yüksek emisyon ve kuraklık etkilerini azaltmada etkili sonuçlar ortaya koymaktadır.

Tofaş fabrika içi ve fabrika dışı uygun alanlarda dikey bahçe uygulamalarını hayata geçirerek hem iklim değişikliği konusunda farkındalığı arttırmakta hem de yeşil fabrika algısını canlandırarak, bu konuda çalışanların bilinç düzeyini arttırmayı hedeflemektedir.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE EMİSYONLAR

İklim değişikliğinden kaynaklanan çevresel, sosyal ve ekonomik risklerin önüne geçmek, enerji birim maliyetlerinde yaşanabilecek artışların rekabet edebilirliğimizi olumsuz etkilemesini engellemek amacıyla enerji verimliliği ve emisyon yönetimi konusuna özel önem veriyoruz. Çevre yönetimimizin en önemli kısmını oluşturan konuyu üst yönetimden iş birimlerine kadar uzanan yaygın bir organizasyon anlayışıyla yönetiyoruz.

Enerji verimliliği ve emisyon konuları Enerji Rehberleri Kurulu, Tofaş Sürdürülebilirlik Komitesi ve Tofaş Sürdürülebilirlik Çalışma Grubu tarafından yönetilmekte ve raporlama CEO'ya yapılmaktadır. Belirlediğimiz kısa, orta ve uzun vadeli hedefler doğrultusunda enerji ve emisyon performansımızı sürekli takip ediyor ve iyileştirmek üzere çalışıyoruz.

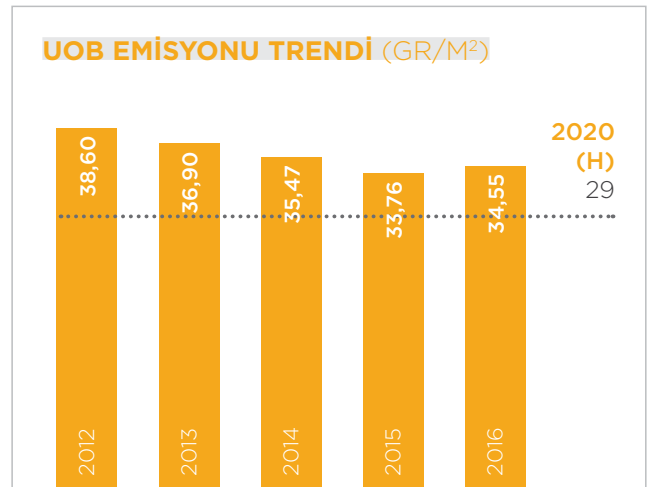
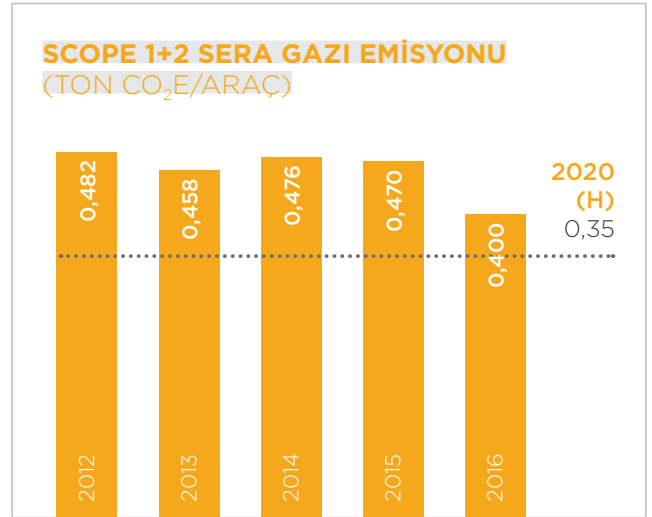
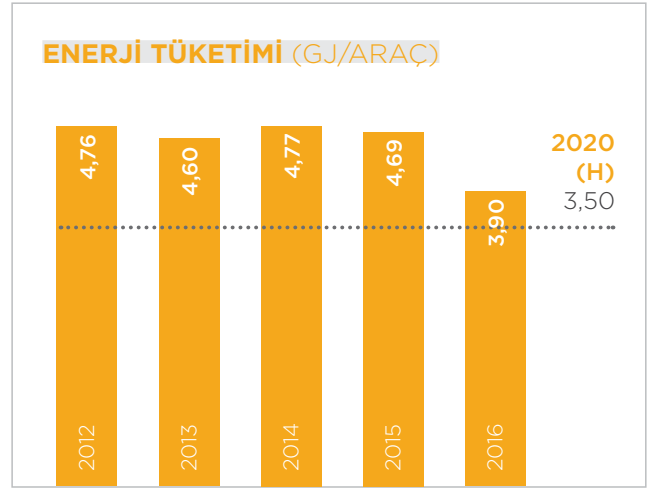
Dünya Klasında Üretim (WCM) metodolojisinin de bir parçası olan 7 Adımda Proaktif Enerji ve Karbon Yönetimi'ni, 2011 yılından bu yana aktif olarak kullanıyoruz. Bu kapsamda, enerji verimliliği ve karbon emisyonu azaltım faaliyetlerinde öncelikli alanların tespiti, enerji kayıplarının sınıflandırılması ve önceliklendirme esaslarını dikkate alıyoruz. Bu sistematik yaklaşımı, yeni yatırımlardan mevcut tesislere kadar tüm süreçlere entegre ederek standart ve etkili bir iyileştirme gerçekleştiriyoruz.

Tofaş Çevre ve Enerji Politikamız kapsamında yürüttüğümüz enerji yönetimi uygulamalarımızda ISO 50001 Enerji Yönetim Standardı ve WCM Enerji Pillar ilkelerini takip ediyoruz. Sera gazı emisyonlarının yönetiminde ise ISO 14064 Sera Gazları Hesaplama ve Denetim Standardını takip ediyoruz. Ayrıca, Scope 1, Scope 2 ve Scope 3 düzeyinde hesaplama ve doğrulama çalışmaları yürütüyoruz. Bu kapsamda raporlama döneminde, sera gazı emisyon değerlerimiz ISO 14064 uyarınca bağımsız denetimden geçerek doğrulandı. Bunu yanında, emisyon değerlerimizi kamu otoriteleri tarafından belirlenen limit değerlerin altında tutuyoruz.

2016 yılında üretim miktarımızdaki artışa rağmen araç başına enerji tüketimimizi %17 oranında azaltarak 3,90 GJ seviyesine getirdik. Böylece, 2020 yılı için 3,50 GJ olarak belirlediğimiz hedefimize bir adım daha yaklaşmış olduk. Enerji tüketimindeki bu düşüşe paralel olarak araç başına emisyon miktarını %16 azaltarak 0,400 ton CO₂e düzeyine düşürdük. 2020 yılına gelindiğinde araç başına enerji tüketimini 3,50 GJ, emisyon tüketimini ise 0,350 ton CO₂e olarak gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

Otomotiv üretiminin ana süreçlerinden biri olan boyama uygulamaları sırasında Uçucu Organik Bileşik (UOB) emisyonları ortaya çıkmaktadır. 2016 yılında boyanan yüzey başına UOB emisyon ağırlığı 34,55 gr/m² olarak gerçekleşmiştir. UOB emisyonlarının azaltılması çalışmalarımıza devam ederek 2020 yılında 29,00 gr/m² düzeyini yakalamayı hedefliyoruz.

Lojistik operasyonlarımızı minimum düzeyde çevresel etki ile gerçekleştirmeyi amaçlıyoruz. Enerji tüketimi, sera gazı emisyonları, koruyucu ambalaj malzemelerin kullanımı gibi lojistik operasyonlarında sürdürülebilirlik risklerinin en belirgin olduğu konularda ortaya çıkabilecek riskleri bertaraf etmeye çalışıyoruz. Bu doğrultuda hizmet sağlayıcıların seçiminde enerji verimliliği yönetim sistemi, karbon ayak izi doğrulama sertifikası, emisyon ölçümleri gibi kriterleri göz önünde bulunduruyoruz. Güncel çevre standartlarına uygun düşük emisyon düzeyli araçlar kullanıyor, karayoluna alternatif denizyolu ya da demiryolu taşıma çözümleri geliştiriyoruz. Yerel milkrun operasyonu kapsamında sefer başına kat edilen mesafeyi azaltacak uygulamalar geliştiriyoruz.

7 ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

ÜRETİM

Çevre vizyonumuz, proaktif ve yalın yönetim araçları kullanarak “Dünya Klasında Çevre Yönetim Sistemi” kurmak; temel ilkemiz ise sıfır atık/sıfır kayıp hedefine ulaşmak için “arıtmak değil, hiç kirletmemek”tir.

2016 yılında, tedarik sürecimizde kamyonla yapılan malzeme sevkiyatlarının tır ile gerçekleştirilmesi çalışmalarına devam ettik. Ayda 144 sefer ve 7.200 km tasarruf sağlayan çalışma ile aynı zamanda daha az emisyon salımı gerçekleştirdik.

Enerji Verimliliği Projeleri

Gerçekleştirdiğimiz enerji verimliliği projeleri sayesinde enerji tüketimini ve buna bağlı sera gazı emisyonlarının azaltma trendini sürdürüyoruz. Bu kapsamda, ısı kaçaklarına yönelik uygulamalar, atık ısı geri kazanımı, soğutma, gün ışığından azami yararlanan aydınlatma otomasyonları, basınçlı hava kaçaklarının azaltılmasında lokalizasyon ve otomasyon sistemleri, enerji tüketimi korelasyon ve optimizasyonu, izolasyon malzemelerinin kullanımı gibi çeşitli alanlarda çalışmalar yürütüyoruz.

WCM Enerji Yönetim Metodolojisi kapsamında 2016 yılında, 51 yeni enerji verimliliği projesi hayata geçirdik. 2015 yılının son çeyreğinde devreye alınan projelerle birlikte 2016 yılına etki eden proje sayısı 124’e ulaştı. Bu projeler sayesinde 60.169 GJ enerji ve 4.213 CO₂e emisyon tasarrufu sağladık.

ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMİ

Çevre korumayı sosyal sorumluluğumuzun önemli bir bileşeni olarak kabul ederiz. Bu doğrultuda çevre üzerindeki doğrudan etkilerimizin yanı sıra değer zincirinin bütününde oluşan dolaylı çevresel etkilerin de kontrol altına alınmasına ve mümkün olan en düşük düzeye çekilmesine odaklanıyoruz. Çevre üzerinde yarattığımız olumsuz etkileri sürekli azaltmayı taahhüt ederiz. Çevre vizyonumuz, proaktif ve yalın yönetim araçları kullanarak “Dünya Klasında Çevre Yönetim Sistemi” kurmak; temel ilkemiz ise sıfır atık/sıfır kayıp hedefine ulaşmak için “arıtmak değil, hiç kirletmemektir”.

Atık Isı Geri Kazanım Projesi

Boya Üretim Müdürlüğü Solvent Bazlı Tesisimizde bulunan fırınlarımız, atmosferden aldığı havayı buhar ile set değerine kadar ısıtarak fırın içerisine belirli noktalardan beslemektedir. Fırın içerisine beslenen sıcak hava üzerinde barındırdığı enerjiji araç üzerine aktarıldıktan sonra egzoz fanları yardımıyla atmosfere atılmaktadır. Yaptığımız “Atık Isı Geri Kazanım Projesi” ile fırın egzozlarından attığımız, 150°C’lik sıcak gazı, kurduğumuz reküperatör ünitesinde enerjisini alarak, sıcaklığını 90°C’ye kadar düşürdük. Aynı zamanda egzoz gazından geri kazandığımız enerjiji fırınlara beslediğimiz taze havayı ön ısıtmada kullanarak, atmosfere atılan sıcak gazın %75’ini geri kazandık.

Çevresel konuların yönetiminde Tofaş Çevre ve Enerji Politikası doğrultusunda hareket ediyor ve politikamızı düzenli olarak gözden geçirmeyi taahhüt ediyoruz. Çevre ve Enerji Politikamızı, verdiğimiz sınıf ve işbaşı eğitimleri ile çalışanlarımıza düzenli olarak aktarıyor, hedef ve stratejilerimizi çalışanlarımızla düzenli olarak paylaşıyoruz.

Çevresel konuları ISO 14001 Çevre Yönetim Standardını ve WCM Çevre Pillar'ını takip ederek, üst yönetimden üretim birimlerine uzanan yaygın bir sorumluluk anlayışıyla yönetiyoruz. Çevresel hedeflerimiz Sürdürülebilirlik Komitesi, Sürdürülebilirlik Çalışma Grubu gibi uzman birimlerin yanında üst yönetim düzeyinde belirlenmekte ve raporlama Yönetim Kurulu'na yapılmaktadır. Belirlenen hedefler, Çevre, Sağlık ve İş Güvenliği Müdürlüğü, Çevre ve Enerji Rehberleri tarafından hayata geçirilmektedir.

Çevre performansı kurumsal ve bireysel performans değerlendirmenin temel unsurlarındandır. Çevre konularındaki performansımızı sürekli takip ediyor ve elde ettiğimiz sonuçları üst yönetimimiz ve paydaşlarımızla paylaşıyoruz.

Çevre yönetimi konusu kurumsal risk yönetimimizin de önemli bir bileşenidir. Çevre Yönetim Birimi, bu alandaki sistem güvencesinin sağlanmasından ve çevre yönetim sistemi denetimlerimizin düzenli olarak üst yönetime raporlanmasından sorumludur. Periyodik olarak gerçekleştirilen iç ve dış denetimler, WCM ve ISO 14001 denetimleri, Koç Holding Çevre Denetimi vasıtasıyla çevresel performansımızı sürekli takip ediyoruz.

Yasal mevzuat değişiklikleri çevre yönetiminden sorumlu ekiplerimizce takip edilerek yasal mevzuata uyumun sağlanması güvence altına alınıyor. Raporlama döneminde, çevre mevzuatına yönelik herhangi bir uyumsuzluk vakası yaşamadık ve bu konuda herhangi bir resmi yaptırıma maruz kalmadık. Yasal mevzuata uyum sağlamanın yanında paydaşlarımızın faaliyetlerimizden doğan çevresel olumsuz bir etkiyle karşılaşmalarını da bizim için önemlidir. Bu nedenle, paydaşlarımızın çevresel etkilerimize yönelik geribildirimlerini dikkate alıyoruz. Raporlama döneminde bu konuda tarafımıza iletilen bir şikayet bulunmuyor.

Çevre yönetimimizi iyileştirmek amacıyla çevresel performansımızı güçlendirici çalışmalara önemli miktarda kaynak aktarıyoruz. Bu kapsamda, 2016 yılında yaklaşık 1,2 milyon TL çevre yatırım ve yönetim harcaması gerçekleştirdik.

Çalışanlarımızın ve iş ortağı çalışanlarının çevresel farkındalığını artırmak, konuya yönelik bilgilendirmelerini sağlamak amacıyla çevre eğitimleri organize ediyoruz. Raporlama döneminde Tofaş çalışanlarına 3.504 kişi*saat, iş ortağı çalışanlarına 322 kişi*saat çevre eğitimi verdik.

Çevre yönetimi alanındaki performansımız her yıl aldığımız ödüllerle perçinlenmektedir. 2016 yılında "Sürdürülebilir Atık Yönetimi için 5R Projesi" ile Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından düzenlenen Sürdürülebilir İş Ödülleri'nde atık yönetimi kategorisinde birincilik elde ederken aynı proje ile CEVKO Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri'nde de birinciliğe layık görüldük. Buna ek olarak, "SolarDRY" Projesi ile Avrupa Birliği Çevre Ödülleri Türkiye ayağında, finalist ödülü almaya hak kazandık.

ÜRETİM

Çevre korumayı sosyal sorumluluğumuzun önemli bir bileşeni olarak kabul ederiz. Çevre üzerinde yarattığımız olumsuz etkileri sürekli azaltmayı taahhüt ederiz.

Su Yönetimi

En önemli doğal kaynak olan suyun verimli kullanımına önem veriyor, su yönetimi anlayışımızı bu doğrultuda şekillendiriyoruz. Operasyonlarımızı mümkün olan en düşük düzeyde su tüketimi ile gerçekleştirmek üzere çalışıyor, atık su süreçlerimizde sorumlu bir yaklaşım benimsiyoruz.

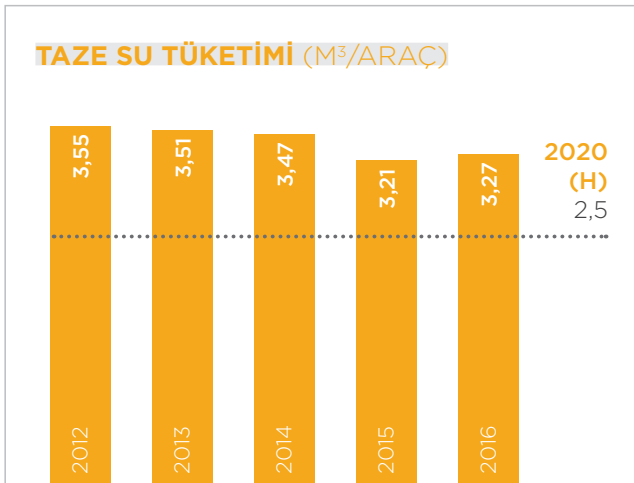
Faaliyetlerimiz için gerekli su ihtiyacının nitelikli bir kısmını kuyu suyundan karşılıyoruz. Şebeke ve dış kaynaklardan alınan su ile evsel kullanım ve içme suyu toplam tüketimimiz içinde % 0,5'lik küçük bir paya sahiptir. Su kaynaklarının devamlılığı ve sürdürülebilirliği bizim için son derece önemlidir. Bunun için, kullandığımız su kaynaklarını periyodik olarak analiz ediyoruz. 2016 yılında yapılan analizler sonucunda, tüketimimiz dolayısıyla su kaynaklarının devamlılığı üzerinde bir baskıya rastlanmamıştır. Aynı şekilde, kullandığımız su kaynaklarının türü nedeniyle, başta yerel halk olmak üzere üretim tesisleri yakınlarındaki paydaşlarımızın su ihtiyaçları risk altına girmemektedir.

2016 yılında bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz en yüksek üretim adedine ulaştık. Buna bağlı olarak kullandığımız su kaynağı miktarında da bir önceki yıla kıyasla artış yaşandı. 2015 yılında 3,21 düzeyinde olan üretilen araç başına taze su tüketimimiz 3,27 olarak gerçekleşti. Bu oranı 2020 yılına gelindiğinde 2,50 m³/araç düzeyine düşürmeyi hedefliyoruz.

Taze su kaynaklarının sorumlu kullanımına büyük önem veriyoruz. Bunun için operasyonlarımızda kullandığımız suyun defalarca yeniden kullanımını sağlıyor ve süreç sonunda oluşan atık suyu geri dönüştürerek su ihtiyacımızın önemli bir kısmını bu kaynaklardan sağlıyoruz. Raporlama döneminde 63.397.013 m³ su geri kazanımı gerçekleştirdik.

Doğal alanlar ve buralarda yaşayan canlılar üzerinde herhangi bir olumsuz etki yaratmamak adına biyolojik etkilerimizi sürekli izliyor ve çevresel etki değerlendirme çalışmaları yürütüyoruz. Periyodik olarak gerçekleştirdiğimiz kontrollerle potansiyel riskleri tespit ederek gerekli önlemleri alıyoruz. Bu konuda, Türkiye'nin taraf olduğu Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ni mevzuat kabul ediyoruz.

Biyoçeşitlilik üzerinde olumsuz etki yaratma potansiyeli taşıması bakımından atık suyu yönetimi de sorumlu su yönetimi anlayışımızın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, operasyonlarımız sonucunda oluşan atık suyu modern arıtma ünitelerimizde mümkün olan en yüksek düzeyde geri dönüştürüyor ve geri kalan kısmı atık su deşarj izinlerinde belirtilen limit değerlerin altında uygun alıcı ortama deşarj ediyoruz. 2016 yılında 1 milyon m³'ün üzerinde atık suyun deşarjını sağladık. Deşarj izinlerinde belirtilen alıcı ortamların yüksek biyoçeşitlilik değeri bulunmamaktadır. Ayrıca, atık su

deşarj performansımıza yönelik kamu otoritelerince yapılan ölçüm ve denetimlerde mevcut biyoçeşitlilik değeri ve canlı hayatı üzerinde olumsuz bir etkiye rastlanmamıştır.

Verimli ve Çevreci Malzeme ve Atık Yönetimi

Tofaş Çevre ve Enerji Politikası'nın gereği olarak atıkları kaynağında azaltmayı ve mümkün olduğunca fazla geri kazanımı hedefliyoruz. Bu doğrultuda, malzeme kullanımının azaltılmasına, geri dönüştürülmüş ve geri dönüştürülebilir malzemelerin geniş ölçekte kullanılmasına, oluşan atık miktarının asgari düzeyde indirilmesine ve tamamının geri kazanılmasına odaklanıyoruz. Üretim süreçlerinde oluşan endüstriyel atıkların %100'ünün malzeme geri kazanımı için ve çimento sektöründe hammadde ve enerji kaynağı olarak kullanılmasını sağlayarak "sıfır atık bertarafı" hedefimize ulaşıyoruz. Üretim süreçlerimizde çevreci malzeme kullanımı ve malzeme miktarının azaltılması çalışmalarında ilgili birimlerimizin yanı sıra tedarikçilerimizin de aktif rol almasını sağlıyoruz.

2016 yılında, üretim miktarımızdaki artışa paralel olarak atık miktarımızda da artış yaşandı. Atık miktarımız dönem içerisinde 2.305 ton tehlikeli, 86.514 ton tehlikesiz olmak üzere 88.819 ton olarak gerçekleşti.

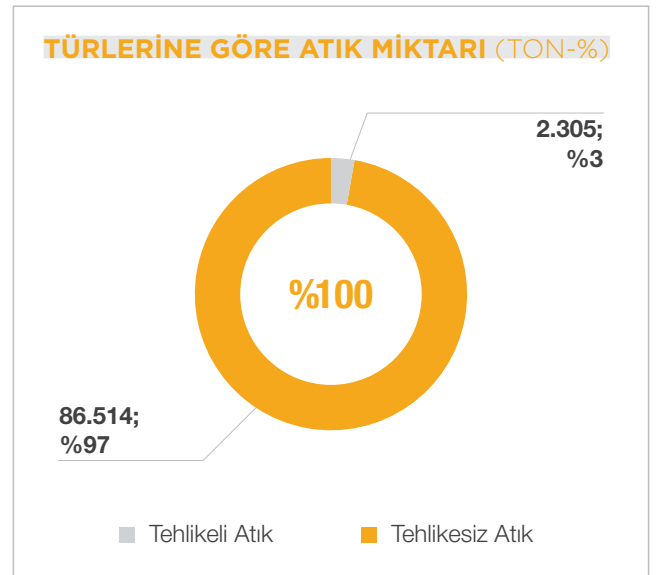
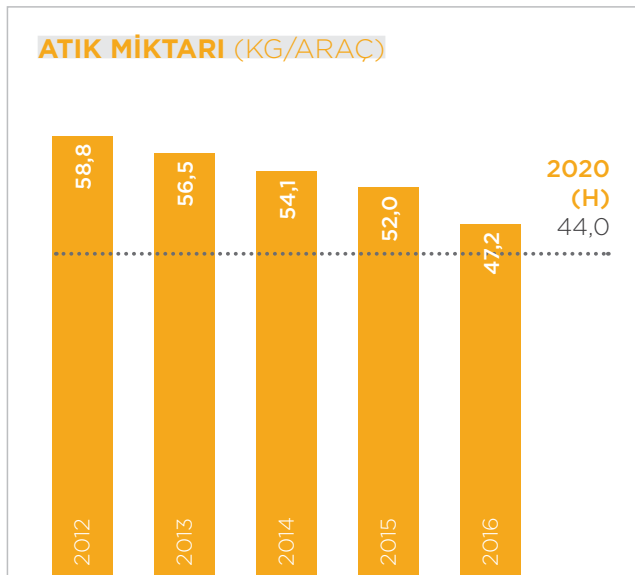
Üretim süreçlerimizde 5R (Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Recover - Reddet, Azalt, Tekrar Kullan, Geri Dönüştür, Geri Kazan) iyileştirmeleriyle doğal kaynak kullanımında verimlilik sağlıyoruz. Sıfır atık/sıfır kayıp hedefine ulaşmak amacıyla geliştirdiğimiz "Sürdürülebilir Atık Yönetimi ve 5R" projesi ile 2016 yılında Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından düzenlenen Sürdürülebilir İş Ödülleri'nde "Atık

Yönetimi" kategorisinde ve Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) tarafından düzenlenen "Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri Yarışması" kapsamında ödüle layık görüldük.

Sac Kalınlığının Azaltılması Projesi

Kullanılan sac malzemelerin ortalama kalınlıklarını azaltarak sac tüketim miktarını ve buna bağlı muhtemel çevresel etkileri düşürmeyi hedeflediğimiz projeye 2016 yılında da devam ettik. Bu projeye, Fiat güvenlik ve kalite standartlarına bağlı kalmak koşuluyla yassı çelik malzemelerde nominal kalınlıktan %1 daha ince malzeme tedarik edilmesini, bu sayede araç başına ortalama %0,4-%0,8 arası daha az yakıt tüketimi sağlanmasını hedefliyoruz. Raporlama döneminde, nominal kalınlığın %0,45 oranında azaltılmasıyla 658 ton çelik tasarrufu sağladık. Projenin asıl hedefi olan %1'lik inceltme oranına 2017 yılında ulaşmayı amaçlıyoruz.

ÇALIŞMA ORTAMI

Çalışanlarımıza güvenli, dinamik, insana değer verilen, gelişim odaklı bir çalışma ortamı vaat ediyoruz.

Tofaş olarak, yenilikçi, değişime ayak uyduran, çok boyutlu düşünen, gelişime açık profesyonellerin bir arada çalıştığı, bilgi ve deneyimini aktarmaya istekli liderlerden oluşan kolektif bir öğrenme anlayışına sahip bir iş yeri olmayı hedefliyoruz. Çalışanlarımıza güvenli, dinamik, insana değer verilen, gelişim odaklı bir çalışma ortamı vaat ediyoruz.

İnsan kaynaklarına ilişkin politika, sistem ve uygulamalarımız hakkında detaylı bilgiye www.tofas.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

İş sağlığı ve güvenliği kültürünü sürekli iyileştirerek, sürdürülebilir “sıfır iş kazası” hedefine ulaşmayı taahhüt ediyoruz. İş sağlığı ve güvenliği konusunda yasal gerekliliklerin ötesine geçerek süreçlerimize Dünya Klasında İş Güvenliği ve Tofaş İSG Politikası doğrultusunda yön veriyor, OHSAS 18001, WCM İş Güvenliği Standardı, Fiat Safety Standartları ve Tofaş Müteahhit Prosedürü metodolojileri ile süreç ve uygulamalarımızı destekliyoruz.

Kurumsal risk yönetim prosedürlerimizin de bir parçası olan iş sağlığı ve güvenliği konusunu, yönetim düzeyinden başlayarak üretim birimlerine uzanan yaygın bir organizasyonla yönetiyoruz. Fabrikamızda iş güvenliğinden sorumlu birim Çevre, Sağlık ve İş Güvenliği Müdürlüğü'ne bağlı olan İş ve Yangın Güvenliği Yöneticiliği'dir. Merkezi olarak yönetim, koordinasyon ve raporlama faaliyetlerini yürüten bu birime üretim müdürlüklerinde görev alan tam zamanlı iş güvenliği sorumluları fonksiyonel olarak bağlıdır. Diğer birimlerde yer alan sorumlular ise faaliyetlere destek vermektedirler. Bu konudaki hedeflerimiz, üst yönetim tarafından yapılan risk değerlendirme çalışmaları doğrultusunda belirlenerek gerekli aksiyonlar alınmaktadır.

Sürdürülebilir “sıfır iş kazası” hedefine ulaşmayı taahhüt ediyoruz.

Dünya Klasında Üretim (WCM) yönetim modelinde iş sağlığı ve güvenliği, en önemli unsur olarak ilk sırada yer alıyor. Tofaş fabrikası, bu kapsama giren birçok konuda FCA bünyesinde örnek olarak gösterilirken fark yaratan uygulamaların incelenmesi amacıyla pek çok firma tarafından sıkça ziyaret ediliyor. Dünya Klasında Proaktif ve Yalın İş Güvenliği yaklaşımını benimsiyoruz. Bu doğrultuda, güvenli çalışma alanlarıyla sürdürülebilir iş güvenliği kültürü yaratarak, işletme sınırları dahilindeki tüm insan kaynağını yaralanmalardan ve sağlık bozulmalarından korumayı amaçlıyoruz.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Yönetim Sistemi ile sıfır iş kazası ve sıfır meslek hastalığı hedefliyoruz. Dünya Klasında İş Güvenliği faaliyetlerine başladığı 2006 yılından bu yana Kayıp Günlü Kazalanma (LTA) frekansını %96 oranında azalttık.

İSG Eğitim ve Uygulamaları

Çalışanlarımızın ve müteahhit firma çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilgi düzeylerinin artırılmasını hedefliyor ve bu kapsamda eğitimler organize ediyoruz. Raporlama döneminde, 6.966 Tofaş çalışanına 55.460 kişi*saat; 7.207 müteahhit firma çalışanına 5.405 kişi saat*iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verdik.

İş sağlığı ve güvenliği iyileştirme etkinliklerinin bütün çalışanların ortak sorumluluğu olduğu ilkesini benimsiyoruz. Yürüttüğümüz uygulamalarla çalışanlarımızın iş sağlığı ve güvenliği alanında sorumluluk almalarını ve karar süreçlerine katılımlarını hedefliyoruz.

- İş Güvenliği Simülasyon Eğitim Alanı (DOJO) uygulaması ile çalışma alanındaki risklerin, kurulan ekipmanlar ve simüle edilmiş istasyonlar yardımıyla çalışanlara aktarılmasını amaçlıyoruz. 2016 yılında, DOJO eğitimleri 10.400 kişi*saat olarak gerçekleşti.
- Müteahhit Firma Yönetim Prosedürü kapsamında oluşturduğumuz 29 farklı talimat ile müteahhit çalışmalarının proaktif olarak ele alınmasını, çalışma başlamadan önce tüm kuralların belirlenerek daha sağlıklı hale getirilmesini ve denetimini amaçlıyoruz.
- İnteraktif bir drama yöntemi olan İş Güvenliği Drama Eğitimi ile rutin olmayan işlerde güvensiz davranışların sıfırlanabilmesi ve iş güvenliği kültürünün güçlendirilmesini hedefliyoruz.
- Dikkat ve Algı Testi (Viyana Test) yardımıyla iş makinesi operatörlerinin, bakım personelinin, kalite kontrol personelinin ve test şoförlerinin dikkat, algı, konsantrasyon ve motor becerilerinin ölçülmesini hedefliyoruz.

- İş Güvenliği Kaptanı uygulaması, 8-15 kişiden oluşan yalın takımlarda bir hafta boyunca iş güvenliği sorumluluğunun saha çalışanı tarafından üstlenildiği bir uygulamadır. Görevlendirilen kaptanlar bir yandan işlerini yaparken diğer yandan da muhtemel çalışma alanı uygunsuzluklarını ve güvensiz davranışları gözlemliyor.
- Takım Flamaları uygulamamız dahilinde üretim takımlarının çalışma alanlarına iş güvenliği ile ilgili flamalar kullanarak takımları ayırıştırıyoruz.

İş sağlığı ve güvenliği alanındaki çalışmalarımızla, MESS tarafından düzenlenen yarışmada 2015 ve 2016 yıllarında üst üste şirketler kategorisinde "Altın Eldiven", bireysel kategoride "Altın Öneri" olmak üzere iki ödüle layık görüldük.

Denetçiler İçin Sertifikasyon Uygulaması

Denetçilerin sahadaki iş güvenliği uygunsuzluklarını görebilme kabiliyetlerinin ölçülmesi ve geliştirilmesi amacıyla 2016 yılında denetçiler için sertifikasyon uygulaması başlattık. Bu kapsamda, özel olarak hazırlanmış ve bilinçli bir şekilde uygunsuzlukların oluşturulduğu bir alanda potansiyel denetçiler sınava alınmaktadır. Sınavda başarılı olamayan denetçiler belirli noktalarda eğitim alarak uygunsuzlukları görme kabiliyetleri artırılmaktadır. Uygulama kapsamında 300 kişi*saat eğitim verilmiştir.

ÇALIŞMA ORTAMI

BM Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni bağlayıcı kabul eder ve bu ilkelere %100 uyum sağlamayı hedefleriz.

102-41

YETENEK YÖNETİMİ

Yenilikçi, yaratıcı, çok yönlü, alanında yetkin profesyoneller için tercih edilen bir iş yeri olmak için çalışıyoruz. Çalışanlarımıza adil, huzurlu, gelişim odaklı ve insana değer verilen bir iş ortamı sunuyor, katılımcılığın teşvik edildiği, yüksek motivasyonlu takımlar halinde çalışılan, karşılıklı ilişkilerin saygı ve güven çerçevesinde ilerlediği bir organizasyon içinde yer alma fırsatı sağlıyoruz.

İşyeri Kültürü

Çalışanlarımıza adil, eşitlikçi, yetenek, yaratıcılık ve potansiyellerini ortaya koyabilecekleri bir işyeri kültürü sunuyoruz. İşe alım sürecinde adaylarımızı bilgi, beceri ve yeteneklerine göre değerlendiririz. İşe alımda veya diğer insan kaynakları süreçlerimizde yaş, cinsiyet, inanç, etnik köken ya da benzeri sebeplere dayalı bir ayrımcılık yapmayız. Aynı değerlerde bir iş için tüm çalışanlarımıza eşit olanaklar sunarız.

Tofaş'ta insan hakları konusu Yönetim Kurulu'na bağlı Tofaş Etik Kurulu aracılığıyla yönetilmektedir. İnsan hakları konusunda ana hissedarımız Koç Holding'in tarafı olduğu BM Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni bağlayıcı kabul eder ve bu ilkelere %100 uyum sağlamayı hedefleriz. Çocuk işçi çalıştırma, zorla ve zorunlu çalıştırma, çalışan hakları istismarına hiçbir koşulda izin vermeziz. Faaliyetlerimiz kapsamında ayrımcılık olarak nitelendirilebilecek her türlü uygulamanın önüne geçeriz. İnsan haklarına olan bu yaklaşımımızın değer zincirimiz genelinde de yaygınlaştırılmasını hedefleriz. Bu doğrultuda tedarikçi ve iş ortaklarımızdan bu ilkeleri benimsemelerini bekleriz. 2016 yılında insan haklarının belirgin bir risk altında olduğuna dair tedarikçi ve iş ortağı operasyonlarımıza yönelik olarak iletilen bir şikayet bulunmamaktadır.

Çalışanlarımızın örgütlenme ve sendikalaşma haklarına saygı duyarız. 2016 yılı itibariyle şirket genelinde çalışanlarımızın %77'si toplu iş sözleşmesi kapsamında çalışmaktadır. Çalışanlarımızın sendikal haklarını özgürce kullanabilmeleri adına sendikalarla yakın ve yapıcı ilişkiler kurarız. Sendikalaşma konusundaki olumlu yaklaşımımız sayesinde raporlama döneminde endüstriyel ilişkilerden kaynaklanan herhangi bir üretim ya da işgücü kaybı yaşamadık. Tedarikçi ve iş ortaklarımızdan da sendikal hakların eksiksiz uygulanmasını bekleriz. Raporlama döneminde sendikal hakların belirgin bir risk altında olduğu bilgisine ulaştığımız bir tedarikçi ya da iş ortağı operasyonuna yönelik tarafımıza iletilen bir şikayet bulunmamaktadır.

Çalışanlarımızın ve ailelerinin yaşam standartlarının yükseltilmesine yönelik pek çok olanak sunuyoruz. Bu kapsamda, arzu eden çalışanlarımız ve aileleri Koç Topluluğu şirketlerine sunulan Koç Ailem Programı ve Topluluğa özgü özel sağlık sigortasından faydalanabilmektedir. Tüm ofis çalışanları işe girişte Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı'na üye olmaktadır. Programa dahil olan çalışanlarımız Vakıf tarafından belirlenen tavan ücreti aşmamak kaydıyla brüt ücretlerinin %6'sı kadar ödeme yaparken, aynı tutarda meblağ Tofaş tarafından işveren katılım payı olarak fona aktarılmaktadır. 2016 yılında tüm saat ücretli Tofaş çalışanları, %100 şirket katkısı ile Tamamlayıcı Sağlık Sigortası kapsamına dahil edilmiştir. Çalışanlar tercihe göre eş ve çocuklarını da sigortaya dahil edebilmektedir. Çalışanlarımıza sunduğumuz sosyal güvence olanaklarının yanı sıra çalışan çocuklarının eğitimine destek oluyoruz. Bu kapsamda 2011 yılında başlattığımız burs uygulamasından yararlanan çocuk sayısı bugüne kadar 1.147'ye ulaştı.

2016 yılında kadın çalışanlarımızın iş-özel hayatı dengesinin sağlanmasına katkıda bulunmak ve bu sayede kadın istihdamını artırmak amacıyla Kreş Yardımı uygulamasını başlattık. Uygulamadan yıl içerisinde 242 kadın çalışanımız faydalandı.

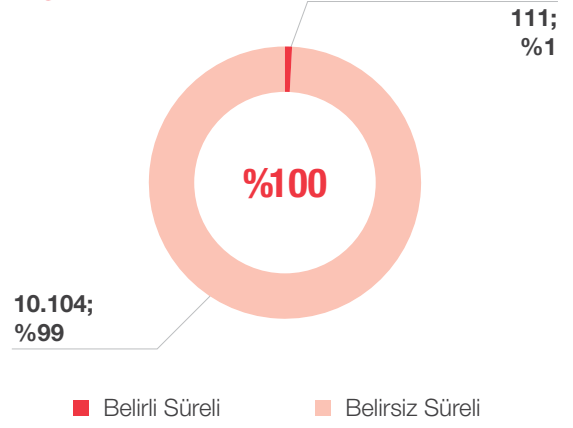

İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ 2016

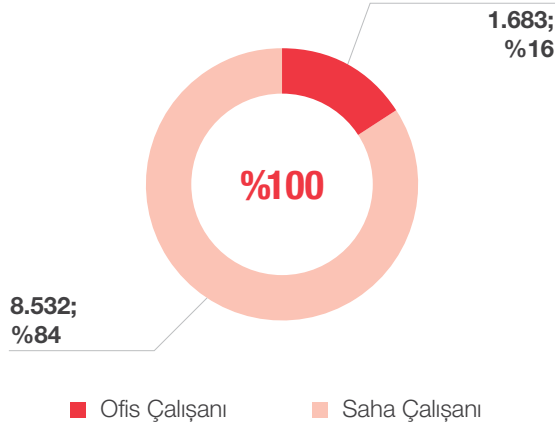
CİNSİYETİNE GÖRE ÇALIŞAN DAĞILIMI

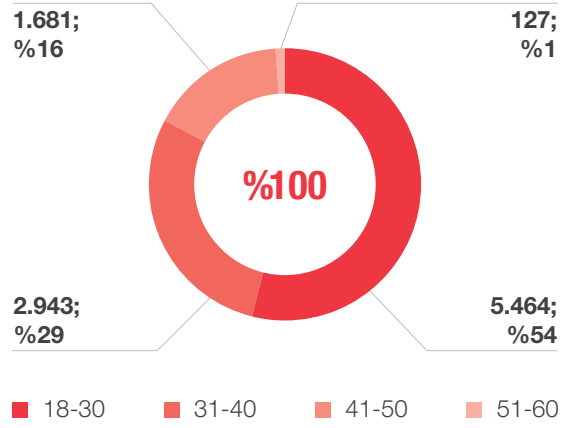
SÖZLEŞME TÜRÜNE GÖRE ÇALIŞAN DAĞILIMI

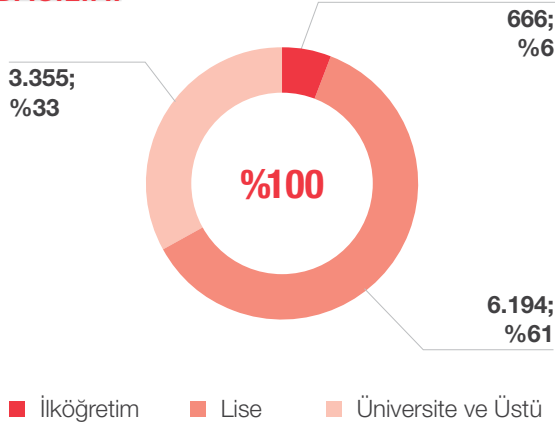
KATEGORİYE GÖRE ÇALIŞAN DAĞILIMI

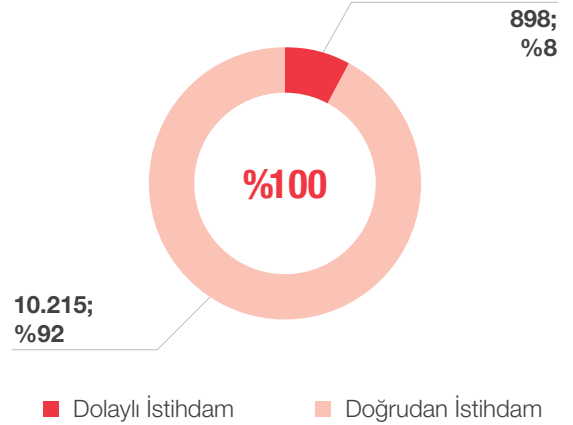
YAŞ GRUBUNA GÖRE ÇALIŞAN DAĞILIMI

EĞİTİM SEVİYESİNE GÖRE ÇALIŞAN DAĞILIMI

GENEL İŞGÜCÜ DAĞILIMI

ÇALIŞMA ORTAMI

Tofaş Akademi ile tüm değer zincirimizin eğitim ve gelişim yönetimini bir çatı altında topluyoruz.

Sürekli Gelişim Odaklı İşyeri

Çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak amacıyla faaliyet gösteren Tofaş Akademi ile tüm değer zincirimizin eğitim ve gelişim yönetimini bir çatı altında topluyoruz. 2016 yılında Tofaş Akademi bünyesinde ofis çalışanlarına 5.076 kişilik sınıf eğitimi ve 4.904 adet bireysel gelişimi destekleyecek uzaktan eğitim; saha çalışanlarına ise 7.686 kişilik sınıf eğitimi ve 70 adet uzaktan eğitim verdik. 2016 yılında kişi başına düşen eğitim ofis çalışanları için 60 saat, saha çalışanları için 87,8 saat olarak gerçekleşti. Yine Tofaş Akademi çatısı altında, 75 tedarikçinin 693 çalışanına yönelik 620 saat teknik sınıf eğitimi ve 5.240 bayi sahibine yönelik teknik ve davranışsal eğitim organize ettik.

ÇALIŞAN EĞİTİMLERİ	
Katılımcı Sayısı (kişi)	8.113
Saha Çalışanı	6.429
Ofis Çalışanı	1.684
Kadın	879
Erkek	7.234
Toplam Saat (kişixsaat)	665.629
Saha Çalışanı	564.527
Ofis Çalışanı	101.102
Kadın	107.754
Erkek	557.875

Çalışan Deneyimi Yönetimi Uygulaması

"Tasarım Odaklı Düşünce"(Design Thinking) felsefesi doğrultusunda geliştirdiğimiz Çalışan Deneyimi Yönetimi (EEM/ Employee Experience Management) uygulamasıyla iç müşterilerin gözüyle süreçlerimizin iyileştirilmesini amaçlıyoruz. Uygulamaya yönelik olarak 2014 yılı itibariyle başlattığımız çalışmalarını 2016 yılında daha sistematik bir hale getirdik. Bu kapsamda, başta Yemekhane süreçleri olmakla birlikte personel taşıma, "Anlık Ödül", "İşe Alım" ve "Kariyerine Yön Ver" süreçleri EEM metodolojisi kapsamında değerlendirilerek

alınabilecek aksiyonlar belirlendi. Yine yıl içerisinde bu aksiyonların bir kısmı hayata geçirilerek süreçler iyileştirildi. Alınan pozitif geri bildirimler doğrultusunda EEM yaklaşımının şirkete yayılması amacıyla 15 ayrı sürecin ilgili birimlerin yönetiminde gözden geçirilmesi hedeflenerek İnsan Kaynakları Direktörlüğü'nün bu yayılımı başlatması sağlandı. Bu kapsamda metodolojinin adımları belirlenerek EEM projelerini gerçekleştirecek ekiplere eğitim verildi.

Yüksek Performans Odaklı İşyeri.

Performansımızı doğru değerlendirmek, yeteneklerimizi ve gelişime açık yönlerimizi tespit etmek başarıya giden yolda bizim için önemli adımlardan biridir. Bu doğrultuda, performansımızı sürekli takip eder ve sonuçlardan gerekli dersleri çıkarırız. Tüm Tofaş çalışanlarını kapsayan Performans Yönetim Sistemi'ni, performans ve gelişim odaklı kültürü destekleyecek biçimde uyguluyoruz. Performans Yönetim Sistemi'nin en önemli iki temel yapı taşı, hedefler ve davranışsal yetkinlikler olarak belirlenen "Liderlik Prensipleri'dir. Hedefler sene başında belirlenmekte, gelişim planlarıyla birlikte yılda en az bir kere gözden geçirilmektedir. Çalışanlarımızın performans hedefleri arasında sürdürülebilirlik yönetimine ilişkin konular da yer almaktadır. 360 Derece Yetkinlik Değerlendirme yaklaşımı ile de çalışanlar, yöneticilerine ve iş arkadaşlarına Liderlik Prensipleri ile ilgili geri bildirim verme imkanı bulmaktadır.

Çalışanların ücretlendirilmesinde Performans Yönetim Sistemi'nden elde edilen sonuçlar da dikkate alınmaktadır. Çalışanların ücret düzeyi belirlenirken işin niteliği, alınan sorumluluklar, genel ücret düzeyi gibi unsurları göz önünde bulundururuz. "Eşit işe eşit ücret" ilkesini benimser, çalışanlarımızın cinsiyet ya da başka herhangi bir kişisel niteliğinden dolayı farklı muameleye maruz kalmasına izin vermeyiz. Denk işi yapan çalışanlarımız arasındaki ücret farkı yalnızca kıdem ve performansa dayalı prim farklılıkları nedeniyle oluşabilir.

Sosyal Yaşama Değer Katan İşyeri

Tofaş olarak, çalışanlarımıza sosyal yaşamlarını zenginleştirebilecekleri aktivite ve fırsatlar sunuyoruz. Çalışanlarımıza sağladığımız sosyal olanakların iş başarılarına da olumlu yansıtacağına inanıyoruz.

Tofaş Fabrikası'nda bulunan sosyal tesisler tüm çalışanlara, eşleri ve çocuklarıyla birlikte kullanım olanağı sunmaktadır. Tesisler ayrıca çalışanlara özel günlerde ve organizasyonlarda bir araya gelme fırsatı yaratmaktadır. Tofaş çalışanlarının gönüllülük esasıyla oluşturdukları 15 kulüp ve 10 spor dalındaki takımlar faaliyetlerini aktif olarak sürdürmektedir. Sosyal kulüpler bünyesinde, konser, sergi, gösteri ve konferans gibi yılda ortalama 200 kültürel, sanatsal ve sportif etkinlik düzenlenmektedir. Bu etkinliklere her yıl 50 binin üzerinde çalışan ve onların yakınları katılmaktadır. Tofaş Spor Kulübü, çalışan çocukları için yüzme, basketbol, futbol yaz okulları açarak çocuklar için de spor olanakları sağlamaktadır. Spor takımlarımız Koç Spor Şenliği'nde ve Fiat GAMES, CorriFiat gibi kurumlar arası spor organizasyonlarına katılım sağlamaktadır. Şirket içinde düzenlediğimiz turnuvalara çok sayıda çalışanımız katılırken Tofaş Gün'ünde çalışanlarımızı ve ailelerini bir araya getiriyoruz. Bu faaliyetlerin yanı sıra hem Tofaş Fabrikası'nda hem de Genel Merkez'de verilen genel sağlık hizmetlerine ek olarak, çalışanlarımıza randevulu diyetisyen hizmeti sunuyoruz.

2016 yılında kadın çalışanlarımızın iş-özel hayatı dengesinin sağlanmasına katkıda bulunmak ve bu sayede kadın istihdamını artırmak amacıyla Kreş Yardımı uygulamasını başlattık. Uygulamadan yıl içerisinde 242 kadın çalışanımız faydalandı.

Otomotiv Yüksek Lisans Programı

Tofaş Ar-Ge Merkezi istihdamında, yüksek lisans ve doktora eğitimi almış personele öncelik verilmektedir. Ar-Ge Merkezi'nde çalışan yüksek lisans ve doktoralı personel sayısı 146'ya yükselmiştir. Bu doğrultuda, Uludağ Üniversitesi ile ortak yürütülen Otomotiv Yüksek Lisans Programı'nı destekliyoruz. Program kapsamında, konularında deneyimli 6 Tofaş çalışanı; taşıt mekaniği, otomotiv tasarım, imalat ve proje yönetimi (doktora), otomotiv mühendisliğine giriş (lisans); taşıt tasarımı alanında ders vermektedir. 2016 yılı itibarıyla 14 Tofaş çalışanı yüksek lisans programına, 3 Tofaş çalışanı da doktora programına devam etmektedir.

Hack-Oto

Hack-Auto, belirlenen hedef üniversitelerin potansiyeli yüksek öğrencilerinin Tofaş'taki çalışma hayatını tanımalarını ve iş olanaklarından haberdar olmalarını sağlayan, program sonunda işe alımların yapılacağı üç günlük yetenek kampıdır. 2016 yılında yapılan 12 bin başvuru arasından 52 katılımcı belirlenmiştir. Etkinliğin ardından potansiyel adaylar uygun pozisyonlar için görüşmeye çağırılmış ve uygun bulunan adaylara iş teklifi yapılmıştır.

DEĞER ZİNCİRİNDE GELİŞİM

Tofaş Akademi çatısı altında oluşturduğumuz programlar ile tedarikçi ve bayilerimize eğitim olanakları sunuyoruz.

Sürdürülebilir iş başarısının sürdürülebilir bir değer zinciri ile mümkün olduğuna inanıyoruz. Tofaş ile özdeş iş etiği ve çalışma ilkelerini benimseyen, sürekli gelişim odaklı bir değer zinciri yaratmak üzere çalışıyoruz. Bu hedef doğrultusunda, değer zincirimizin en önemli unsurları olan tedarikçi ve bayilerimizin iş başarılarının artırılmasına katkı sağlıyoruz. Tofaş Akademi çatısı altında oluşturduğumuz programlar ile tedarikçi ve bayilerimize eğitim olanakları sunuyoruz.

TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ

Rekabet gücümüzü korumak, ürün ve satın alma maliyetlerini azaltmak, satın alınan ürün ve hizmetlerde en iyi kalite ve teslimat performansını elde etmek ve bunların sürekliliğini sağlamak amacıyla çalışanlarıyla birlikte tedarikçilerimizi sürekli geliştirmeyi, organizasyonel mükemmeliyeti sağlamayı ve iş süreçlerini sürekli iyileştirmeyi ilke ediniyoruz. Finansal bakımdan güçlü, operasyonel bakımdan çevreci, üretim kalitesi ve sürekliliği bakımından güvenilir bir tedarik zinciri ile sürdürülebilir iş başarısını yakalamak üzere çalışıyoruz. Tedarik zinciri süreçlerimizi küresel ölçekte iyi uygulama ve sistemleri takip ederek modelliyoruz. Tedarikçilerimizle karşılıklı iş başarısı anlayışı doğrultusunda, açıklık ve güvene dayalı ilişkiler kuruyoruz.

Tedarik zinciri süreçlerimizi, doğrudan CEO'ya bağlı olan Tedarik Zinciri Direktörlüğümüz, WCC, Yan Sanayi Geliştirme gibi uzmanlık birimlerimiz aracılığıyla yönetiyoruz. Konuya yönelik belirlenen stratejik hedefler ve elde edilen performans sonuçları şirket üst yönetimine, Riskin Erken Saptanması ve Risk Yönetim Komitesi'ne ve Yönetim Kurulu'na raporlanmaktadır. Üst yönetim tarafından belirlenen hedefler ve stratejik yönelimler gelecek faaliyetlerimiz için yol gösterici olmaktadır.

Tedarikçilerimizden Tofaş ile özdeş etik değerleri benimsemelerini bekliyoruz. Bu nedenle tedarikçilerle yaptığımız anlaşmalar Tofaş Etik Kurallarını da kapsamaktadır. Etik kurallarımıza herhangi bir uyumsuzluk durumunda tedarikçilerimize uyum sağlamaları için destek veriyoruz.

Satın alma alanında iş süreçlerimizin yalınlaştırılması faaliyetlerini sürdürüyoruz. 2016 yılında devreye alınan projelerle birlikte 2017 yılında da Türkiye'nin en yüksek üretim yapan OEM'i (Original Equipment Manufacturer) olmayı hedefliyoruz. Bu doğrultuda dönem içerisinde Satın Alma Direktörlüğü tarafından, artacak olan üretim adedinin sürekliliğini sağlamak amacıyla tedarikçilerimizin kapasite artışlarına yönelik planlama çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Tedarikçi Seçimi

Tedarikçilerimizden öncelikle bizimle ortak hedefler doğrultusunda hareket etmelerini bekleriz. Tedarikçi seçiminde adaylardan beklediğimiz kriterler, otomotiv sektörünün beklentilerini karşılamaya dönük teknik ve organizasyonel yetkinliklere sahip olmaları, finansal açıdan güçlü olmaları, kalite ve maliyet iyileştirme konularında Tofaş'ın rekabetçiliğine katkıda bulunabilecek kapasitede olmaları, sektördeki gelişmeleri ve iyi uygulamaları takip ederek iş süreçlerine entegre ediyor olmaları, süreç ve çalışma normlarına yönelik denetimlerimizden başarıyla geçmiş olmalarıdır.

Orta ve uzun vadeli stratejilerimiz arasında bulunan dışa bağımlılığın azaltılması ve yerlileştirme amacımız doğrultusunda satın alma faaliyetlerimizi gerçekleştirirken öncelikle yerel tedarikçileri tercih ediyoruz. Motor ve şanzıman hariç satın aldığımız parçaların %73'ünü yerel tedarikçilerden temin ediyoruz. Yurt dışı tedarik faaliyetlerimizin ise büyük bölümünü FCA satın alma organizasyonu ile birlikte yürütüyoruz. 2016 yılında 161 yerli, 25 yurtdışı firmadan direkt malzeme ve parça tedariki; 2.198 yerli, 203 yurt dışı firmadan endirekt malzeme ve hizmet tedariki gerçekleştirdik.

Tedarikçi Geliştirme Uygulamaları

Tedarikçilerimizin gelişmelerine ve rekabet güçlerinin artırılmasına önem veriyoruz. Bu kapsamda WCM metodolojisinin yaygınlaştırılması, tedarik zincirinde risk yönetiminin geliştirilmesi, tedarikçilerimizin çalışanlarına yönelik oryantasyon programımızla yetkinliklerinin artırılmasına katkı sağlıyoruz.

LCA (Low Cost Automation) uygulaması ile tedarikçi üretim süreçlerinde direkt işçilik ve kalite alanlarında verimlilik artırıcı çalışmalar gerçekleştiriyoruz. WCM Yan Sanayi Geliştirme Birimi önderliğinde yürütülen uygulama ile tedarikçilerimize maliyet rekabetçiliği sağlıyoruz.

Tedarikçilerimizin performanslarını, Tedarikçi Haritası uygulamasıyla değerlendiriyoruz. Uygulama kapsamında tedarikçilerimizi kalite, maliyet, rekabetçilik, öz gelişim performansı, farkındalığı ve finansal performansı bakımından periyodik olarak izliyoruz. Değerlendirme sonuçları doğrultusunda orta ve uzun vadeli hedefler ve gelişim planları oluşturuyoruz.

**Tedarikçilerimizden
Tofaş ile özdeş
etik değerleri
benimsemelerini
bekliyoruz.**

17 HEDEFLERİN
ORTAKLIKLAR

DEĞER ZİNCİRİNDE GELİŞİM

Tedarik zincirinde gerçekleşebilecek çevresel, sosyal ve ekonomik riskleri oluşturduğumuz proaktif metotlar doğrultusunda yönetiyoruz.

Tedarikçilerimizin WCM metodolojisini iş modellerine entegre etmeleri, böylelikle WCM Programı'nı sahiplenmeleri adına WCM yaygınlaştırma Projesi'ni yürütüyoruz. Proje ile tedarikçilerimizin özellikle çevre ve İSG alanlarında gelişmelerine katkı sağlamayı ve rekabet güçlerini artırmayı hedefliyoruz. 2009 yılında başlayan WCM yaygınlaştırma çalışmaları 2016 yılsonu itibarıyla 24 tedarikçide uygulandı.

Tofaş'ın sahip olduğu teknik bilgi birikimini Tofaş Akademi aracılığı ile eğitime dönüştürüp tedarikçilerimiz ile paylaşıyoruz. 2016 yılında tedarikçilere açık 45 eğitim modülünden 60 tedarikçinin 808 çalışanı yararlandı.

2016 yılında belirli tedarikçilerin satış, kalite, proje ve lojistik bölümlerinde çalışanlarının teknik yetkinlik gelişimine dönük "UP" (Yetkinliklerini Uygula Gelişimini Planla) programını devreye aldık. Bu kapsamda dokuz tedarikçinin 24 çalışanı temel eğitimlerini tamamladı. Tedarikçilerin UP programı ile gelişim yolculuklarını 2017 yılında da uzmanlık alanlarına özgü hazırlanmış eğitimlerle sürdürmelerini hedefliyoruz.

Tedarikçilerin yönetim becerilerini geliştirmek üzere insan kaynakları ve iş süreçlerinin verimliliğinin yükseltilmesi amacıyla problem çözme, planlama, diağnoz alanlarındaki yetkinliklerinin gelişimine yönelik çalışmalara 2016 yılında da devam ettik.

Tedarikçilere iş süreçlerimizi ve beklentilerimizi anlatmak aynı zamanda onların sorularını cevaplamak için gerçekleştirdiğimiz "Sinerji" toplantılarına 2016 yılında da devam ettik. Bu kapsamda 34 tedarikçimizin 168 çalışanına ulaştık.

Tedarikçilerimizin İK süreçlerinin gelişimine dönük başarılı uygulama örneklerinin paylaşıldığı GO (Gelişime Odaklan) Zirvesi'ne 2016'da 46 tedarikçinin katılımını sağladık.

Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi

Sürdürülebilirlik risklerini tedarik zincirimizin geneli için değerlendiriyoruz. Tedarik zincirinde gerçekleşebilecek çevresel, sosyal ve ekonomik riskleri oluşturduğumuz proaktif metotlar doğrultusunda öngörüyor, izliyor ve yönetiyoruz. Tedarikçilerimizin sürdürülebilirlik risklerinin yönetimi konusunda bilgi sahibi olmaları için operasyonel ve finansal destek veriyoruz.

Üretimde kalite ve sürekliliği güvence altına alarak rekabetçiliğimizi artırmak adına tüm tedarikçilerinin ticari verimlilik, kalite ve teslimat gibi alanlardaki performansını belirlenmiş standartlar üzerinden takip ederek değerlendiriyoruz. Hedeflenen performans ve uygulama seviyesine erişmenin tedarikçinin kendisi için de gelişim sağlayıcı bir unsur olduğu yönünde farkındalıklarını artırmaya çalışıyoruz.

Sürdürülebilir bir tedarik zinciri yönetimi için tedarikçilerimizin sürdürülebilirliğini sağlaması, üretim risklerini asgari düzeye indirmeleri gereklidir. Tedarikçilerimizin operasyonel ve finansal kapasite bakımından güçlü olarak karlılıklarını sürdürebilmelerini isteriz. Bu nedenle, iş çeşitliliğine sahip olmalarını, başka üreticilerinde tedarik zincirinde yer almalarını tercih ediyoruz. Yetkinliklerini artıracak çalışmalarla tedarikçilerimizin farklı pazarlara hizmet vermelerine destek oluyoruz.

12 SORUMLU TÜKETİM
VE ÜRETİM

Tedarik zincirinde riskleri etkin ve kapsamlı denetim çalışmalarıyla tespit ediyoruz. Tedarikçi denetimlerimizi çevre, iş sağlığı ve güvenliği, çalışan gelişimi konularının da dahil olduğu geniş bir kapsamda yürütüyoruz. Denetimlerin ardından tedarikçilerimize performanslarını iyileştirebilmeleri adına hazırladığımız gelişim planlarıyla destek veriyoruz.

Tedarik zincirimizdeki finansal risklerin tespiti için bağımsız üçüncü bir kuruluş desteği ile Finansal Risk Yönetimi Departmanımız vasıtasıyla denetimler gerçekleştiriyoruz. Tedarikçileri düşük, orta ve yüksek risk skalasında değerlendirerek mali konularda danışmanlık sağlıyoruz. Tedarikçilerimizin finansal risklerinin önceden tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması, üretim sürekliliğinin sekteye uğramasının önüne geçmemize yardımcı olmaktadır. 2016 yılında 37 tedarikçimize yönelik finansal risk değerlendirmesi gerçekleştirdik ve tedarikçilerimizle birlikte gerekli noktalarda planlamalar yaptık.

YETKİLİ BAYİ VE SERVİS AĞI

Müşteri memnuniyetinin sağlanmasında en önemli iş ortaklarımız yetkili bayi ve servis noktalarımızdır. Tofaş bayi ağı, müşterilere sıfır araç satış, ikinci el araç satış, altyapısı teknolojik imkânlarla desteklenmiş satış sonrası hizmet yapılmasıyla bakım-onarım ve yedek parça satış hizmetleri vermektedir.

Fiat, Alfa Romeo ve Jeep® markalarına hizmet veren Tofaş Bayi Ağı'nda 74 adet Fiat, 14 adet Alfa Romeo-Jeep® ana bayisi bulunmaktadır. Bayilerimiz müşterilerimize daha yakın ve daha kaliteli hizmet verebilmek amacıyla ana tesislerinden farklı lokasyonlarda ilave satış ve servis noktaları açmaktadır. Bu şekilde yapılandırılmış 43 adet "uydu" satış ve servis noktası bulunmaktadır. Uydu noktalar da dahil edildiğinde Fiat markası, Türkiye genelinde toplam 114 satış ve 136 servis noktasıyla müşterilerine hizmet sunmaktadır. Toplam 5.500 kişi istihdam edildiği Tofaş bayi ağına Alfa Romeo, Jeep ve Lancia markalarına yönelik satış ve hizmetlerde 335 kişi çalışmaktadır.

5.500
Tofaş Bayi Ağı
Çalışan Sayısı

17 HEDEFLER İÇİN
ORTAKLIKLAR

KURUMSAL VATANDAŞLIK

Kurumsal vatandaşlık anlayışımızın bir parçası olarak, tedarikçilerimizden bayilerimize yüzlerce şirketin dahil olduğu geniş değer zincirimizle yerel ekonomi üzerinde pozitif etki yaratıyoruz.

102-44

Tofaş olarak kendimizi kurumsal bir vatandaş olarak tanımlıyoruz. Bu doğrultuda faaliyet gösterdiğimiz toplumun gelişimine duyarlı bir yaklaşım benimsiyoruz. Toplum için değer yaratacak spor, eğitim ve kültür-sanat alanlarında toplumsal gelişmeyi çok yönlü bir yaklaşımla destekleyecek uzun soluklu sosyal sorumluluk projelerine odaklanıyoruz.

Toplumsal gelişim çalışmalarımızı Tofaş Bağış ve Sponsorluk Politikası çerçevesinde Kurumsal İletişim Direktörlüğü vasıtasıyla yönetiyoruz. Hayata geçireceğimiz projeleri belirlerken yerel toplumun ve paydaşlarımızın ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulunduruyoruz.

Raporlama döneminde kurumsal vatandaşlık projelerine 23 milyon TL'nin üzerinde kaynak aktardık.

YEREL EKONOMİYE KATKI

Kurumsal vatandaşlık anlayışımızın bir parçası olarak, tedarikçilerimizden bayilerimize yüzlerce şirketin dahil olduğu geniş değer zincirimizle yerel ekonomi üzerinde pozitif etki yaratıyoruz. Bu kapsamda, yerel istihdamın artırılmasına büyük önem veriyoruz. Saha çalışanı işgücümüzün tamamını, üst düzey yöneticilerimizin %85'ini yerel nitelikli çalışanlarımız oluşturuyor.

Tedarikçi ve iş ortaklarımıza yönelik olarak düzenlediğimiz kurumsal ve mesleki gelişim uygulamaları ve Ar-Ge çalışmalarımız yerel ekonomiye katkıda bulunduğumuz diğer alanlardır.

SPOR

Tofaş Spor Kulübü

1974 yılında Bursa'daki Tofaş Fabrikası'nda Tofaş SAS (su sporları, atletizm, sportif oyunlar) adıyla kurulan Tofaş Spor Kulübü basketbol, futbol, voleybol, masa tenisi, su topu ve briç dallarında faaliyet göstermeye devam ediyor. Tofaş Spor Kulübü, uzun yıllardır devam eden altyapı yatırımları ve oluşturduğu altyapı odaklı takım modeliyle Türk sporuna yeni yetenekler kazandırmaktadır. Kulüp bugüne kadar Bursa'ya basketbol branşında ilk Avrupa Kupası Finali ve ilk Türkiye Şampiyonlukları, Cumhurbaşkanlığı Kupası Şampiyonluğu, Türkiye Kupası Şampiyonlukları ve Okullar Basketbol Dünya Şampiyonluğu kazandırmıştır. Tofaş Basketbol Takımı, 2016-2017 sezonunda Süper Lig'de mücadele etmektedir.

Yeni Nesil Tofaş Projesi

Yeni Nesil Tofaş Projesi; çocuklara spor eğitiminin ötesinde, hayatın her alanında başarılı olmalarına yardımcı olacak bir kültür ve bakış açısı kazandırmak üzere 2016 yılında hayata geçirilmiştir. Proje, çocuklara spora erişimde fırsat eşitliği yaratmayı hedeflemektedir. Yeni Nesil Tofaş; her çocuğun yaşadığı çevrede eşit imkanlarla basketbol oynayabildiği gerçek spor kültürüne sahip bir nesil için antrenör, aile ve çocuk üçgeninde bir eğitim ve uygulama modelidir. Yeni Nesil Tofaş Projesi kapsamında Bursa'nın farklı ilçelerinde kurulan sekiz basketbol okulu ile yıl sonuna kadar yaklaşık 650 çocuğa ulaşılmıştır. Altyapıya seçilen çocuklardan oluşturulan dokuz minik takım teorik eğitim ve saha eğitimi alan antrenörler eşliğinde antrenmanlarına devam etmektedir. Proje kapsamında ayrıca, bölgelerdeki antrenör ve aileleri eğitmek için oluşturulan E-Learning sistemi, basketbol kültürünün halkın geneline yaymak için düzenlenen sokak turnuvaları, çocukların sosyal zeka gelişimini desteklemek amacıyla bilim ve yaratıcı drama atölyeleri oluşturulmuştur.

Kulüp içerisindeki kurulan Türkiye'nin ilk spor kütüphanesinin 2017 yılında yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bursa'yı basketbol şehri yapmak misyonu ile başlatılan Yeni Nesil Tofaş Projesi'nin, Bursa'dan başlayarak tüm Türkiye'ye yayılması hedeflenmektedir.

Mustafa V. Koç Spor Salonu

Tofaş Spor Kulübü'nün Şubat 2015 yılında inşasına başladığı Mustafa V. Koç Spor Salonu 2016'da hizmete açılmıştır. Mustafa V. Koç Spor Salonu, Tofaş personelinin yanı sıra Bursa'daki amatör spor kulüplerine ve sporculara da hizmet vermektedir. 5.800 m²'lik tesiste, üç basketbol sahasını içeren spor salonu, kondisyon merkezi ve her türlü fizik tedavi ihtiyacını karşılayacak tam teşekküllü sporcu rehabilitasyon merkezi yer almaktadır.

Tofaş Spor Salonu

Tofaş, ev sahibi olduğu maçları Bursa'daki Nilüfer Tofaş Spor Salonu'nda oynamaktadır. Yüksek doluluk oranıyla gerçekleştirilen maçlar, Bursa halkının da sosyal hayatına katkıda bulunmaktadır.

Toplum için değer yaratacak spor, eğitim ve kültür-sanat alanlarında uzun soluklu sosyal sorumluluk projelerine odaklanıyoruz.

KURUMSAL VATANDAŞLIK

Raporlama döneminde sektörde ilk olan, otomotiv satışı konusunda meslek edindirmeye yönelik gelişim programı Satış Akademisi'ni hayata geçirdik.

EĞİTİM

Fiat Laboratuvarları

Koç Holding'in "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesiyle entegre olarak yürüttüğümüz Fiat Laboratuvarları ile Türk otomotiv sanayisindeki yeni teknolojilere hakim teknik insan gücünün yetiştirilmesini ve bu gücün sanayide değerlendirilmesini amaçlıyoruz. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'yle işbirliği içinde çalışıyor, Fiat Laboratuvarları vasıtasıyla, endüstriyel teknik eğitim okul ve kurumlarının motorlu araçlar teknolojisi alanlarının geliştirilmesine katkı sağlıyoruz. Fiat Laboratuvarları'nda, Tofaş Satış Sonrası Yöneticileri, Servis Konseyi Bölge Temsilcileri ve okulların bulunduğu illerde bağlı olunan Servis Müdürleri birlikte çalışmaktadır.

İlk olarak 2006'da Şişli Endüstri Meslek Lisesi'nde açılan Fiat Laboratuvarı, 2016 yılında 10. yaşını kutlamıştır. 2016 yılı itibarıyla Fiat Laboratuvarları'nda eğitim gören öğrenci ve eğitim veren öğretmen sayısı 1.500 kişiye ulaşmıştır. 2016 yılında Fiat Laboratuvarları'ndan 221 öğrenci mezun olmuş, 10'u kız öğrenci olmak üzere 65 mezun Fiat yetkili servislerinde ve 11 öğrenci de Tofaş Fabrikası'nda çalışmaya başlamıştır. 2015-2016 Avrupa Birliği Projesi kapsamında ortak her okuldan belirlenen Fiat Laboratuvar öğrencisi ve öğretmenleri, Avrupa ülkelerinde eğitim alma ve servislerde çalışarak yurt dışı deneyimi kazanmışlardır. Laboratuvarlarda çalışan öğretmenlere yönelik düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Programı'ndan bugüne kadar 400 meslek lisesi öğretmeni faydalanmıştır. "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesi kapsamında, Fiat Laboratuvarları'nda öğrenim gören öğrenciler arasından, 2016 yılında istenilen koşullara sahip 274 öğrenciye her yıl Vehbi Koç Vakfı tarafından burs sağlanmaktadır.

Tofaş Fen Lisesi

Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi (DOSAB) işbirliği ile hayata geçirdiğimiz Tofaş Fen Lisesi 2015 yılında ilk mezunlarını verdi. 16 dersliği, 280 kişi kapasiteli 70 yurt odası ve bir spor salonu bulunan lisede 2016 yılı itibarıyla 397 öğrenci eğitim almaktadır. Tofaş Fen Lisesi öğrencileri 2016 yılında da önemli bir başarıya imza atarak üniversiteye giriş sınavında %87 oranında başarıya ulaştı ve Bursa'daki en başarılı orta öğretim kurumu olma unvanını korudu.

Satış Akademisi

Raporlama döneminde sektörde ilk olan, otomotiv satışı konusunda meslek edindirmeye yönelik gelişim programı Satış Akademisi'ni hayata geçirdik. 8.400 başvuru arasından mülakatlarla seçilen 35 adaya, iki haftalık program kapsamında eğitim verildi. Programın ardından bayi staj programı düzenlendi ve katılımcılar mezun olmaya hak kazandı.

KÜLTÜR-SANAT

Tofaş Bursa Anadolu Arabaları Müzesi ve Tofaş Sanat Galerisi

Tofaş Bursa Anadolu Arabaları Müzesi, Anadolu'daki otomotiv mirasına sahip çıkmak amacıyla kurulmuş, Türkiye'nin ilk ve tek Anadolu arabaları müzesidir. Umurbey Mahallesi'nde bulunan eski ipek fabrikası, tarihi Umurbey Hamamı ile yanındaki eski Türk evinin de içinde bulunduğu 17 bin m²'lik arazi, Tofaş tarafından restore edilerek müzeye dönüştürüldü. Kapılarını 2002 yılında açan Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi, kuruluşundan 2016 yılı itibariyle yaklaşık 600 bin kişi tarafından ziyaret edildi.

Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi sınırları içinde yer alan ve Sanat Galerisi olarak hizmet veren Umurbey Hamamı, Yapı Kredi Kültür Sanat iş birliği ile Kasım 2015-Şubat 2016 arasında düzenlenen "İşte Benim Zeki Müren" sergisine ev sahipliği yaptı ve sergi 30.000 kişi tarafından ziyaret edildi. 2016 yılında açılan, toplum ve ticaret hayatının geçmişten günümüze izlerini taşıyan "Kantarın Topuzu; Teraziler, Ağırlıklar, Ölçü Aletleri" adlı serginin ziyaretçi sayısı yılsonu itibarıyla 20 bini aştı.

Pamukkale Hierapolis Kazıları Sponsorluğu

Türkiye'nin en büyük beş antik şehir kalıntısından biri olan ve 1988'de UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne giren Pamukkale'deki Hierapolis Antik Kenti'ndeki kazı çalışmalarının 2005 yılından beri ana sponsorluğunu üstleniyoruz. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Denizli Valiliği'nin himayesinde yürütülen çalışmalar, 2016 yılında da devam etti. Hierapolis kazılarında, başta İtalya ve Türkiye'den olmak üzere, aralarında arkeolog, mimar, restoratör ve uzmanların bulunduğu yaklaşık 70 kişilik uluslararası bir ekip görev alıyor. Çalışmalar

kapsamında, Roma tiyatroları arasında en güzel örneklerden biri olan ve yaklaşık 1.800 yıl önce inşa edilen Antik Tiyatro'nun sahne binası restorasyonu tamamlandı. Türkiye'de sahne binası restore edilen tek tiyatro unvanına sahip Hierapolis Antik Tiyatrosu, yapılan restorasyon çalışmaları sonrası 12 bin kişilik kapasitesiyle kültür-sanat etkinlikleri için faal duruma geldi. Hierapolis kazılarına olan desteğimizi antik kentte ortaya çıkarılan Plutonium'un kazı ve restorasyon çalışmaları kapsamında sürdürüyoruz.

Küçükyalı Arkeopark Kazıları Sponsorluğu T.C. Kültür Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Müdürlüğü'nün gözetimi ve himayesinde İtalyan ve Türk araştırmacılar tarafından 2001 yılında başlatılan Küçükyalı Arkeoloji Parkı kazısına, 13 yıldır destek veriyoruz. Maltepe Belediyesi'nin desteklediği proje kapsamında, 2016 yılı kazı sezonu boyunca, tanıtım ve rehberlik aktiviteleri, bilimsel aktiviteler, koruma çalışmaları düzenlendi. Kazı sezonu boyunca bilimsel laboratuvar bünyesinde; konservasyon, restorasyon, fotoğraflama ve veri tabanı işleme bölümlerinde araştırmalar sürdürüldü ve Koç Üniversitesi tarafından kurulan arkeoloji laboratuvarının kullanımına da devam edildi.

ÇEVRE

Çevre Farkındalık Eğitimi

Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi içerisinde yer alan ilköğretim okullarında "Geleceğimiz için El Ele" yaklaşımı ile Çevre ve Enerji Duyarlılığı yaratmayı amaçlayan interaktif eğitim programları düzenledik. Eğlenceli uygulamalar ve sonunda farkındalık artırıcı bir soru cevap kısmı ile tamamlanan eğitimin kapsamının ilerleyen dönemlerde Bursa ili okulları olarak genişletilmesini planlıyoruz.

KURUMSAL ÜYELİKLERİMİZ

KURULUŞ ADI	KURULUŞTAKİ SORUMLULUK
İklim Platformu (REC Türkiye)	Üyelik
Otomobil Sanayi Derneği	Yönetim Kurulu, Komite ve Çalışma Grubu Üyelikleri
Otomobil Distribütörleri Derneği (ODD)	Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Komite Üyelikleri
İstanbul Sanayi Odası (İSO)	36. Grup Meslek Komitesi ve Meclis Üyeliği
Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO)	Meclis ve Komite Üyeliği
Türkiye Metal Sanayicileri Derneği (MESS)	Üyelik
Yabancı Sermaye Derneği (YASED)	Yönetim Kurulu ve Komite Üyelikleri; Otomotiv ve Yan Sanayi Çalışma Grubu Başkanlığı
Uludağ İhracatçı Birlikleri Otomotiv İhracatçıları Birliği (OIB)	Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı
Bursa Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (BUSIAD)	Yönetim Kurulu ve Uzmanlık Grubu Üyelikleri
Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi (DOSAB)	Yönetim Kurulu ve Eğitim Komisyonu Üyelikleri
Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi ve İş Adamları Derneği (DOSABSIAD)	Genel Kurul Üyeliği
Türkiye Personel Yönetimi Derneği Bursa Şubesi (PERYÖN)	Üyelik
Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Avrasya, Afrika ve Ortadoğu İş Konseyi (DEİK)	Üyelik
Türkiye Dış Ticaret Derneği (TÜRKTRADE)	Üyelik
Türkiye Kalite Derneği (KALDER)	Üyelik ve Yönetim Kurulu Üyeliği
Reklam Verenler Derneği (RVD)	Üyelik
İtalyan Ticaret Odası	Temsilcilik
Dünya İtalyan Girişimciler Derneği (CIIM EurAsiaMed)	Yönetim Kurulu Üyeliği
Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD)	Üyelik ve Çalışma Grubu Üyelikleri
DENİZTEMİZ-TURMEPA	Üyelik
Kurumsal İletişimciler Derneği (KID)	Yönetim Kurulu Üyeliği
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)	Otomotiv Sanayi Meclisi Üyeliği, Otomotiv Ticaret Meclis Üyeliği
ERT-TBC	Üyelik
Finansal Kurumlar Birliği (FKB)	Üyelik ve Yönetim Kurulu Üyeliği
İşık Üniversitesi	Endüstri Mühendisliği Bölümü Danışma Kurulu Üyeliği
T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Alt Komite Üyeliği
Türkiye İç Denetim Enstitüsü Derneği (TİDE)	Üyelik
Türkiye Araştırmacılar Derneği (TUAD)	Üyelik
Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD)	Kurumsal Üyelik ve Çalışma Grubu Üyelikleri
Yatırımcı İlişkileri Derneği (TUYİD)	Kurumsal Üyelik
Etik ve İtibar Derneği (TEİD)	Kurumsal Üyelik ve Temsilcilik
Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Eğitim Vakfı (BUTGEM)	Yönetim Kurulu Üyeliği
Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK)	Otomotiv Sektör Komite Başkanlığı
Otomotiv Teknoloji Platformu (OTEP)	İcra Kurulu ve Güvenlik Grubu Üyeliği
ODTÜ/BİLTİR-ÜTEST Ürün Kullanımı Test Birimi (OTEST)	Danışma Kurulu Üyeliği
İstanbul Ticaret Odası (İTO)	Üyelik
Ulusal Kalıp Üreticileri Birliği (UKUB)	Yönetim Kurulu Yedek Üyeliği
Vergi Konseyi	Çalışma Grubu Üyelikleri
Kurumsal Risk Yönetimi Derneği (KRYD)	Üyelik

PERFORMANS VERİLERİ

PERFORMANS VERİLERİ	2012	2013	2014	2015	2016
EKONOMİK VE OPERASYONEL GÖSTERGELER					
Üretim (adet)	256.428	244.614	222.807	278.252	383.491
Otomobil	77.538	82.817	59.109	73.637	189.962
Hafif Ticari Araç	178.890	161.797	163.698	204.615	193.529
Toplam Perakende Satış (adet)	104.598	100.441	92.355	113.929	109.021
Otomobil	46.461	53.104	42.769	51.802	55.284
Hafif Ticari Araç	58.137	47.337	49.586	62.127	53.737
Toplam İhracat (adet)	154.069	160.319	142.281	173.873	279.537
Otomobil	46.869	43.477	25.067	32.055	139.629
Hafif Ticari Araç	107.200	116.842	117.214	141.818	139.908
Kapasite Kullanım Oranı (%)	64	61	56	70	95
Net Satışlar (bin TL)	6.705.274	7.037.954	7.440.009	10.168.542	14.605.281
Yurtiçi	2.928.462	2.876.376	3.023.705	4.121.142	4.291.021
Yurtdışı	3.667.217	4.069.041	4.297.030	5.729.275	9.839.301
Esas Faaliyetlerden Diğer Satışlar	109.595	92.537	119.274	70.306	105.629
Vergi Öncesi Kar (bin TL)	497.440	477.075	472.253	617.987	797.936
Vergi Sonrası Kar (bin TL)	442.039	434.223	574.238	830.801	970.228
FAVÖK (bin TL)	834.155	816.735	815.607	1.062.668	1.366.148
Hisse Başına Kazanç (Kr)	0,88	0,87	1,15	1,66	1,94
Yaratılan Ekonomik Değer - Net Gelirler(bin TL)	6.705.274	7.037.954	7.440.009	10.168.542	14.605.281
Dağıtılan Ekonomik Değer (bin TL)	6.534.307	6.669.779	7.307.124	10.076.334	14.053.163
İşletme Maliyetleri	5.467.501	5.751.832	6.062.362	8.809.825	12.536.578
Çalışan Ücretleri ve Sair Haklar	431.271	439.750	520.030	548.210	728.353
Hissedarlara Ödenen Temettü	480.000	325.000	485.000	365.000	365.000
Devlete Ödenen Vergi ve Sair Yükümlülükler	144.086	140.229	228.387	336.497	399.803
Toplumsal Yatırımlar	11.449	12.968	11.345	16.802	23.428
Biriken Ekonomik Değer (Bin TL)	170.967	368.175	132.885	92.208	552.117
Devletten Alınan Teşvikler (Bin TL)	102.935	50.241	55.420	47.046	38.672
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu	9,03	9,14	9,01	9,06	9,14
Toplam Ar-Ge bütçesi (TL)	106.998	113.466	541.057	586.059*	440.280
Toplam Ar-Ge çalışanı sayısı	395	491	605	674	628
Alınan patent sayısı	5*	6*	6*	6*	5
ÇEVRESEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ					
Toplam Enerji Tüketimi (GJ)	1.220.966	1.124.120	1.063.686	1.303.923	1.496.920
Doğrudan Enerji Tüketimi - Doğalgaz (GJ)	607.682	612.661	609.138	805.475	895.871
Dolaylı Enerji Tüketimi (GJ)	613.284	511.459	454.548	498.448	601.050
Elektrik	480.107	441.120	434.108	498.448	601.050
Buhar	133.177	70.339	20.440	0	0
Üretilen Araç Başına Enerji Tüketimi (GJ/araç)	4,76	4,59	4,77	4,69	3,90
Enerji Verimliliği Projeleriyle Sağlanan Tasarruf (GJ)	113.500	72.614	124.812	71.010	60.169
Enerji Verimliliği Projeleriyle Sağlanan Sera Gazı Emisyonu Azaltımı (Ton CO ₂ e)	10.294	6.541	9.720	6.225	4.213
Scope 1	3.278	2.254	4.995	4.403	2.688
Scope 2	7.016	4.287	4.725	1.822	1.525

* Verilerin hesaplanmasında 2016 yılında kapsam değişikliği yapılmıştır.

PERFORMANS VERİLERİ

PERFORMANS VERİLERİ	2012	2013	2014	2015	2016
Doğrudan Sera Gazı Emisyonları (Scope 1) (Ton CO ₂ e)	51.058	49.208	50.103	68.904	78.992
Dolaylı Sera Gazı Emisyonları (Scope 2) (Ton CO ₂ e)	72.574	62.919	55.879	61.753	74.313
Personel Servislerinden Kaynaklanan Sera Gazı Emisyonları (Scope 3) (Ton CO ₂ e)	-	2.639	2.740	3.442	4.938
Üretilen Araç Başına Sera Gazı Emisyonu (Kg CO ₂ e/ araç)	0,482	0,458	0,476	0,47	0,400
Toplam UOB Emisyonu (Ton)	1.091	993	891	1.054	1.388
Spesifik UOB Emisyonu (gr/m ² boya yüzey alanı)	38,56	36,9	35,5	33,76	34,55
Toplam Su Çekimi - Yer altı Kaynağı (m ³)	910.516	857.305	772.247	894.265	1.257.696
Üretilen Araç Başına Taze Su Tüketimi (m ³ /araç)	3,55	3,51	3,47	3,21	3,27
Toplam Su Geri Kazanımı (m ³)	49.136.180	52.099.771	52.430.664	60.841.359	63.397.013
Tekrar Kullanım	49.103.510	52.079.106	52.421.214	60.841.359	63.397.013
Geri Dönüşüm	32.670	20.665	9.450	0	0
Atık Su Deşarjı - Doğal Alıcı Ortam (m ³)	429.341	587.561	580.600	760.629	1.009.621
Bertaraf Metoduna Göre Toplam Tehlikeli Atık Miktarı (Ton)	2.870,6	2.618,4	1.484	1.447	2.305
Enerji Geri Kazanımı	2.427,6	2.321,9	867,31	1.014	1.667
Geri Kazanım	441,9	288,6	320,1	411	507
Atık Sahası	0	0	297,44	22	131
Atık Yakma	4,2	7,9	0	0	0
Diğer (Aritma)	0	0	0	0	0
Bertaraf Metoduna Göre Toplam Tehlikesiz Atık Miktarı (Ton)	69.379,1	67.831,5	62.753,1	7.847,9	86.514,0
Enerji Geri Kazanımı	322,7	296,8	1.046,90	1,060	1.448,5
Geri Kazanım	69.056,4	67.534,7	61.706,2	7.741,9	85.065,0
Atık Sahası	0	0	0	0	0
Atık Yakma	0	0	0	0	0
Diğer	0	0	0	0	0
Bertaraf Amacıyla Taşınan Tehlikeli Atık Miktarı (Ton)	2.870,6	2.618,4	1.484	1.447	2.305
Kullanılan Toplam Ambalaj Miktarı (Ton)	6.886	6.535	5.987	9.316	11.768
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Oranı (%)	100	100	100	100	100
Çalışanlara Sunulan Çevre Eğitimleri - Katılım (kişi sayısı)	2.305	1.600	3.917	2.767	3.760
Doğrudan İstihdam	1.575	630	3.092	2.143	3.517
Müteahhit Firma Çalışanı	730	970	825	624	243
Çalışanlara Sunulan Çevre Eğitimleri - Toplam Saat (kişixsaat)	3.180	1.780	3.917	6.407	3.826
Doğrudan İstihdam	2.090	630	3.092	1.648	3.504
Müteahhit Firma Çalışanı	1.090	1.150	825	4.759	322
Toplam Çevre Yönetim Harcaması (TL)	2.109.100	1.821.600	1.581.544	2.230.971	1.034.007
Çevre Yasalarına Uyumsuzluk Cezası (adet-TL)	0-0	0-0	0-0	0-0	0-0
Formal Mekanizmalarla İletilen Çevresel Etki Şikayetleri (adet)	0	0	0	0	0
Çevre Kriterleriyle Değerlendirilen Toplam Tedarikçi Sayısı (adet)	2	6	9	7	15

PERFORMANS VERİLERİ	2012	2013	2014	2015	2016
SOSYAL PERFORMANS GÖSTERGELERİ					
Çalışan Eğitimleri - Katılımcı Sayısı (kişi)	5.641	5.619	7.131	8.187	16.226
Saha Çalışanı	4.576	4.380	5.819	6.090	6.429
Ofis Çalışanı	1.065	1.239	1.312	2.097	1.684
Kadın	114	121	148	1.306	879
Erkek	6.527	5.498	6.983	6.881	7.234
Çalışan Eğitimleri - Toplam Saat (kişixsaat)	159.223	224.198	268.412	94.918	1.331.258
Saha Çalışanı	106.525	122.560	141.080	25.258	564.527
Ofis Çalışanı	52.698	101.638	127.332	69.660	101.102
Kadın	9.870	10.120	13.420	14.600	107.754
Erkek	149.353	214.078	254.991	80.318	557.875
Çalışan Başına Ortalama Eğitim Saati (saat/kişi)	22,0	35,8	39,9	40,25	82,04
Saha Çalışanı	17,9	24,9	28,1	32,32	87,8
Ofis Çalışanı	41,8	76,0	86,3	44,03	60
Kadın	43,9	41,5	44,3	40,82	122,5
Erkek	21,3	35,6	41	40,1	77,1
Müteahhit Çalışanı Eğitimleri - Katılımcı Sayısı (kişi)	3.842	3.312	3.875	5.748	711
Müteahhit Çalışanı Eğitimleri - Toplam Saat (kişixsaat)	4.301	5.982	7.649	4.592	8.080
Müteahhit Çalışanı Başına Ortalama Eğitim Saati (saat/kişi)	4,5	4,0	5,0	4,6	11,4
Çalışanlara Sunulan İSG Eğitimleri - Katılımcı Sayısı	12.751	10.914	16.543	8.756	14.173
Doğrudan İstihdam	8.909	6.497	8.062	4.364	6.966
Müteahhit Firma Çalışanı	3.842	4.417	8.481	4.392	7.207
Çalışanlara Sunulan İSG Eğitimleri - Toplam Saat (kişixsaat)	25.456	34.500	67.181	34.896	60.865
Doğrudan İstihdam	21.155	28.518	59.532	31.602	55.460
Müteahhit Firma Çalışanı	4.301	5.982	7.649	3.294	5.405
Kayıp Günsüz Kaza Oranı (ilk yardımcı)					
Doğrudan İstihdam	0,06	0,06	0,04	0,05	0,05
Müteahhit Firma Çalışanı	0,79	0,58	0,13	0,81	1,7
Mesleki Hastalık Oranı	0	0	0	0	0
Doğrudan İstihdam	0	0	0	0	0
Müteahhit Firma Çalışanı	0	0	0	0	0
Kayıp Günlü Kaza Oranı					
Doğrudan İstihdam	0,04	0,05	0,02	0,02	0,05
Müteahhit Firma Çalışanı	2,06	0,73	0,51	0,69	0,79
İşle İlgili Ölüm Sayısı	0	0	0	0	0
Doğrudan İstihdam	0	0	0	0	0
Müteahhit Firma Çalışanı	0	0	0	0	0
Yüksek Kaza ya da Mesleki Hastalık Riski Barındıran Ortam ya da Görevlerde Çalışan Kişi Sayısı	0	0	0	0	0
Kurulu İSG Komitesi Sayısı	9	9	9	9	9
Kurulu İSG Komitelerindeki Toplam Üye Sayısı	95	95	95	98	99
Kurulu İSG Komitelerinde Çalışan Temsilcisi Sayısı	9	9	9	11	12
İşgücü Kriterleriyle Değerlendirilen Toplam Tedarikçi Sayısı (adet)	2	15	21	20	21

PERFORMANS VERİLERİ

ÇALIŞAN DEMOGRAFİSİ	2012	2013	2014	2015	2016
Toplam İşgücü (Sayı)	8.183	7.087	7.259	8.868	11.113
Doğrudan İstihdam	7.229	6.262	6.490	8.018	10.215
Kadın	225	244	303	422	872
Erkek	7.004	6.018	6.187	7.596	9.343
Müteahhit Firma Çalışanı	954	825	769	850	898
Sözleşme Türüne Göre Toplam Çalışan Sayısı	7.229	6.262	6.490	8.018	10.215
Belirsiz Süreli İş Akdi	6.413	6.252	6.461	7.890	10.104
Kadın	219	242	303	422	872
Erkek	6.194	6.010	6.158	7.468	9.232
Geçici İş Akdi	816	10	29	128	111
Kadın	6	2	0	0	0
Erkek	810	8	29	128	111
Kategori Bazında Toplam Çalışan Sayısı	7.229	6.262	6.490	8.018	10.215
Saha Çalışanı	5.967	4.924	5.015	6.399	8.532
Kadın	1	2	20	79	540
Erkek	5.966	4.922	4.995	6.320	7.992
Ofis Çalışanı	1.262	1.138	1.475	1.619	1.683
Kadın	224	242	283	343	332
Erkek	1.038	1.069	1.192	1.276	1.351
İstihdam Türüne Göre Toplam Çalışan Sayısı	7.229	6.262	6.490	8.018	10.215
Tam Zamanlı	7.229	6.262	6.490	7.967	10.215
Kadın	225	244	303	422	872
Erkek	7.004	6.018	6.187	7.596	9.343
Yarı Zamanlı	0	0	0	0	0
Eğitim Düzeyine Göre Toplam Çalışan Sayısı	7.229	6.262	6.490	8.018	10.215
Eğitimsiz	0	0	0	0	0
İlköğretim	819	747	701	716	666
Lise	4.424	3.582	3.662	4.691	6.194
Üniversite ve Üstü	1.986	1.933	2.127	2.611	3.355
Yaş Grubuna Göre Toplam Çalışan Sayısı	7.229	6.262	6.490	8.018	10.215
18-30	3.330	2.010	1.828	3.331	5.464
31-40	1.897	2.148	2.635	2.719	2.943
41-50	1.968	1.952	1.951	1.860	1.681
51-60	34	42	76	108	127
Üst Yönetim Yapısı (Sayı)	16	19	18	16	15
Cinsiyet Bazında	16	19	18	16	15
Kadın	1	1	1	0	0
Erkek	15	18	17	16	15
Yaş Grubuna Göre	16	19	18	16	15
18-30	0	0	0	0	0
31-40	1	1	0	1	1

41-50	11	13	10	10	8
51-60	4	5	8	5	6
Uyruk	16	19	18	16	15
TC Vatandaşı	15	16	16	14	13
Expat	1	3	2	2	2
Orta Düzey Yönetim Yapısı (Sayı)	187	200	210	166	170
Cinsiyet Bazında	187	200	210	166	170
Kadın	14	18	20	20	18
Erkek	173	182	190	146	152
Yaş Grubuna Göre	186	200	210	166	170
18-30	3	4	2	0	0
31-40	74	85	90	68	69
41-50	97	97	99	83	82
51-60	12	14	19	15	19
Toplu Sözleşme Kapsamında Çalışan İşgücü (Sayı)	5.967	4.924	5.011	6.391	8.524
İşe Yeni Alınan Çalışanlar (Sayı)	94	366	607	3.087	3.623
Cinsiyet Bazında	94	366	607	3.087	3.623
Kadın	25	40	76	124	574
Erkek	69	326	531	2.963	3.049
Yaş Grubuna Göre	94	366	607	3.087	3.623
18-30	62	296	507	2.851	3.354
31-40	23	64	68	82	146
41-50	8	3	22	111	89
51-60	1	3	10	43	34
İşten Ayrılan Çalışanlar (Sayı)	566	1.129	426	925	1375
Cinsiyet Bazında	566	1.129	426	925	1375
Kadın	21	20	20	38	89
Erkek	545	1.109	406	887	1286
Yaş Grubuna Göre	566	1.128	426	925	1375
18-30	333	802	114	547	792
31-40	123	187	131	153	201
41-50	95	127	146	205	275
51-60	15	12	35	20	107
Doğum İznine Ayrılan Çalışan Sayısı	373	549	481	490	611
Kadın	19	16	29	33	49
Erkek	354	533	452	457	562
Doğum İzninden Dönen Çalışan Sayısı	45	549	481	490	601
Kadın	10	16	29	33	49
Erkek	35	533	452	457	552
Doğum İzninden Döndükten Sonra Son 12 Ayrılır İşten Ayrılmayan Çalışan Sayısı	45	549	472	479	590
Kadın	10	16	29	33	47
Erkek	35	533	443	446	543

GRI İNDEKSİ

Gösterge Açıklama ve Sayfa Numaraları

GRI 101: Kuruluş

GRI 102: Genel Bildirimler

Kurumsal Profil

102-1	İletişim (s.69)
102-2	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.42-47)
102-3	İletişim (s.69)
102-4	Ürün Portföyü (s.18)
102-5	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.83)
102-6	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.36-37)
102-7	Pazar Görünümü (s.21); İşgücü İstatistikleri 2016 (s.39); Performans Verileri (s.54)
102-8	Performans Verileri (s.54-55)
102-9	Tedarik Zinciri Yönetimi (s.42)
102-10	Şirketin operasyonel veya mali yapısında ve tedarik zincirinde belirgin bir değişiklik yaşanmamıştır.
102-11	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Dünya Klasında Üretim ve Yönetim Standartları (s.28); İşyeri Kültürü (s.38)
102-12	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Dünya Klasında Üretim ve Yönetim Standartları (s.28); İşyeri Kültürü (s.38)
102-13	Kurumsal Üyelikler (s.50)

Strateji

102-14	CEO Mesajı (s.2-3)
102-15	CEO Mesajı (s.2-3); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)

Etik ve Dürüstlük

102-16	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); Tofaş Etik Davranış Kuralları: www.tofas.com.tr/tr/hakkinda/Documents/TofasEtikKurallari.pdf
102-17	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11)

Yönetişim	
102-18	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6)
102-19	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-20	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-22	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.22-25, 101-102)
102-23	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.22)
102-24	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.101-102)
102-25	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); Tofaş Etik Davranış Kuralları: www.tofas.com.tr/tr/hakkinda/Documents/TofasEtikKurallari.pdf
102-26	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-27	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-28	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-29	Risk Yönetimi (s.7); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-30	Risk Yönetimi (s.7); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-31	Risk Yönetimi (s.7); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-32	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13) Tofaş Sürdürülebilirlik Raporu, Tofaş Sürdürülebilirlik Çalışma Grubu tarafından incelenmesine müteakkip Tofaş Sürdürülebilirlik Komitesi'ne sunulmuş ve Komite onayının ardından yayınlanmıştır.
102-35	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.109)
102-36	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.109)
102-37	Tofaş 2016 Faaliyet Raporu (s.104, 109)
Paydaş Katılımı	
102-40	Paydaş Katılımı (s.15)
102-41	Yetenek Yönetimi (s.38)
102-42	Paydaş Katılımı (s.14)
102-43	Paydaş Katılımı (s.15)
102-44	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); Tüketici Deneyimi (s.18); Kurumsal Vatandaşlık (s.46)

GRI İNDEKSİ

Raporlama Uygulaması	
102-45	Rapor Hakkında (s.1)
102-46	Rapor Hakkında (s.1); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-47	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
102-48	Rapor Hakkında (s.1)
102-49	Rapor Hakkında (s.1)
102-50	Rapor Hakkında (s.1)
102-51	Rapor Hakkında (s.1)
102-52	Rapor Hakkında (s.1)
102-53	İletişim (s.69)
102-54	Rapor Hakkında (s.1)
102-55	GRI İçerik İndeksi (s.58-62)
102-56	Bağımsız Güvence Beyanı (s.63); GHG Doğrulama (s.64-66); Yasal Uyarı (s.69)
Öncelikli Unsurlar	
Dolaylı Ekonomik Etkiler	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	"Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Kurumsal Vatandaşlık (s.46); Yerel Ekonomiye Katkı (s.46)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11)
203-1	Kurumsal Vatandaşlık (s.46-49)
203-2	Tüketici Deneyimi (s.18), Marka Algısı (s.19), Ürün ve Hizmet Kalitesi (s.20), Ar&Ge Yönetimi (s.22-23), Sürdürülebilir Mobilite Çözümleri (s.23), Dijitalleşme (s.24), Tedarikçi Geliştirme Uygulamaları (s.43-44); Kurumsal Vatandaşlık (s.46); Yerel Ekonomiye Katkı (s.46); Performans Verileri (s.51)
Etik Davranış ve Yolsuzlukla Mücadele	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
205-1	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11)
205-2	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11)
205-3	İş Etiği ve Yolsuzlukla Mücadele (s.8-11)

Enerji	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Düşük Yakıt Tüketimli ve Emisyon Değerli Araçlar (s.25); Elektrikli ve Alternatif Yakıtlı Araçlar (s.25); İklim Değişikliği (s.29-30); Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
302-1	Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Performans Verileri (s.51)
302-3	Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Performans Verileri (s.51)
302-4	Enerji Verimliliği Projeleri (32); Performans Verileri (s.51)
Emisyonlar	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Düşük Yakıt Tüketimli ve Emisyon Değerli Araçlar (s.25); Elektrikli ve Alternatif Yakıtlı Araçlar (s.25); İklim Değişikliği (s.29-30); Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.23-25); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
305-1	Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Performans Verileri (s.52)
305-2	Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Performans Verileri (s.52)
305-4	Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Performans Verileri (s.52)
305-5	Enerji Verimliliği Projeleri (32); Performans Verileri (s.51)
305-7	Enerji Verimliliği ve Emisyonlar (s.30-31); Performans Verileri (s.52)
Atık ve Tehlikeli Malzeme Yönetimi	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Çevre Yönetim Sistemi (s.32-33); Verimli ve Çevreci Malzeme ve Atık Yönetimi (s.35); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
306-1	Su Yönetimi (s.34); Performans Verileri (s.42)
306-2	Verimli ve Çevreci Malzeme ve Atık Yönetimi (s.35); Performans Verileri (s.52)
306-5	Su Yönetimi (s.34)

GRI İNDEKSİ

İş Sağlığı ve Güvenliği	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İş Sağlığı ve Güvenliği (s.36-37)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
403-1	Tofaş üretim tesisinde bulunan 9 İSG kurulunda 99 çalışan görev almaktadır. Tüm çalışanların temsil edildiği kurullarda İSG konularına yönelik bağlayıcı kararlar alınmaktadır.
403-2	Performans Verileri (s.53) Raporlama döneminde herhangi bir iş kazası sonucu ölüm ya da mesleki hastalık vakası yaşanmamıştır.
403-3	Performans Verileri (s.53)
403-4	İmzalanan toplu sözleşmelerin içeriğinde İSG taahhütlerimiz yer almaktadır. Son gerçekleştirilen toplu sözleşme, yasal mevzuata uyum, sağlık ve koruyucu ekipmanlarla ilgili konularını içermektedir.
Eğitim ve Öğretim	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Sürekli Gelişim Odaklı İşyeri (s.40); Yüksek Performans Odaklı İşyeri (s.40)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
404-1	Sürekli Gelişim Odaklı İşyeri (s.40); Performans Verileri (s.43)
404-2	Sürekli Gelişim Odaklı İşyeri (s.40)
404-3	Yüksek Performans Odaklı İşyeri (s.40)
Çeşitlilik ve Fırsat Eşitliği	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
405-1	İşyeri İstatistikleri 2016 (s.39); Performans Verileri (s.54-55)
405-2	Yüksek Performans Odaklı İşyeri (s.40)
Ayrımcılığın Önlenmesi	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
406-1	Raporlama döneminde ayrımcılıkla ilgili bir vaka yaşanmamıştır.

Örgütlenme ve Toplu Sözleşme Hakkı	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
407-1	Raporlama döneminde Tofaş operasyonlarında örgütlenme ve toplu sözleşme hakkının risk altında olduğu yönünde bir vaka gözlemlenmemiştir. Aynı ilke tedarik denetim sürecinin de bir parçası olarak ele alınmakta olup risk unsuru belirlenmemiştir.
Çocuk İşçiler	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
408-1	Raporlama döneminde Tofaş operasyonlarında çocuk istihdamı konusunda bir risk gözlemlenmemiştir. Aynı ilke tedarik denetim sürecinin de bir parçası olarak ele alınmakta olup risk unsuru belirlenmemiştir.
Zorla ve Zorunlu Çalıştırma	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
409-1	Raporlama döneminde Tofaş operasyonlarında zorla ve zorunlu çalışma konusunda bir risk gözlemlenmemiştir. Aynı ilke tedarik denetim sürecinin de bir parçası olarak ele alınmakta olup risk unsuru belirlenmemiştir.
Güvenlik Uygulamaları	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); İşyeri Kültürü (s.38); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (s.44-45)
410-1	Tofaş faaliyet sahalarının güvenliğinin sağlanmasında alanında uzmanlaşmış, sertifikalı güvenlik personeli görev almaktadır. Güvenlik personelinin eğitim içeriğinde 3. taraflarla iletişim ve insan hakları konuları bulunmaktadır. Tüm güvenlik personeline şirket prosedürleri hakkında bilgilendirme yapılmaktadır.

GRI İNDEKSİ

Tüketici Sağlığı ve Güvenliği	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Araç Emniyeti, Sürüş ve Yolcu Konforu (s.24)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11)
416-1	Araç Emniyeti, Sürüş ve Yolcu Konforu (s.24)
416-2	Raporlama döneminde araç ve yolcu emniyeti konularıyla ilgili yasal düzenlemelere uyumsuzlukla ilgili bir vaka yaşanmamıştır
İş Yaşamı ve Özel Yaşam Dengesi	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Sosyal Yaşama Değer Katan İşyeri (s.41)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11)
Marka Algısı	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Marka Algısı (s.19)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11)
Ürün ve Hizmet Kalitesi	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Ürün ve Hizmet Kalitesi (s.20)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11)
Müşteri Memnuniyeti	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Müşteri Memnuniyeti (s.18-19), Marka Algısı (s.19)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11)
Tedarikçi ve Bayi İş Başarısı	
103-1	Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.13)
103-2	Kurumsal Yönetim Yapısı (s.6); Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Sürdürülebilirlik Yönetimi (s.12-13); Tedarikçi Geliştirme Uygulamaları (p.43-44); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (44-45); Yetkili Bayi ve Servis Ağı (p.45)
103-3	Risk Yönetimi (s.7); İç Kontrol ve İç Denetim (s.11); Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik Risklerinin Yönetimi (44-45)

BAĞIMSIZ GÜVENÇE BEYANI

 TÜRK LOYDU Evliya Çelebi Mah. Tersaneler Cad. No:26/1 34944 Tuzla-İSTANBUL Tel: +90 216 581 37 00, Faks: + 90 216 581 38 20, e-posta: tlbb@turkloydu.org , web: www.turkloydu.org			
GÜVENÇE BEYANI (Makul Güven)			
Beyan Tarihi: 13.06.2017	Beyan No: 02	Revizyon No: 02	Sayfa: 2 / 2

1. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş. TOFAŞ 2016 Sürdürülebilirlik Raporunda yer alan Küresel Raporlama Girişimi (GRI) performans göstergeleri olan;

- G4-EN3 Enerji Verimliliği ve Emisyon Performans Verileri
- G4-EN8 Su Yönetimi Performans Verileri
- G4-EN10 Su Yönetimi Performans Verileri'nin

Küresel Raporlama Girişimi GRI G4 Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkelerine göre uygunluğunun makul güven seviyesinde bağımsız güvencesini sağlamak için saha ve ofis doğrulama faaliyetlerini yürütmüştür. Doğrulama faaliyetleri, Mayıs-Haziran 2017 döneminde gerçekleştirilmiştir.

TOFAŞ 2016 Sürdürülebilirlik Raporu'ndaki bilgiler ve sorumluluğu kuruluşa aittir ve Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş. sürdürülebilirlik raporunun hazırlanmasına dahil olmamıştır. Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş.'nin görev ve sorumluluğu, var olan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğinin ve bu bilgilerin elde edilmesi, analizi ve gözden geçirilmesi için kullanılan temel sistem ve süreçlerin bağımsız güvencesini sağlamaktır.

2. DOĞRULAMA FAALİYETLERİ

Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş. bağımsız güvence kapsamının bir parçası olarak aşağıdaki doğrulama faaliyetlerini gerçekleştirmiştir:

- a. Çalışma; TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.'ye ait İstanbul Cad. No:574 16369 Bursa adresindeki üretim tesisi ve Büyükdere Cad. No: 145 Tofaş Han 34394 Zincirlikuyu/İstanbul adresindeki merkez ofisi kapsamaktadır.
- b. İstanbul Cad. No:574 16369 Bursa adresindeki üretim tesisinde 31.05.2017 tarihinde saha ziyareti gerçekleştirilmiştir.
- c. Saha ziyareti doğrulamasında ilgili veri sistemleri ve veri toplama, derleme ve analiz süreçlerinden sorumlu olan ilgili personeller ile görüşmeler yapılmıştır.
- d. Performans gösterge verilerinin referans dokümanlar ile kontrolü ve doğrulanması,
- e. Veri ve bilgi yönetim sistemlerinin; verileri toplama, birleştirme, analiz ve gözden geçirme yönünden değerlendirilmesi.

3. GÜVENÇE BEYANI

Çalışmalarımızın sonucunda güvence kapsamındaki verilerin makul güven seviyesinde; açık, anlaşılır, erişilebilir, doğru ve güvenilir olduğu; herhangi bir maddi hata ya da yanlış beyan içermediği tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda oluşturduğumuz görüşümüze göre; TOFAŞ 2016 Sürdürülebilirlik Raporunda yer alan Küresel Raporlama Girişimi (GRI) performans göstergeleri (Enerji Verimliliği ve Sera Gazı Emisyonları, Su Yönetimi) doğrulama ekibi tarafından doğrulanmış ve onaylanmıştır.

Onur YILMAZ
Teknik Yönetici
Sera Gazı Baş Doğrulayıcısı

SERA GAZI DOĞRULAMA BEYANI

 <h2 style="margin: 0;">TÜRK LOYDU</h2> <p style="margin: 0; font-size: small;">Evlîya Çelebi Mah. Tersaneler Cad. No:26/1 34944 Tuzla-İSTANBUL Tel: +90 216 581 37 00, Faks: + 90 216 581 38 20, e-posta: endüstri@turkloydu.org, web: www.turkloydu.org</p>			
SERA GAZI DOĞRULAMA BEYANI			
Beyan Tarihi: 13.06.2017	Beyan No: 01	Revizyon No: 02	Sayfa: 2 / 3

1. KAPSAM

Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş. işletmenin 01.01.2016-31.12.2016 tarihlerini kapsayan sera gazı emisyon raporunun *ISO 14064-1:2006 Sera Gazları-Bölüm 1: Sera Gazı Emisyonlarının ve Uzaklaştırmalarının Kuruluş Seviyesinde Hesaplanmasına ve Rapor Edilmesine Dair Kılavuz ve Özellikler Standardına* uygunluğunun, ISO 14064-3 standardına göre makul güven seviyesinde doğrulanmasına ilişkin saha ve ofis doğrulama faaliyetlerini Mayıs 2017 döneminde gerçekleştirmiştir.

Bu çalışmalar; *ISO 14064-3:2006 Sera Gazları-Bölüm 3: Sera Gazı Beyanlarının Doğrulanmasına ve Onaylanmasına Dair Kılavuz ve Özellikler Standardı* gereği Kapsam 1 (doğrudan sera gazı emisyonları) ve Kapsam 2 (enerji dolaylı sera gazı emisyonları) sera gazı emisyonlarını içeren sera gazı emisyon raporunun önemli hatalar içermediği sonucuna makul güvenle varan bir doğrulama görüşü sunmak ve Kapsam 3 (diğer dolaylı sera gazı emisyonları) sera gazı emisyonlarının sınırlı güven seviyesinde doğrulanmasını sağlamak amacıyla yürütülmüştür.

Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş., işletmenin karbon saydamlık projesi gereklilik şartlarını yerine getirmek için hazırlanmış olan sera gazı doğrulama beyanını Karbon Saydamlık Projesi kapsamında onaylamaktadır.

2. SERA GAZI BEYANI

Doğrulanmış Sera Gazı beyanları aşağıdaki gibidir:

- 2016 Sera Gazı Envanteri, ISO 14064-1:2006 Standardını da içeren yaygın sektör uygulamalarıyla uyumlu olarak geliştirilmiştir.
- 2016 yılında Kapsam 1 ve Kapsam 2 Sera Gazı emisyonları **153.305 tCO₂e** olarak hesaplanmıştır. Her bir kaynağı içeren emisyon kaynakları doğrulama raporunda verilmektedir.
- 2016 yılında Kapsam 3 Sera Gazı emisyonları **8.963.951 tCO₂e** olarak hesaplanmıştır. Her bir kaynağı içeren emisyon kaynakları aşağıda verilmiştir:

- Satın alınan mal ve hizmetler	: 642.811 tCO ₂ e
- Ürün taşıma ve dağıtım	: 83.128 tCO ₂ e
- Operasyonlarda oluşan atıklar	: 724 tCO ₂ e
- İş seyahatleri	: 290 tCO ₂ e
- Çalışanların ulaşımı	: 4.938 tCO ₂ e
- Hammadde taşıma ve dağıtım	: 47.518 tCO ₂ e
- Satılan ürünlerin kullanımı	: 7.909.145 tCO ₂ e
- Satılan ürünlerin yaşam döngüsü	: 275.396 tCO ₂ e

3. GÜVENCE SEVİYESİ

Yukarıdaki Sera Gazı beyanlarına ilişkin makul ve sınırlı güvence seviyelerinde bir görüş ortaya çıkarmak doğrulamanın asıl görevidir. Tüm sürecin;

- ISO 14064-1:2006 genel gereksinimlerine uyumluluğu,
- 01.01.2016-31.12.2016 periyodu için hesaplanan Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarının makul olup olmadığı,
- 01.01.2016-31.12.2016 periyodu için hesaplanan Kapsam 3 emisyonlarının hangi seviyede sınırlı olduğu,

incelenmiştir.

 <h1 style="margin: 0;">TÜRK LOYDU</h1> <p style="margin: 0;">Evllya Çelebi Mah. Tersaneler Cad. No:26/1 34944 Tuzla-İSTANBUL Tel: +90 216 581 37 00, Faks: + 90 216 581 38 20, e-posta: endustri@turkloydu.org, web: www.turkloydu.org</p>			
SERA GAZI DOĞRULAMA BEYANI			
Beyan Tarihi: 13.06.2017	Beyan No: 01	Revizyon No: 02	Sayfa: 3 / 3

4. DOĞRULAMA FAALİYETLERİ

Sera Gazı doğrulamaları için Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş. tarafından gerçekleştirilen doğrulamada ISO 14064-3:2006 standardı uygulanmıştır. Aşağıdaki doğrulama faaliyetleri gerçekleştirilmiştir:

- Emisyon raporu dahil olmak üzere belge, prosedür ve metodolojilerin gözden geçirilmesi,
- Risklerin değerlendirilmesi ve doğrulama planlaması,
- İşletme kalite yönetim sistemleri de dahil olmak üzere belge, kontrol ve metodolojilerin değerlendirilmesi,
- Doğrulama raporundaki doğrulama bulguları ve önemli konuların değerlendirilmesi,
- Doğrulama raporundaki önemli konuların değerlendirilmesi ve ilgili çözümlerin incelenmesi,
- Doğrulama beyanın yayınlanması ve doğrulamanın tamamlanması.

5. DOĞRULAMA GÖRÜŞÜ

Sera Gazı beyanı; gerçekleştirilen süreç ve prosedürlere dayanarak, ISO 14064-1 gereklerine uygun olarak hazırlanmıştır.

SERA GAZI Beyanı #1: Sera Gazı Envanteri, ISO 14064-1 Standardı genel şartlarına uygundur.

SERA GAZI Beyanı #2: Toplam **153.305 tCO₂e** Sera Gazı emisyonu; **78.992 tCO₂e** doğrudan emisyonlar (Kapsam 1) ve **74.313 tCO₂e** enerji dolaylı emisyonlar (Kapsam 2) ile makul seviyede hesaplanmıştır.

Görüş Bildirimi

Uluslararası standartlar temelinde gerçekleştirilen doğrulama denetim sonucunda Sürdürülebilirlik Raporu'nda açıklanan 2016 yılı sera gazı emisyon verileri (Kapsam 1 ve Kapsam 2) makul güvence ile doğrulanmıştır.

SERA GAZI Beyanı #3: **8.963.951 tCO₂e** olarak belirtilen diğer dolaylı emisyonlar (Kapsam 3) sınırlı seviyede hesaplanmıştır.

Görüş Bildirimi

Uluslararası standartlar temelinde gerçekleştirilen doğrulama denetim sonucunda Sürdürülebilirlik Raporu'nda açıklanan 2016 yılı sera gazı emisyon verileri (Kapsam 3) sınırlı güvence ile doğrulanmıştır.

Onur YILMAZ
Teknik Yönetici
Sera Gazı Baş Doğrulayıcısı

SERA GAZI DOĞRULAMA BEYANI

TÜRK LOYDU

SERA GAZI DOĞRULAMA BEYANI GREENHOUSE GASES VERIFICATION STATEMENT

Belge No / Certificate No: 2017.8826.0001

Türk Loydu hereby states that,

TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.

GENEL MÜDÜRLÜK / HEAD OFFICE:
BÜYÜKDERE CAD. NO: 145 TOFAŞ HAN
34394, ZİNCİRLİKUYU, İSTANBUL, TURKEY

ÜRETİM TESİSİ / PRODUCTION FACILITY:
İSTANBUL CAD. NO: 574
16369, BURSA, TURKEY

firmasında Türk Loydu tarafından,

TS ISO 14064-1:2006

standardına uygun olarak gerçekleştirilen doğrulama sonucunda
in compliance with these standards conducting the verification of

Doğrulama Periyodu / Verification period: 01.01.2016-31.12.2016

Toplam Sera Gazı Emisyonu	: 153.305 tCO ₂ e
Doğrudan Emisyonlar	: 78.992 tCO ₂ e
Enerji Dolaylı Emisyonlar	: 74.313 tCO ₂ e
Güven Seviyesi	: Makul

Total Greenhouse Gas Emissions	: 153.305 tCO ₂ e
Direct Emissions	: 78.992 tCO ₂ e
Energy Indirect Emissions	: 74.313 tCO ₂ e
Level of Assurance	: Reasonable

yukarıda bildirilen Sera Gazı Bildirimi kapsamında doğrulanmıştır.
in this scope of above The Greenhouse Gas Assertion verified.

Belgelendirme Tarihi / Date of Certification : 12.06.2017

Doğrulama Raporu İş-Rev.No / Project-Rev.No of Verification Report : 8826-01

Sistem Belgelendirme Bölümü Müdürü
System Certification Division Manager

Teknik Yönetici
Technical Manager

TOFAŞ 2016 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU PAYDAŞ GERİ BİLDİRİM FORMU

Dahil olduğunuz paydaş grubunu belirtiniz.

Çalışan		Yerel Halk	
Hissedar		Yerel Yönetim	
Tedarikçi		Kamu Kuruluşu	
Bayi		Üniversite & Akademisyen	
Müşteri		Çalışan Ailesi	
STK		Diğer (lütfen belirtiniz)	
Medya			

Rapor hakkındaki genel izleniminiz nedir?

	ÇOK İYİ	İYİ	YETERLİ	ZAYIF
İçerik				
Kapsam				
Önceliklendirme				
Okunabilirlik				
Sayısal Verilerin Anlaşılabilirliği				
Karşılaştırılabilirlik				
Tasarım				

Rapor beklentilerinizi ne ölçüde karşılıyor?

Kapsamlı şekilde karşılıyor.	
Kısmen karşılıyor.	
Hiç karşılamıyor.	

Rapora yönelik yorum, beklenti ve önerilerinizi paylaşınız.

Ad Soyad:

Email:

Telefon:

Geri bildirim formunu sustainability@tofas.com.tr adresine göndererek bizimle paylaşabilirsiniz.

İLETİŞİM

Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.

Genel Müdürlük:

Büyükdere Caddesi No: 145 Tofaş Han 34394 Zincirlikuyu/İstanbul/Türkiye

T: 0212 275 33 90

F: 0212 275 39 88

Fabrika:

İstanbul Caddesi No: 574 16369 Bursa/Türkiye

T: 0224 261 03 50

F: 0224 255 09 47

Rapor hakkında bilgi edinmek; görüş ve önerilerinizi iletmek için **Sürdürülebilirlik Sorumlumuz** ile iletişime geçebilirsiniz:

sustainability@tofas.com.tr

T: 0212 275 33 90

Raporlama Danışmanı:

info@kiymetiharbiye.com

T: 0212 279 13 13

Tasarım:

Finar Kurumsal

Yasal Uyarı:

Tofaş 2016 Sürdürülebilirlik Raporu ("Rapor"), Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. ("Tofaş") tarafından hazırlanmıştır. Bu Rapor'da yer alan ve eksiksiz olma vasfını taşımayan tüm bilgi, görüş ve değerlendirmeler Tofaş tarafından sağlanmış ve bu Rapor amacıyla -enerji, su ve sera gazı emisyonlarına yönelik veriler haricinde- bağımsız olarak doğrulanmamıştır. Bu Rapor, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, herhangi bir yatırım kararı için temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu raporda yer alan bilgiler Tofaş hisselerinin satışına ait herhangi bir teklifi veya bir teklifin parçasını ya da bu tür bir satış sürecine davet niteliği teşkil etmez ve bu Rapor'un yayımlanmasıyla bu tür bir yasal ilişki kurulmuş sayılmaz. Bu Rapor'da yer alan tüm bilgi ve ilişkili belgelerin, Rapor'un kapsadığı dönem itibarıyla doğru olduğuna inanılmakta olup bilgiler güvenilir kaynaklara dayanarak iyi niyetle açıklanmıştır. Ancak Tofaş bu bilgilere yönelik herhangi bir beyan, garanti ya da taahhütte bulunmamaktadır. Buna uygun olarak Tofaş, Tofaş hissedarları, Tofaş iştirakleri veya onların yönetim kurulu üyeleri, çalışanları ve danışmanları, bu Rapor kapsamında açıklanan herhangi bir bilgi ya da iletişimde veya bu Rapor'da yer alan bilgilere dayanan veya yer almayan bir bilgi neticesinde kişi veya kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak uğrayacağı kayıp ve zarardan sorumlu değildir.

www.tofas.com.tr

Bu raporun basımında %100 geri dönüştürülmüş kâğıt kullanılmıştır.